

Poština plačana pri pošti
1315 Velike Lašče

TROBLA

GLASILO OBČINE VELIKE LAŠČE

foto: Mili fotografija

ISSN 2536-4022

7/2020 / Datum izida: 16. december 2020

NAVODILA ZA PISANJE PRISPEVKOV V OBČINSKO GLASILO TROBLA

Zaradi lažjega urejanja prosimo vse avtorje člankov, da pošiljajo ustrezno pripravljena besedila. Ta lahko dopolnijo tudi s fotografijami, ki so povezane z vsebino prispevka. Fotografije morajo biti primerne kakovosti: visoke ločljivosti in velikosti vsaj 1 MB. Fotografije pošljite ločeno od besedila, vsako v svoji priponki. Pri končni grafični obdelavi prispevka si uredništvo dovoljuje izbor primernih fotografij po strokovni oceni ter popravke besedila v skladu z zahtevami lektorja.

Prispevke pošljite na elektronski naslov **trobla@velike-lasce.si** do objavljenega roka za oddajo prispevkov v tekoči številki občinskega glasila.

Objavljeni članki ne izražajo uradnega stališča Občine Velike Lašče. Uredništvo si pridržuje pravico, da poslano gradivo preoblikuje v skladu s celotno podobo Troble.

Letnik 26, številka 7, 16. december 2020.
Izhaja sedemkrat letno, gospodinjstva v občini prejmejo glasilo brezplačno.

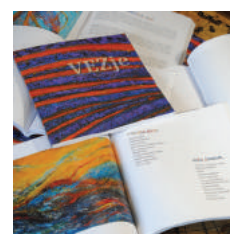
Naklada: 1.590 izvodov.
Izdajatelj: Občina Velike Lašče.
Odgovorna urednica: Angelca Petrič.
Uredniški odbor: Dragica Heric, Jože Starič in Andrej Perhaj.
Lektoriranje: Nuša Drinovec Sever (razen že oblikovanih prispevkov).
Prelom: Špela Andolšek, s. p.
Foto na naslovnici: Mili fotografija
Tisk: Evrografis, d. o. o.

Naslov uredništva: Trobla,
Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.
Tel.: 01 781 03 70
E-pošta: trobla@velike-lasce.si. Prispevke za Troblo lahko oddate tudi v nabiralnik, ki se nahaja v hodniku pritličja občinske stavbe.

Naslednja Trobla izide 10. februarja 2021, prispevke je treba oddati do 27. januarja 2021.

KAZALO

Županova stran	3
Občinske strani	4
S 13. in 14. seje občinskega sveta	4
Pregled projekta vrtec in šola na Turjaku	8
Prostofer	12
Kakovost pitne vode	14
Intervju	
Simona Bavdek	18
Magda Peterlin	21
Šola	26
Nova igrala na OŠ Ljuba Šercerja	27
Društva / Dogodki	31
DOD Gradež in pridelava ajde	34
Luč miru iz Betlehema	37
Novo vozilo za PGD Karlovica	44
O nastanku DU Velike Lašče	46
Adl o tem in onem	50
Kultura	51
Predstavitve literarnega zbornika Vezje	52
Knjižnica	54
Dediščina	60
Iz velikolaškega okraja	63
Stranke	66
Razvedrilo	69
Zahvale	71

Koronski december

Vse skupaj se je začelo zelo dobro in tako, kot mora biti. Konec novembra smo namreč že imeli klimo, ki je bolj kot ne običajna za ta letni čas. Sledilo je sneženje na začetku decembra in vse skupaj se je spreminjalo v značilno zimsko idilo, ki je že nekaj let nismo vajeni. Kot v Andersenovih pravljicah o božiču. Vremensko se je nakazoval pravi december, vsaj čutiti je bilo tako in pričakovanja ljudi so bila pozitivna. Celo kritike na račun zimske službe so bile, kot je treba. Slabo očiščene in posoljene ceste, vseh 160 kilometrov občinskih cest ni bilo pripravljenih za vožnjo ob pravem času, pa tudi nekaj napluzenega snega se je pojavilo na vhodih v dvorišča, da ne govorim, kako so s plugi zajeli nasip bankin in ga barbarsko odrinili na robove prenekaterih angleških trat. Še dobro, da smo na občino prejeli eno pohvalo, da je bila cesta dobro očiščena, ko so posredovali pri urgentnem medicinskem primeru. To dviguje samozavest! Skratka, vse je potekalo, kot mora, dokler ni nekaj dni po romantičnem sneženju pričel padati dež, ki je vso pričakovano zimsko idilo uničil in jo spremenil v neko turobno stanje z meglo in blatom na neasfaltiranem terenu. Ta dež je spremenil vzdušje, poškrabil nas je v neko streznitev iz romantične sanjarije o veselem decembru ali pa nas je krvoločno postavil na realna tla. Ma, kakšen veseli december ob vonju kuhanega vina in druženju na velikolaškem trgu vendar! Letos bomo, žal, morali vohati vse pričakovane vonjave skozi filter obraznih mask. Koronski december je in bo še naprej! Z ljudmi dobre volje smo na občini kljub vsemu optimistično pripravili program za veseli december, dopolnjenega, na osnovi

lanskoletnega. Vse v upanju na ugodno epidemiološko situacijo, če bi država vseeno nekoliko sprostila biovarnostne ukrepe, vsaj za druženje na prostem ob stojnicah, do te mere, kot se to dogaja na običajnih zelenjavnih tržnicah dopoldne. Kljub optimizmu smo predvideni program tudi že za drugi teden veselega decembra moralni odpovedati. Ampak upanje umre zadnje, mi gremo naprej, morda bodo pa tam okoli božiča kaj razrahljali. Res je, da nekaj programa krpamo s prispevki, ki jih delimo preko družabnih omrežij, kar sicer ne nadomesti druženja ob dišeči ponudbi s stojnic, je pa za prvi vtis. Celó Miklavž se je moderniziral in je s trga nagovoril vse »ta pridne« preko digitalnih medijev. Kako je delil darila po digitalni poti, sicer ne vem, ampak kakšen digitalni pripomoček pravokotne oblike z zadaj pritisnjenim jabolčnim ogrizkom za darilo bi pa marsikomu popravilo vzdušje.

Kot vedno pa še velja obrušena fraza, da gre življenje naprej. Ljudje smo sicer precej prilagodljiva bitja, a posledice pomanjkanja druženja in občutka tiste odprte svobode se nam kot vlaga v zidu širijo v podzavest. Počasi, da se niti ne zavedamo, kako v naši osebnosti nastaja škoda. Zavedanje škodljivih posledic se okrepi ob kakšnem neprimernem odzivu na čisto vsakdanji dražljaj. V naši občini smo lahko hvaležni naravi, ki nas obdaja, pa načinu življenja, ko skoraj vsakdo lahko najde kakšen psihološki varnostni ventil, na primer v malogospodarski dejavnosti okoli svoje hiše z vrtom, kar v šestnajstnadstropni stolpnici ne gre. In seveda z druženjem v priročnih skritih kotičkih kleti in garaž brez upoštevanja biovarnostnih ukrepov, ki motijo vnašanje različnih fermen-

tiranih ali destiliranih tekočin ali pa opojno dišečih suhomesnih izdelkov v odprtino na začetku prebavnega trakta. Epidemiološka znanost kaže, da so prav taka gurmansko degustacijska druženja pogost vzrok širjenja okužbe s SARS-CoV-2, poleg kolin seveda, ki so v tem času kulturna stalnica podeželskega prebivalstva po slovenski deželi.

Dragi občani, kolikor se da in kolikor vam dopuščata volja ter ego, upoštevajte zabičane biovarnostne ukrepe. Uporabljajte zaščito dihalne in očne sluznice, umivajte si roke in omejite nepotrebna druženja. Vem, da je težko, ampak ... Smo namreč na koncu leta, kjer si za prihajajoče leto želimo vse dobro. Letos še kako velja, da si moramo najprej zaželeli zdravja v letu 2021, kajti korona virus po dosedanjih izkušnjah res ne izbira, koga bo napadel in mu povzročil zdravstveno motnjo. Pazite nase in na svoje bližnje!

Želim vam, da v prihajajočem letu 2021 ostanete zdravi, tako da boste lahko uresničili čim več zadanih ciljev.

Dr. Tadej Malovrh,
vaš župan

S 13.

REDNE SEJE

OBČINSKEGA SVETA

Nina Tekavec, občinska uprava

Občinski svet Občine Velike Lašče se je v četrtek, 22. oktobra 2020, sestal na 13. redni seji. Po ugotovitvi sklepčnosti (prisotnih je bilo dvanajst svetnikov) je župan predlagal v potrditev naslednji dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 12. redne seje ter 6. dopisne seje
2. Poročilo odborov
3. Poročilo nadzornega odbora
4. Sklep o potrditvi Elaborata lokacijske preveritve za EUP DV - 3
5. Strategija razvoja turizma v Občini Velike Lašče 2020–2025
6. Lokalni program za kulturo Občine Velike Lašče 2020–2024
7. Sklep o višini najemnine grobnega prostora v Občini Velike Lašče in najemnine za uporabo poslovnih vežic
8. Odlok o zbiranju komunalnih odpadkov v Občini Velike Lašče – prva obravnava
9. Predlaganje kandidata predstavnika občin Ljubljanske urbane regije (LUR) v razvojni svet LUR 2021–2027
10. Odlok o rebalansu poročila Občine Velike Lašče za leto 2020 - I
11. Odlok o spremembi poročila Občine Velike Lašče za leto 2021 - I
12. Pobude, vprašanja in predlogi svetnikov
13. Poročilo župana

Z dnevnega reda sta bili umaknjeni 3. in 11. točka dnevnega reda.

Po potrditvi dnevnega reda so člani občinskega sveta potrdili zapisnik 12. redne seje ter 6. dopisne seje.

Ad 2. Poročilo odborov

Pred sejo občinskega sveta so se sestali: odbor za družbene dejavnosti, odbor

za komunalo, varstvo okolja in urejanje prostora, odbor za finance ter odbor za gospodarstvo, kmetijstvo in turizem. Predsedniki navedenih odborov so podali kratka poročila o sejah.

Ad 4. Sklep o potrditvi Elaborata lokacijske preveritve za EUP DV - 3

Župan je predal besedo občinskemu urbanistu, Petru Lovšinu, da povzame elaborat. Na zemljišču že stoji legalno zgrajena enodružinska stanovanjska hiša. Zemljišče je komunalno opremljeno. Investitor želi uskladiti namensko rabo zemljišča pri tistem delu objekta, ki trenutno spada na območje PNR K1. Na vzhodni strani obstoječe stanovanjske hiše želi urediti utrjeno površino za parkiranje osebnih vozil ter postaviti nadstrešek in pomožni objekt. V ta namen je treba prilagoditi obliko stavbnega zemljišča s PNRP A, tako da se zazidljiva površina na lokaciji predmetnega stanovanjskega objekta poveča za največ 600 m² oziroma 20 % površine izvirnega območja, kot je navedeno v 128. členu ZUreP-2. Velikost izvirnega območja stavbnega zemljišča EUP DV-3 se spremeni s 7.578 m² na 8.178 m² površine, kar pomeni povečanje površine PNR A za 8 %. Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel Sklep o potrditvi Elaborata lokacijske preveritve za EUP DV 3.

Ad 5. Strategija razvoja turizma v občini Velike Lašče 2020–2025

Župan je predal besedo Sari Košir, ki je na kratko povedala, kdo so bili sodelujoči pri pripravi strategije. Mateja Kurir pa je nato predstavila strategijo. Strategija razvoja turizma Občine Velike Lašče 2020–2025 opredeljuje vizijo, strateške cilje in akcijski načrt za pospeševanje razvoja turizma v občini osrednjeslovenske regije. Ta strategija za prihodnje petletno obdobje zastavlja tri strateške cilje: 1. Povečevanje prepoznavnosti turistične ponudbe z jasno identiteto; 2. Trajnostni turizem spodbuja zadovoljstvo občanov; 3. Turizem povezuje organizacije in občane znotraj in zunaj občine. Za doseganje vsakega od treh strateških ciljev strategija opredeljuje tudi enajst specifičnih ciljev (Javni zavod Trubarjevi kraji, blagovna znamka in ce-

lostna podoba, promocija, infrastruktura, obstoječa turistična ponudba, kulturne in glasbene prireditve, nove prenočitvene kapacitete, kulinarčni turizem, izvirna turistična ponudba, finančne spodbude, javno-zasebno partnerstvo). Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel Strategijo razvoja turizma v Občini Velike Lašče 2020–2025.

Ad 6. Lokalni program za kulturo Občine Velike Lašče 2020–2024

Župan je predlagal, da se predstavitev te točke in glasovanje prestavita na naslednjo sejo, na kateri bo pripravljena bolj podrobna predstavitev točke. Svetniki so se strinjali z županovim predlogom.

Ad 7. Sklep o višini najemnine grobnega prostora v Občini Velike Lašče in najemnine za uporabo poslovnih vežic

Župan je besedo predal Marku Zakrajšku, ki je predstavil dejansko stanje in primerjavo z drugimi občinami glede višine najemnine grobnega prostora v Občini Velike Lašče in najemnine za uporabo poslovnih vežic. Višino grobnine na predlog upravljavca pokopališča s sklepom določi Občina, ki pri tem upošteva tudi morebitno pogrebno pristojbino ter druga sredstva, namenjena upravljanju tega pokopališča. Koncesionar je zaradi povišanja nekaterih stroškov in stroškov investicijskega vzdrževanja pripravil predlog povišanja letne najemnine grobnega prostora na pokopališčih na območju občine za vsaj 20 odstotkov. Trenutno veljavna cena najema grobnega prostora in najema poslovnih vežic je nespremenjena od leta 2011. Cene za najem grobnega prostora so se nazadnje povišale v letu 2011 za 10 %. Občina Velike Lašče ima v primerjavi s sosednjimi občinami najnižjo ceno najema grobnega prostora. Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel Sklep o letni najemnini grobov na območju Občine velike Lašče in poslovnih vežic na pokopališčih Velike Lašče, Rob in Turjak. Letna najemnina grobov za pokopališča na območju Občine Velike Lašče znaša vključno z DDV:

- za enojni grob 15,08 EVR,
- za dvojni grob 29,04 EVR,

S 14. REDNE SEJE OBČINSKEGA SVETA

svetnikov) je župan predlagal v potrditev naslednji dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 13. redne seje
2. Poročilo odborov
3. Poročilo nadzornega odbora
4. Lokalni program za kulturo občine Velike Lašče 2020–2024
5. Sklep o določitvi cene programov v vrtcu Sončni žarek pri OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče
6. Odlok o zbiranju komunalnih odpadkov v Občini Velike Lašče – druga obravnava
7. Vloge občanov za odkup, zamenjavo zemljišč
8. Odlok o spremembi proračuna Občine Velike Lašče za leto 2021 - I
9. Pobude, vprašanja in predlogi svetnikov
10. Poročilo župana

Po potrditvi dnevnega reda so člani občinskega sveta potrdili zapisnik 13. redne seje.

Ad 2. Poročilo odborov

Pred sejo občinskega sveta se je sestel odbor za družbene dejavnosti. Predsednik odbora je podal kratko poročilo o seji.

Ad 3. Poročilo nadzornega odbora

Župan je predal besedo predsedniku nadzornega odbora, Robertu Hrenu. Ta je na kratko povzel poročilo in izpostavil bistvene ugotovitve in pripombe.

Ad 4. Lokalni program za kulturo Občine Velike Lašče 2020–2024

Župan je povabil Barbaro Pečnik, da predstavi Lokalni program za kulturo Občine Velike Lašče 2020–2024. Na kratko je povzela formalne razloge za sprejetje akta. Lokalni program za

- za trojni grob 44,89 EVR.

Najem poslovilnih vežic na pokopališčih Velike Lašče, Rob in Turjak (ne glede na trajanje uporabe) znaša vključno z DDV 93,50 EVR.

Ad 8. Odlok o zbiranju komunalnih odpadkov v Občini Velike Lašče – prva obravnava

Župan je besedo predal Jožetu Gregoriču iz podjetja VOKA Snaga, d. o. o., da je na kratko predstavil predlog odloka. Veljavni odlok, ki ureja zbiranje komunalnih odpadkov, je bil sprejet na 13. redni seji Občinskega sveta Občine Velike Lašče, dne 6. 7. 2012, (objava v Uradnem glasilu Občine Velike Lašče, št. 6/12). Na kratko je povzel spremembe, ki jih prinaša ta odlok. Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel sklep, da opravi prvo obravnavo Odloka o zbiranju komunalnih odpadkov v Občini Velike Lašče.

Ad 9. Predlaganje kandidata predstavnika občin Ljubljanske urbane regije (LUR) v razvojni svet LUR 2021–2027

Župan je na kratko povedal, da je Regionalna razvojna agencija LUR Občino Velike Lašče pozvala, da predlaga svojega kandidata občine za umestitev na skupno listo kandidatov za člane Razvojnega sveta LUR v obdobju 2021–2027. Kandidata za predstavnika občine predlaga občinski svet izmed izvoljenih občinskih funkcionarjev (župan, podžupan, člani občinskega sveta). Vsaka občina v regiji ima enega predstavnika. Občinski svet Občine Velike Lašče je sklenil, da za kandidata predstavnika Občine Velike Laš-

če v Razvojnem svetu LUR 2021–2027 predlaga podžupana Matjaža Hočevarja.

Ad 10. Odlok o rebalansu proračuna Občine Velike Lašče za leto 2020 - I

Župan je na kratko pojasnil, zakaj je potreben rebalans proračuna. Največje spremembe, ki se prenašajo v naslednje proračunsko leto: obnova kozolca na Trubarjevi domačiji, zbirni center v obrtni coni Ločica, vodovod Turjak, vodovod Lužarji, vodohran Podstrmec, podružnična šola in vrtec v Turjaku, sakralna in kulturna dediščina, športna dvorana, reševalno vozilo. Rebalans proračuna Občine Velike Lašče za leto 2020 je potreben zaradi spremembe načrtovanih prihodkov občinskega proračuna in zaradi spremembe načrtovanih odhodkov za leto 2020. V proračunu za leto 2020 smo ocenili prihodke v višini 4.727.730 EVR, z rebalansom pa ocenjujemo prihodke v višini 4.886.402 EVR, kar predstavlja za 3,4 % višjo realizacijo na račun višjih davčnih prihodkov (dohodnine) in transernih prihodkov (prejeta sredstva iz državnega proračuna – posledice korona virusa). Nekatere investicije se iz leta 2020 prestavljajo v leto 2021, zato se občina v letu 2020 ne bo zadolžila. Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel Odlok o rebalansu proračuna Občine Velike Lašče za leto 2020 – I in noveliran Letni načrt razpolaganja s premoženjem Občine Velike Lašče za leti 2020 in 2021.

Nina Tekavec, občinska uprava

Občinski svet Občine Velike Lašče se je v četrtek, 5. novembra 2020, sestal na 14. redni seji. Po ugotovitvi sklepčnosti (prisotnih je bilo dvanajst

kulturo Občine Velike Lašče je strateški dokument razvojnega načrtovanja kulturne politike, ki izhaja iz doseženega položaja kulture v občini in s katerim se ugotovi vloga kulture v razvoju občine ter javni interes zanjo. Hkrati opredeljuje načine in možnosti za dvig kulturne ustvarjalnosti, za večanje dostopnosti kulturnih dobrin in ustvarjanja ter pogoje za spodbujanje raznolikosti kulturnih dobrin. Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel Lokalni program za kulturo Občine Velike Lašče 2020–2024.

Ad 5. Sklep o določitvi cene programov v vrtcu Sončni žarek pri OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče

Župan je predal besedo računovodkinji OŠ Primoža Trubarja Ireni Indihar, da pojasni, kako se določijo cene programov v vrtcu. Zakon o vrtcih določa, da se iz proračuna občine vrtcem zagotavljajo sredstva v višini razlike med ceno programov in plačilom staršev. Cena programa vsebuje stroške vzgoje, varstva in prehrane, ki jih sestavljajo stroški dela zaposlenih, stroški materiala in storitev ter stroški živil za otroke. Sredstva za investicijsko vzdrževanje in investicije v nepremičnine ter opremo javnih vrtcev, ki se zagotavljajo iz proračuna, ustanovitelj opredeli s pogodbo o financiranju zavoda in niso vključeni v ceno programa vrtca. Cene programov v vrtcih, ki izvajajo javno službo, predlagata vrtec, določi pa jo občinski svet občine ustanoviteljice. V času od sprejema trenutno veljavnih cen programov do sedaj so se spremenili elementi, ki so podlaga za določitev cen. Kot elementi za oblikovanje cen programov se upoštevajo stroški dela, stroški materiala in storitev ter stroški živil za otroke. Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel Sklep o določitvi cene programov v vrtcu Sončni žarek pri OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče.

Ad 6. Odlok o zbiranju komunalnih odpadkov v Občini Velike Lašče – druga obravnava

Župan je povabil Jožeta Gregoriča, da

ponovno na kratko povzame, zakaj se sprejema odlok. Na kratko je povzel člene, v katerih bo prišlo do glavnih sprememb. Občinski svet Občine Velike Lašče je nato sprejel Odlok o zbiranju komunalnih odpadkov v Občini Velike Lašče.

Ad 7. Vloge občanov za odkup, zamenjavo zemljišč

Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel sklep, v katerem se strinja, da predlagatelj kupi zemljišče, del parcele št. *21/1 k. o. 1713 Krvava Peč, ki je v lasti Občine Velike Lašče in na katerem stoji del gospodarskega objekta. Parcelacija se opravi na stroške predlagatelja.

Ad 8. Odlok o spremembi proračuna Občine Velike Lašče za leto 2021 – I

Seja je bila pri tej točki prekinjena in se je nadaljevala 19. novembra. Župan je predstavil razloge za sprejem odloka. Sprememba proračuna Občine Velike Lašče za leto 2021 je potrebna zaradi spremembe načrtovanih prihodkov občinskega proračuna in zaradi spremembe načrtovanih odhodkov za leto 2021. Nekatere investicije se iz leta 2020 prestavljajo v leto 2021, zato se bo občina v letu 2021 predvidoma zadolžila za 2.700.000 EVR. Župan je na kratko opisal nove proračunske postavke. Občinski svet Občine Velike Lašče ni sprejel Odloka o spremembi proračuna Občine Velike Lašče za leto 2021 – I.

Zapisniki sej občinskega sveta in posnetki sej so objavljeni na občinski spletni strani:

<https://www.velike-lasce.si/obcinske-strani/obcinski-svet/zapisniki-sej-obcinskega-sveta-1/mandat-2018-2022>

Vabila z gradivom so objavljena na spletni strani v katalogu informacij javnega značaja:

<http://www.lex-localis.info/KatalogInformacij/VsebinaDokumenta.aspx?SectionID=aa1b19c7-d462-4ccd-920d-9df4f1095f04&osebna=1>, rubrika občinski svet.

Uradni list
Republike Slovenije

V Uradnem listu RS, št. 157/20 so bili objavljeni:

- Sklep o potrditvi Elaborata lokacijske preveritve za EUP DV - 3
- Sklep o višini najemnine grobnega prostora v Občini Velike Lašče in najemnine za uporabno poslovnih vežic
- Odlok o rebalansu proračuna Občine Velike Lašče za leto 2020 - I

V Uradnem listu RS, št. 168/20 so bili objavljeni:

- Sklep o določitvi cene programov v vrtcu Sončni žarek pri OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče,
- Odlok o zbiranju komunalnih odpadkov v Občini Velike Lašče

OBČINA
VELIKE LAŠČE

objavlja Javni poziv za sofinanciranje pokroviteljstva v Občini Velike Lašče v letu 2021

Besedilo poziva z razpisno dokumentacijo je dostopno na spletni strani občine.

SPREJETA STRATEGIJA RAZVOJA TURIZMA V OBČINI VELIKE LAŠČE

Sara Košir, občinska uprava

Strategija razvoja turizma Občine Velike Lašče 2020–2025 je v sodelovanju z deležniki nastajala od marca do oktobra 2020. Občinski svet jo je potrdil na svoji 13. redni seji, dne 22. 10. 2020.

Navedena strategija opredeljuje vizijo, strateške cilje in akcijski načrt za pospeševanje razvoja turizma v občini osrednjeslovenske regije. Vizija Občine Velike Lašče v polju turizma se glasi: V zibelki slovenske kulture v ohranjeni naravi občani s trajnostnim turizmom na podeželju skupaj z občino dosegamo zadovoljstvo, gospodarsko varnost in preseganje meja. Strategija opredeljuje štiri ključne vrednote na področju turizma v občini: povezanost in sodelovanje, od poguma do vztrajnosti, izvirnost iz avtentičnosti ter s kakovostjo in prijaznostjo do zaupanja.

Ta strategija za prihodnje petletno obdobje zastavlja tri strateške cilje:

1. Povečevanje prepoznavnosti turistične ponudbe z jasno identiteto;
2. Trajnostni turizem spodbuja

zadovoljstvo občanov;
3. Turizem povezuje organizacije in občane znotraj in zunaj občine.

Za doseganja vsakega od treh strateških ciljev strategija opredeljuje tudi enajst specifičnih ciljev (Javni zavod Trubarjevi kraji, blagovna znamka in celostna podoba, promocija, infrastruktura, obstoječa turistična ponudba, kulturne in glasbene prireditve, nove prenočitvene kapacitete, kulinarični turizem, izvorna turistična ponudba, finančne spodbude, javno-zasebno partnerstvo). Specifični cilji navajajo aktivnosti in časovne roke ter odgovorne nosilce za njihovo uresničenje. Strategija prinaša tudi organizacijsko shemo za doseganje zastavljenih ciljev ter časovnico aktivnosti za uresničevanje predvidenih ciljev.

LOKALNI PROGRAM ZA KULTURO OBČINE VELIKE LAŠČE 2020–2024

Barbara Pečnik, občinska uprava

Občinski svet Občine Velike Lašče je na svoji seji 5. novembra 2020 sprejel tudi Lokalni program za kulturo Občine Velike Lašče za obdobje 2020–2024. Lokalni program za kulturo je strateški dokument razvojnega načrtovanja kulturne politike v občini. Dokument upošteva zgodovinski položaj in razvoj kulture na območju Občine Velike Lašče, njene prednosti in slabosti ter zagotavlja pogoje za ohranjanje in razvoj kulture ter njenih lokalnih posebnosti. Hkrati opredeljuje načine in možnosti za dvig kulturne ustvarjalnosti, za večanje dostopnosti kulturnih dobrin in ustvarjanja ter pogoje za spodbujanje raznolikosti kulturnih dobrin.

Podrobnejšo vsebino programa si lahko preberete na povezavi: <https://obcina.velike-lasce.si/si/uradni-dokumenti>

VRTEC IN ŠOLA NA TURJAKU

RAZVOJ PROJEKTA OD ZAČETKOV V LETU 2009 DO DANES

Nika Perovšek, občinska uprava

Občinski svet je leta 2009 prepoznal potrebe po dodatnih prostorih za izvajanje predšolske vzgoje in pričel z iskanjem ustrezne lokacije. Sprva je bila predvidena gradnja vrtca s šestimi oddelki na Turjaku. V letu 2010, ko sta dva oddelka vrtca dobila prostor v prenovljenih prostorih nekdanje šole na Karlovcih, je projekt predvidene novogradnje obsegal štiri oddelčni vrtec in nove prostore za podružnično šolo Turjak. Občina je v naslednjih letih preverjala različne prostorske možnosti za izvedbo projekta – med predlogi sta bila podrobneje preverjeni lokaciji na travniku v centru Turjaka in pri obstoječi stari šoli.

Za lokacijo v centru Turjaka (med lokalno in državno cesto) je bila izdelana idejna zasnova (IDZ). V fazi projektiranja objekta in pridobivanja ustreznih soglasij so ugotovili, da na navedeni lokaciji gradnja ne bo mogoča zaradi predvidene izgradnje krožišča. Direkcija za ceste ni izdala soglasja, projektiranje je bilo maja 2010 ustavljeno, občina pa je nadaljevala z iskanjem ustrežnejše lokacije.

Oktober 2010 so se začeli prvi dogovori o odkupu zemljišča na hribu za sedanjno podružnično šolo v okvirnem obsegu 9.278 m², kjer pa je bil problematičen dostop do zemljišča. Ob nameravani prodaji hlevov za Domom krajanov Turjak je občina uveljavljala predkupno pravico in hleve v letu 2016 odkupila. Najprej sta bili opravljeni konstrukcijska in prostorska presoja obstoječega gospodarskega poslopja, kar je bila podlaga za odločitev o morebitni možnosti prenove oziroma rušitvi z novogradnjo. Izkazalo se je, da bo treba objekt porušiti in zgraditi novega. Sledil je postopek izbire projektanta in izdelava projektne naloge z idejno zasnovo (IDZ) za objekt vrtca in šole v predvideni velikosti 1.425,81 m². V letu 2017 je bil IDZ dokončan, vseboval je že elemente projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja in obsegal 1.769,06 m² neto tlorisne površine. IDZ projekt so svetnikom predstavili na 2. izredni seji, 29. junija 2017, ko so hkrati obravnavali tudi Dokument identifikacije investicijskega projekta (DIIP).

Dokument DIIP je povzel demografsko stanje, analiziral potrebe po prostorih za predšolsko vzgojo in podružnično šolo ter podrobneje predstavil različici z investicijo in brez investicije. To pomeni podrobnejšo analizo scenarijev, če se občina odloči za investicijo oz. če se občina za investicijo ne odloči in stanje ostane nespremenjeno.

Po potrditvi IDZ in dokumenta DIIP na seji občinskega sveta se je začela izdelava projekta za pridobivanje gradbenega dovoljenja (PGD), ki je bil končan decembra 2017. Projekt je obsegal rušitev obstoječega objekta in gradnjo ter bil kot tak vložen na Upravno enoto Ljubljana za pridobitev gradbenega dovoljenja. Zaradi sprememb zakonodaje in poziva po dopolnitvah je bila vloga umaknjena, projekt pa razdeljen na dva dela: posebej za rušitev in posebej za gradnjo. Sledila je ponovna vloga. V kratkem času je bilo pridobljeno gradbeno dovoljenje za rušitev. Odstranitev starega objekta je bila izvedena konec leta 2018. Projekt, vložen za pridobitev gradbenega dovoljenja za novogradnjo, je bilo treba dopolniti – pridobiti vodno soglasje (izpust vode iz male čistilne naprave). To smo čakali eno leto (pridobljeno je bilo maja 2019). Vloga za pridobitev gradbenega dovoljenja je bila ponovno vložena, 21. maja 2019, po pridobitvi vodnega soglasja. Vsa druga soglasja so bila novelirana v juniju 2019. Upravna enota je

Prva idejna zasnova na lokaciji v centru Turjaka

med postopkom zahtevala še dodatne dopolnitve, ki so bile podane v avgustu in septembru 2019.

V obdobju od faze idejne zasnove do faze projekta za gradbeno dovoljenje so bili upoštevani projektni pogoji nosilec urejanja prostora in smernice Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport RS. Projektanti so sledili zahtevanim normativom področne zakonodaje (Navodila za graditev osnovnih šol v RS, Pravilnik o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca), kar je načrtovani objekt povečalo na 2.249,29 m² neto tlorisne površine. Po dopolnitvah dokumentacije je Upravna enota Ljubljana, 13. novembra 2019, izdala gradbeno dovoljenje za zahteven objekt z neto tlorisno površino 2.249,29 m². Gradbeno dovoljenje je postalo pravnomočno, 29. novembra 2019, z veljavnostjo pet let.

PGD dokumentaciji je sledila naslednja faza in izdelava projekta za izvedbo (PZI). Projektantsko podjetje je pripravilo dokumentacijo na ravni PZI, pripravilo načrte, sheme in projektantski popis del, ki jih je občina prejela v aprilu letos. Prejeta dokumentacija je občina predala v revizijo. Ta je podala usmeritve za optimizacijo načrtovanega objekta, doseganje energetske ustreznosti ter prilagoditve, ki bodo ustrezale zahtevam Eko sklada ob morebitnem ponovnem razpisu za dodeljevanje nepovratnih sredstev za novogradnje.

Skupina strokovnjakov je predlagala povečanje debeline izolacije, namesto dveh večjih klimatov je enega zamenjala z manjšimi lokalnimi prezračevalnimi napravami, drugega premaknila v neizrabljen prostor nad telovadnico, opravljene so bile prilagoditve strojnih in elektro instalacij ter drugih tehničnih izboljšav. Iz te spremembe izhaja povečanje uporabnih površin v kleti (minimalno) in na podstrešju na skupno 2.446,68 m² neto uporabnih površin. Sprememba PZI dokumentacije je bila izvedena v obsegu, ki je znotraj dovoljenih prilagoditev že pridobljenega gradbenega dovoljenja.

Dokumentacijo PZI so novembra letos popravili in predali investitorju. Vsebina je v pripravi za objavo na portalu javnih naročil, kjer bo potekalo zbiranje ponudb za izvedbo gradnje.

Načrtovana investicija predstavlja za občinski proračun velik zalogaj. Tega se je občina zavedala že v fazi priprave idejne zasnove in v letu 2015 projekt vključila v proračun. Projektantska ocena investicije je sprva temeljila na idejni zasnovi, ki pa se je skozi leta projektiranja prilagajala in je danes, tudi zaradi upoštevanja vseh zahtev, normativov, pričakovano višja. Občina intenzivno išče možnosti za sofinanciranje oz. pridobivanje nepovratnih sredstev s strani Eko sklada in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport RS. Nove razpise pričakujemo v začetku leta 2021. Kljub predvidenim dodatnim virom financiranja mora občina pred izbiro izvajalca in podpisom gradbene pogodbe v proračunu zagotoviti sredstva za celotno izvedbo investicije, vključno s predvidenim zadolževanjem. V najslabšem primeru je občina pripravljena investicijo izvesti z lastnimi sredstvi in z zadolževanjem, ki pa ne bo bistveno vplivalo na potek in izvedbo drugih načrtovanih investicij. Zgolj za občutek, občina se je za investicije zadolževala tudi v preteklosti: nazadnje za izgradnjo

Podružnična šola Turjak, kjer je v letošnjem letu 47 učencev v treh oddelkih: kombinirani 1. in 2. razred (16 otrok) ter samostojna 3. razred (15 otrok) in 4. razred (16 otrok).

prizidka z učilnicami pri osnovni šoli za 7 let (do decembra 2020), za izgradnjo Športne dvorane v Velikih Laščah za 15 let (do decembra 2024) in za nakup zemljišča za gradnjo vrtca in šole na Turjaku, ki je bil poplačan v letu 2019. Kljub daljši odplačilni dobi mesečni obrok ni vplival na izvajanje osnovnih nalog občine in investicij.

Projekt nove podružnične šole in vrtca Turjak je občini od leta 2016 do danes prinesel stroške v višini 289.021,69 evrov. Vključujejo nakup zemljišča, konstrukcijsko presojo obstoječega objekta, vso projektno dokumentacijo, odstranitev objekta, prestavitev elektrike in javne razsvetljave, izdelavo geotehničnih raziskav in drugih, s projektom povezanih stroškov. Po rušitvi in prekinitvi pogodbe z najemnikom starega gospodarskega objekta je občina utrpela izpad dohodka, kar lahko prištejemo k posrednim stroškom.

Potrebo po investiciji izkazujejo dejstva:
večanje števila prebivalstva na območju občine, priseljevanje na območju Turjaka, zasedenost prostorov v vrtcu v Velikih Laščah, dotrajan in neustrezen objekt podružnične osnovne šole v Turjaku.

Rušitev objekta

Načrtovan novi objekt obsega prostore za predšolsko vzgojo in podružnično šolo. Imel bo ločen vhod v enoto vrtca in enoto šole. V pritličju so predšolski vzgoji namenjene štiri igralnice (dve za prvo in dve za drugo starostno obdobje) z izhodi na zunanje igralne površine, garderobe, kotichek za dodatne dejavnosti, sanitarije, kabinet, prostor za individualno delo, zbornica. Skupni prostori s šolo v pritličju obsegajo še osrednje stopnišče, požarno stopnišče, razdelilno kuhinjo, jedilnico, garderobe, telovadnico, sanitarije, shrambo in potrebne servisne prostore. V nadstropju so predvideni prostori podružnične šole: štiri učilnice, avla, knjižnica, zbornica, kabinet, sanitarije. Na podstrešju so predvidene prostorske rezerve z možnostjo naknadne ureditve dodatnih učilnic (mansarda), klimat in servisni dostop. Objekt je načrtovan, tako da izkorišča danost terena in je z zadnje strani (ob cesti proti gradu), kjer je teren nižji, delno podkleten. V kleti so prostori za shranjevanje orodja, igral, pripomočkov, kurilnica in prostor za hišnika.

Tako Zakon o Lokalni samoupravi kot sedmi člen Statuta občini nalagata, da samostojno opravlja lokalne zadeve javnega pomena (izvirne naloge), zlasti **pa zagotavlja in pospešuje vzgojno-izobraževalno** in zdravstveno dejavnost, tako da **ustanovi vzgojno-izobraževalni**, zdravstveni zavod in **zagotavlja pogoje za njegovo delovanje v skladu z zakoni**, ki urejajo to področje, **zagotavlja sredstva za izvajanje teh dejavnosti in v okviru finančnih možnosti omogoča izvajanje nadstandardnih programov, sodeluje z vzgojno-izobraževalnim zavodom** in zdravstvenim zavodom, **z različnimi ukrepi pospešuje vzgojno-izobraževalno dejavnost** in zdravstveno varstvo občanov, ustvarja pogoje za izobraževanje odraslih, ki je **pomembno za razvoj občine in za kakovost življenja njenih prebivalcev.**

Dolgoletni trud občine zagotoviti svojim občanom in njihovim potomcem največ, kar lahko, se ne bi smel končati na točki tik pred izvedbo. Z nekaj tveganja in zaupanja bo dosežen zeleni napredek, razvoj občine, predvsem Turjaka, ter zadovoljstvo krajanov, staršev, nenazadnje otrok, ki bodo z veseljem in ponosom vstopali v nove prostore.

3D prostorski prikaz po idejni zasnovi

Zbirni center Barje

SKRB ZA UREJENO OKOLICO JE TIMSKO DELO

Tamara Vidic Perko

Ravnanje z odpadki je timsko delo Voke Snage, ki skrbi za zbiranje odpadkov in njihovo pot v predelavo, ter občank in občanov, ki ste ključni pri tem, da nastane manj odpadkov, za tiste, ki nastanejo, pa ustrezno poskrbite.

Obveznost vseh občanov je, da svoje odpadke pravilno ločujete in jih odlagate v ustrezne zabojnike. Pri tem si lahko pomagata z **e-abcenikom** odpadkov na **www.mojiodpadki.si**.

Na nepravilno ravnanje z odpadki vas bo z obvestilom na zabojniku opozorila Voka Snaga, za ponavljajoče se nepravilno ravnanje pa lahko medobčinski inšpektorat, ki je pristojen za nadzor, izda tudi globo.

Ko imate bioloških in/ali mešanih komunalnih odpadkov več kot običajno, jih lahko pospravite v **50- ali 100-litrške Vokine Snagine tipizirane vreče** in jih na dan odvoza postavite zraven ustreznega zabojnika. Naenkrat lahko pripravite do pet vreč, pri čemer teža posamezne vreče ne sme presegati 10 kilogramov. Vreče so naprodaj prek spleta **www.vsezaodpadke.si/vokasnaga** in v **Centru ponovne uporabe** na Povšetovi 4 v Ljubljani.

Zadnje čase se poleg zabojnikov na številnih lokacijah nabirajo odpadki, ki spadajo v zbirni center oziroma je treba zanje naročiti kosovni odvoz, številni odpadki pa so namesto v zabojnike odloženi poleg njih. **Odlaganje odpadkov**

poleg zabojnikov je prepovedano.

V zbirnih centrih odpadke sprejemajo brezplačno, za nekatere pa veljajo količinske omejitve, in sicer za gradbene odpadke in izolacijske gradbene materiale (0,5 m³), pnevmatike (5 gum), kosovne odpadke (3 m³), zeleni odrez (1,5 m³), salonične plošče (evropaleta do višine pol metra) in pohištveni les (2 m³). Gradbene odpadke sprejemajo samo v Zbirnem centru Barje.

Odvoz kosovnih odpadkov je enkrat na leto brezplačen, uporabniki pa ga naročite, ko ga potrebujete. To storite tako, da izpolnite e-naročilnico na **www.mojiodpadki.si**, izberete datum znotraj razpisane pomladnega ali jesenskega termina ter počakate na klic, da se dogovorite o podrobnostih odvoza kosovnih odpadkov.

Občinska zakonodaja določa, da morajo vsi uporabniki zabojniki, tudi tisti za embalažo in papir, stati na zasebni površini. Zabojnik na dan odvoza do 6. ure zjutraj postavite na prevzemno mesto, to je na rob javne površine, kjer se smetarsko vozilo lahko ustavi in izprazni zabojnik.

ZAČASNI ZBIRNI CENTER TURJAK

ob sobotah, od 8. do 12. ure

ZBIRNI CENTER BARJE

od 1. novembra do 31. marca:

od ponedeljka do sobote, od 6. do 18. ure

od 1. aprila do 31. oktobra:

od ponedeljka do sobote, od 6. do 20. ure

ZBIRNI CENTRI SO OB PRAZNIKI ZAPRTI.

Več informacij na **www.vokasnaga.si** in **www.mojiodpadki.si**.

Lahko jim tudi pišete na **vokasnaga@vokasnaga.si** ali pokličete v center za pomoč in podporo uporabnikom na telefonsko številko **01 477 96 00**.

PROSTOFER

S SRCEM NA POTI

– BREZPLAČNI PREVOZI ZA STAROSTNIKE

Miha Bogataj, Zavod Zlata mreža in občinska uprava Občine Velike Lašče

V letu 2021 bo k Prostoferju, projektu brezplačnih prevozov za starostnike, pristopila tudi Občina Velike Lašče.

Kaj je PROSTOFER?

Prostofer je skovanka iz besed prostovoljni in šofer. Prostofer je projekt zavoda Zlata mreža.

PROSTOFER je trajnostni vseslovenski prostovoljski projekt za mobilnost starejših. Ta povezuje starejše osebe, ki potrebujejo prevoz in ne zmorejo uporabljati javnih in plačljivih prevozov, s starejšimi aktivnimi vozniki, ki pa po drugi strani radi priskočijo na pomoč.

Številni starejši imajo velike težave s prevozom, sploh če so doma zunaj mestnih središč, kjer ni razvite avtobusne mreže. Tisti bolj oddaljeni se velikokrat ne morejo odpraviti po opravkih, ko si želijo, temveč se prilagajajo možnostim oziroma času, ko jim lahko pomagajo družinski člani ali prijatelji. Nekateri uporabljajo taksi, vendar pa to pomeni dodatne stroške, kar je za številne prevelik finančni zalogaj, zato tovrstnih prevozov ne uporabljajo.

Komu je namenjen PROSTOFER?

Prostofer je namenjen vsem tistim starejšim, ki ne vozijo sami, nimajo sorodnikov in imajo nizke mesečne dohodke, pa tudi slabše povezave z javnimi prevoznimi sredstvi. Prostofer jim omogoča lažjo dostopnost do zdravniške oskrbe, brezplačne prevoze do javnih ustanov, trgovinskih centrov ipd.

Zakaj PROSTOFER?

Brezplačni prostoferski prevozi starejšim omogočajo:

- večjo mobilnost,
- večjo socialno vključenost,
- medsebojno povezovanje,
- medsebojno pomoč,
- višjo kakovost življenja v tretjem življenjskem obdobju,
- daljše časovno obdobje bivanja na domu (kar najkasnejši odhod v dom za ostarele).

Druženje in občutek koristnosti igrajo pomembno vlogo pri aktivnem staranju.

Kako deluje PROSTOFER?

Uporabnik, ki potrebuje prevoz, pokliče na **brezplačno številko 080 10 10**. V komunikacijskem centru nato zabeležijo njegove podatke in lokacijo prevoza. Po najavi prevoza klicni center obvesti prostovoljnega voznika o prevozu in to sporoči uporabniku, za katerega se opravi prevoz. Vozila zagotavlja občina, prav tako je poskrbljeno za zavarovanje tako voznika kot tudi sopotnikov. Klicni center je na voljo za rezervacije prevozov vsak delovnik med 8.00h in 18.00h, rezervacije prevoza pa je treba najaviti vsaj tri dni pred izvedbo storitve. Vozniki prostovoljci bodo prevoze opravljali od ponedeljka do petka med 8. in 16. uro, izjemoma pa se lahko dnevi in ure tudi prilagodijo potrebam.

brezplačna številka
080 10 10

PROST

Kdo je lahko PROSTOFER?

Prostovoljni šofer je lahko vsak, ki ima veljavno vozniško dovoljenje in je v svojem prostem času pripravljen pomagati tistim, ki prevoze potrebujejo. Vendar pa so prostoferji v resnici veliko več kot zgolj prostovoljni vozniki – svojim sopotnikom nesebično pomagajo, tudi ko ti izstopijo iz avta, pri zdravniku jih pospremi do čakalnice in počakajo nanje med pregledom, pomagajo nesti vrečke iz trgovine, jim priskočijo na pomoč pri vzpenjanju po stopnicah itd. To so ljudje z velikim srcem, ki jemljejo svojo humanost za samoumevno in častno dejanje.

Kako postati PROSTOFER?

Vozniki, ki želijo postati prostoferji, naj to sporočijo na OBČINO VELIKE LAŠČE.

Kontaktna oseba: Barbara Pečnik,
barbara.pecnik@velike-lasce.si,
01 781 03 60

Zakaj je PROSTOFER družbenokoristni projekt?

S t. i. prostoferstvom se povečuje udeležba starejših v cestnem prometu in izboljšuje njihova mobilnost. Poleg tega se izboljšuje varnost v cestnem prometu in

povečuje socialna vključenost starejših na splošno, obenem pa povečuje cenovna dostopnost prevozov. V zadnjem času postaja projekt prostoferstva tudi ekološki oziroma prijazen do okolja, saj stremimo k temu, da prostoferji uporabljajo električna vozila.

- Slovenija se že uvršča med zelo stare države, saj je danes pri nas vsak peti prebivalec starejši od 65 let.
- Na leto se za 3 % povečuje delež starejših od 60 let.

Zakaj bi k projektu PROSTOFER morala pristopiti vsaka občina?

Glede na to, da se dviguje starostna meja in povečuje število starostnikov, postajajo potrebe po skrbi za starejše vse večje. Prostofer je eden od projektov, ki na celovit način rešuje problematiko mobilnosti starejših občanov, zato k projektu v zadnjem času intenzivno pristopajo številne slovenske občine, ki želijo svojim starejšim občanom ponuditi možnost brezplačnih prevozov, ko jih nujno potrebujejo.

Nekatere občine uporabljajo električna vozila – zanje so si občine zagotovile tudi polnilnice, ki so obenem tudi parkirno mesto za to vozilo. Dodana vrednost

najema ali nakupa vozila za prostoferstvo pa je lahko tudi uporaba tega vozila za druge občinske namene, ko je seveda vozilo prosto.

Prednosti projekta Prostofer, ki jih ne smete spregledati:

- brezplačni klici za uporabnike,
- 100-odstotna odzivnost klicnega centra,
- zagotovljena celostna storitev in kakovost na vseh ravneh,
- zagotavljanje prostovoljnih voznikov,
- brezplačno usposabljanje in izobraževanje voznikov,
- brezplačna namestitve računalniškega programa oz. aplikacije in možnost, izvoza podatkov ter izdelava statističnih izkazov,
- večja medijska prepoznavnost občin zaradi velike odmevnosti projekta,
- možnost pridobivanja razpisnih sredstev.

ZAKAJ POSTATI PROSTOFER?

Prostoferstvo je oblika prostovoljstva, ki vam ob nudenju pomoči in podpore tistim, ki so je najbolj potrebni, prinaša tudi veliko osebno zadovoljstvo in ustvarja nepozabne trenutke v času, ki bi ga sicer porabili za manj pomembne stvari in opravila.

Prostoferstvo vam tako omogoča:

- priložnost za spoznavanje novih ljudi in sklepanje novih prijateljstev,
- kakovostno preživljanje prostega časa,
- ohranjanje in nadgrajevanje vozniških veščin ter spoznavanje e-mobilnosti,
- razvijanje lastne osebnosti in pridobivanje novih vrednot.

PRIDRUŽITE SE NAM IN POSTANITE PROSTOFER!

Prijave lahko pošljete na naslov:

info@zlata-mreza.si ali **obcina@velike-lasce.si**.

Z vašo pomočjo bo še več nasmehov
na obrazih pomoči potrebnih in svet bo lepši.

KAKOVOST PITNE VODE

Vodokomunalni sistemi, d. o. o.

Naša glavna skrb je zagotoviti zadostno količino pitne vode, ki je ustrezne kakovosti. Skladno s Pravilnikom o pitni vodi izraz ustrezna kakovost pomeni, da pitna voda ne vsebuje mikroorganizmov ter drugih snovi v koncentracijah, ki lahko same ali skupaj z drugimi snovmi predstavljajo nevarnost za zdravje ljudi.

OBLIKE NADZORA

Notranji nadzor je vzpostavljen na osnovah HACCP sistema. Za nas ga izvaja zunanji laboratorij, to je Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, oddelek Ljubljana. V sklopu notranjega nadzora izvede vzorčenje pitne vode za laboratorijska preskušanja, mikrobiološka in fizikalno-kemijska preskušanja. Nadzor izvaja skladno z letnim načrtom, ki določa mesta vzorčenja, pogostnost in obseg preiskav za posamezno vzorčno mesto.

Monitoring zagotavlja Ministrstvo za zdravje RS, ki preverja, ali pitna voda na pipah porabnikov izpolnjuje zahteve Pravilnika o pitni vodi. Nosilec monitoringa je Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, ki izvaja program monitoringa za pitno vodo. Nadzor nad izvajanjem javne oskrbe s pitno vodo, notranjega nadzora, monitoringa in vseh spremljajočih higienskih programov nadzoruje tudi Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije.

Okvara Rob

Okvara Sv. Rok

Okvara Bane- Kališče

Okvara Bane- Kališče

To nam omogoča takojšnje prepoznavanje tveganj, ki bi lahko poslabšala kakovost pitne vode, in ukrepanje, preden bi bile presežene mejne vrednosti na kritičnih kontrolnih točkah.

REZULTATI LABORATORIJSKIH PREISKAV PITNE VODE

Do meseca novembra je bilo v okviru notranjega monitoringa odvzetih 67 vzorcev za mikrobiološke preiskave in 19

vzorcev za fizikalno-kemične preiskave. Državni monitoring je odvzel 7 vzorcev za redne mikrobiološke in kemijske preiskave ter 2 za občasne razširjene preiskave. **Iz rezultatov preizkušanja lahko povzamemo, da je kakovost pitne vode na vseh treh vodovodnih sistemih ustrežna. Po zagotovilih NLZOH-LJ lahko z gotovostjo trdimo, da občani Občine Velike Lašče uporabljamo vodo iz javnega vodovoda, ki je pitna in ne povzroča tveganja za zdravje ljudi.**

Odvzem vzorcev pitne vode

OKVARE NA JAVNEM VODOVODNEM OMREŽJU VELIKE LAŠČE V LETU 2020

Do meseca novembra 2020 smo na javnem vodovodnem omrežju za beležili skupaj 50 okvar na cevovodih in 29 na hišnih priključkih.

Na vodovodnem sistemu Boštetje–Rute smo popravili 12 okvar na cevovodu ter 2 okvari na hišnih priključkih.

Na vodovodnem sistemu Velike Lašče smo odpravili 23 okvar na cevovodu ter 22 okvar na hišnih priključkih.

Na vodovodnem sistemu Turjak smo odpravili 15 okvar na cevovodu ter 5 okvar na hišnih priključkih.

ZA NEMOTENO OSKRBO Z ELEKTRIČNO ENERGIJO DEL VODE VKOPALI V ZEMLJO

Marija Ivanc Čampa, občinska uprava

Del glavnega zračnega 20 kV daljnovoda, ki napaja tudi območje Velikih Lašč in okolice, deloma teče tudi skozi gozdnato območje. Na tem mestu je pred leti, ko smo bili priča naravnim nesrečam, kot sta žledolom in vetrolom, največkrat prišlo do okvar. Zato smo bili na pretežnem delu naše občine brez električne energije. Okrnjeno je bilo tudi zagotavljanje vodooskrbe, saj črpališča in vrtine brez električne energije niso delovala.

Družba Elektro Ljubljana, d. d., je poleti pridobila gradbeno dovoljenje za gradnjo nezahtevnega objekta – 20 kV pokablitve trase od Ponikev do železniške postaje v Velikih Laščah. V želji po zagotovitvi nemotene oskrbe z električno energijo za območje Velikih Lašč in širše okolice smo v letošnjem letu v proračunu namenili tudi sredstva za sofinanciranje zemeljskih in gradbenih del ter demontažo N in A drogov za pokablitve daljnovoda Velike Lašče odcep trafo postaja Igo – odcep trafo postaja Ponikve zavod v skupni dolžini 2,2 km. Po zbiranju ponudb je bil izbran najugodnejši ponudnik, ki je dela dokončal do konca novembra.

Za izvedbo novega kablovoda je bilo demontiranih cca 1,8 km daljnovoda v začetni točki sosednje Občine Dobrepolje in končni točki naše občine.

Trasa novega kablovoda poteka večinoma po kolovozih, poljskih in gozdnih poteh, cestah v javnem dobru in po zemljiščih v zasebni lasti.

Dotrajan in izpostavljen odsek 20 kV daljnovoda so nadomestili z novim kablovodom, ki bo v prihodnje naši občini omogočal večjo zanesljivost pri dobavi električne energije, saj si življenja brez elektrike v današnjem času ne moremo predstavljati.

Zdaj živimo
v težkih časih.
V časih, ko
korona virus
ustavlja naša
življenja.

Vendar pa mu kljub
vsemu ne bo uspelo
ustaviti srčnih
prazničnih želja.

Na tone sreče, zdravja
in miru vam želimo
za praznične dni ter
vse dobro v letu 2021!

Kolektiv podjetja
Vodokomunalni sistemi, d. o. o.

MEDNARODNI DNEVI BOJA PROTI NASILJU

Tudi letos se v slovenski policiji pridružujemo obeležju mednarodnih dni boja proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini, ki se začnejo 18. novembra na evropski dan za zaščito otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo in se nadaljujejo 20. 11. 2020 ob svetovnem dnevu otroka. Med 25. 11. 2020 in 10. 12. 2020 pa potekajo mednarodni dnevi boja proti nasilju nad ženskami, ki se zaključijo 10. 12. 2020, ko obeležujemo mednarodni dan človekovih pravic.

Nasilje nad ženskami in nasilje v družini predstavljata hudo kršitev človekovih pravic in velik družbeni problem. Nasilje ima številne posledice tako za posamezne žrtve kot tudi za družbo. Prizadene na milijone žensk in otrok po svetu, ne glede na njihovo narodnost, starost, versko ali osebno prepričanje, družbeni položaj, telesne sposobnosti in spolno usmerjenost.

Nasilje ni sprejemljivo!
Če ni vidno, še ne pomeni,
da se ne dogaja.

Nasilje nad ženskami in otroki v družini velikokrat ni vidno, a to še ne pomeni, da se ne dogaja, saj je velikokrat skrito za štirimi stenami. Izvira iz neenakovrednih družbenih odnosov med spoloma, neenakomerne porazdelitve zasebne in družbene moči med spoloma, iz kulturnega okolja in sistema vzgoje. Nasilno vedenje je pogosto priučeno in se prenaša iz generacije v generacijo, njegov cilj pa je dokazovanje premoči, nadzora ter ponižanja žrtve nasilja s strani povzročitelja.

**ZA NEKATERE JE DOM
NEVARNEŠI OD VIRUSA!**
PRIJAVI NASILJE V
SOSEDNJEM STANOVANJU!

113
080 1200

Prijavite nasilje!

Zaskrbljujoče je dejstvo, da tako nasilje nad ženskami kot tudi nasilje v družini velikokrat trajata več let, preden nanje postane pozoren kdo izven družine in se aktivno vključi v iskanje pomoči za žrtev. Ženske in otroci nasilja v družini velikokrat ne prijavljajo zaradi strahu, sramu, neozaveščenosti, občutka lastne krivde in brezizhodnosti položaja ter zaradi groženj in maščevalnosti storilca. Nekatere žrtve mogoče niti ne vedo, kam po pomoč in kaj se bo zgodilo po prijavi nasilja, včasih pa razlog za vztrajanje v nasilnem odnosu izhaja iz družbene podobe »popolne« družine in tradicionalne vloge ženske. Ženske – še posebej, če imajo otroke – se velikokrat nimajo kam umakniti ali pa zaradi socialne izoliranosti nimajo razvite mreže odnosov, ki bi jim lahko izven družine v tem položaju nudili podporo in pomoč.

Da lahko policija posreduje in žrtvam zagotovi pomoč, je treba nasilje prijaviti. Žrtve lahko nasilje prijavijo, takoj ko se zgodi, lahko pa tudi kasneje, in sicer na:

- telefonski številki policije za klic v sili **113** ali anonimni telefonski številki policije **080 1200**,
- na lokalni policijski postaji.

Ker ženske in otroci pogosto nasilja ne prijavljajo, imajo v tem primeru neprecenljivo vlogo prijatelji, sorodniki, sošolci, sodelavci, sosedje, ki nasilje vidijo oz. slišijo in ga lahko tudi prijavijo, žrtvam pa tako nudijo konkretno pomoč in jih razbremenijo občutkov krivde. Žrtve je treba seznaniti s postopki, ki bodo sledili na policiji in na sodišču, saj te v postopkih bolje sodelujejo, če razumejo, kako bodo ti potekali in čemu so namenjeni.

S postopkom policije se lahko seznanite na internetni strani www.policija.si, Nasilje v družini – informacije o postopku na policiji.

NOVO REŠEVALNO VOZILO

V sredo, 2. decembra 2020, je pred zdravstvenim domom v Ribnici potekala uradna primopredaja novega reševalnega vozila za NMP.

Vinko Košmerl, Občina Loški Potok

Vozilo znamke Volkswagen so direktorju Zdravstvenega doma dr. Janeza Oražma Ribnica, Andreju Lampetu, simbolično predali župani občin soustanoviteljic zavoda in obenem tudi sofinancerji nakupa. Novo reševalno vozilo znamke Volkswagen je četrto reševalno vozilo, s katerim zdaj razpolaga zdravstveni dom, in je opremljeno z vso

najsodobnejšo in potrebno opremo, ki zagotavlja hitro in uspešno izvajanje prevozov pacientov.

Prijavo na razpis Ministrstva za zdravje RS za sofinanciranje vozila in izvedbo javnega naročila za nakup vozila smo v imenu vseh štirih občin soustanoviteljic zavoda uspešno izpeljali na Občini Loški Potok. Vrednost vozila

je znašala 183.365,58 EVR. Ministrstvo za zdravje je nakup vozila sofinanciralo v deležu slabih 40 % oziroma 73.350,00 EVR. 13.000,00 EVR je prispeval Zdravstveni dom dr. Janeza Oražma, razliko v znesku 97.015,58 EVR pa so iz proračunskih sredstev pokrile občine Loški Potok, Sodražica, Velike Lašče in Ribnica v deležih glede na število prebivalcev.

ZDRAVSTVENI DOM dr. Janeza Oražma Ribnica, vabi vse bodoče starše, da se udeležijo spletnih predavanj

PRIPRAVA NA POROD IN STARŠEVSTVO.

Pridobili boste veliko koristnih informacij o nosečnosti, porodu, poporodnem obdobju, dojenju ter negi novorojenčka.

Z udeležbo predavanj bo prehod v materinstvo in očetovstvo gotovo lažji. Za spremljanje zadošča pametni mobilni telefon ali računalnik, posebno predznanje uporabe tovrstnih spletnih orodij ni potrebno.

Predvideno je eno predavanje v zgodnji nosečnosti (12–24 teden), ter štiri predavanja po 30. tednu nosečnosti.

Torej, udobno se namestita v domačem okolju in se nam pridružita!

Dodatne informacije in prijave:

031 342 819, maja.zagar@zdribnica.si
Maja Žagar, dipl. babica

ŠTEJEJO DEJANJA SIMONA BAVDEK

Angelca Petrič / foto: osebni arhiv

Simona Bavdek, učiteljica, športnica in aktivna prostovoljka Rdečega križa. Tista, ki jo vidimo tudi na terenu. Oseba, ki ve, da ni dovolj, če od svoje prepolne mize za pomoč namenimo evro ali dva. Simona ve, da je treba človeku v stiski nameniti tudi svoj čas.

Kako je organiziran RK na terenu? Kam naj se obrnejo prebivalci Občine Velike Lašče? Je na voljo kakšna lokacija?

Na terenu smo organizirani tako, da prostovoljci – člani Krajevne organizacije Rdečega križa Velike Lašče obiskujemo socialno šibkejše, bolne in ostarele. Pripeljemo jim humanitarno pomoč v obliki prehranskih paketov, za novo leto obiščemo 90 starostnikov in jim poklonimo simbolična darilca, pomagamo kjer lahko. Vsakič, ko smo na terenu, pomeni velik del našega dela tudi pogovor z ljudmi, ne le da predamo hrano. Osebni stik s človekom in pogovor sta bistvenega pomena. To potrebujejo zlasti starejši ljudje. Na obisk pridemo približno na mesec in pol oz. na dva meseca. V času pandemije celo malo večkrat, ker se ljudje ne upajo v trgovine, tudi ne morejo tako kot prej poprositi za pomoč sosedov.

Svojih prostorov Rdeči križ v Velikih Laščah nima. Največkrat nas o stiskah obvestijo sosedje in tudi drugi, ki jih opazijo. To največkrat sporočijo na občino, ki nam posreduje informacijo. Ljudje, ki imajo težave, ne pišejo o svoji stiski preko elektronskih sporočil, največ informacij o tem gre preko občine. Sedež organizacije je od ustanovitve sicer v občinskih prostorih, ampak zaznala sem, da je ljudem, ki so v stiski, nerodno, da bi hodili po pakete tja, kjer te lahko vsak vidi. Zato tistim, ki so kakorkoli bolni ali pa nimajo prevoza, to pripeljemo kar na dom. Z vsemi tistimi, ki se lahko peljejo v Ljubljano ali imajo sorodnika, ki se vozi v mesto, je dogovorjeno, da gredo lahko kar na sedež Rdečega križa na Tržaško cesto v Ljubljani. Če je kdo v stiski ali pa zgolj potrebuje informacije, lahko pokliče tudi neposredno na

telefonsko številko Rdečega križa, na 040 788 698, ki je bila vzpostavljena prav za ta namen.

Na kakšen način se financirate?

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Ljubljana, katerega del je Krajevna organizacija Rdečega križa Velike Lašče, je po naravi organiziranosti društvo. Kar članarine zberemo v lokalnem okolju, gredo zbrana sredstva neposredno za potrebe v tistem kraju, prav tako je s sredstvi, ki jih organizaciji nameni občina. Sredstva za nakup materialne pomoči, prehranskih paketov, se zbirajo iz več virov – prek donatorskih akcij Rdečega križa Slovenije, sredstev FIHO, del pa je financiran s strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti RS (MDDSZ). Donatorska sredstva in uspešno pridobljeni projekti na razpisih nam omogočajo, da lahko Rdeči križ organizira brezplačna letovanja za otroke, starejše, da lahko pomagamo pri večjih stiskah s plačilom položnic. Rdeči križ izvaja tudi javno pooblastilo na področju izobraževanja s področja prve pomoči, ukrepanja v primeru nesreč in krvodajalstva, kar je eden od virov dohodkov za delovanje. Na sedežu v Ljubljani pa še dodatno prijavljajo programe in projekte, da lahko izvajajo preventivne programe, izobraževanja, delavnice idr.

Kako konkretno Rdeči križ pomaga ljudem v stiski?

Kot rečeno, s prehralnimi paketi, ob stiski s plačilom položnic, pri nabavi drv za zimo, pri pomoči prizadetim pri naravnih ali drugih nesrečah, ko ljudje nimajo dovolj denarja in gre za situacijo, ki je ži-

vljenjskega pomena. Brez strehe ne moreš biti. Ljudem se prisluhne, pomaga in zaprosi za pomoč, če je treba, tudi širše. V teh stiskah se lahko nudi tudi psihosocialna pomoč, za to se dogovorimo v Ljubljani, kjer deluje skupina prostovoljcev, ki nudi psihosocialno pomoč.

Kdo je upravičen do pomoči?

Človeku, ki pride po pomoč, je že samo po sebi težko. Nikoli ne gledam papirjev. Če človek meni, da jo potrebuje, mu jo bomo dali. Merila so sicer jasna, pomoč lahko prejmejo tisti, ki imajo dohodeke (pokojnino, plačo) nižje, kot je osnovni minimalni dohodek, ki ga določi MDDSZ, torej upokojeanci do višine cenzusa za varstveni dodatek, družine, posamezniki do višine za denarno socialno pomoč. Ob prevzemu pomoči v Humanitarnem centru v Ljubljani se dokumentacija tudi pregleda, a če je nekdo v akutni stiski, tudi tam takoj dobi pomoč, šele potem se ureja papirje, saj smo humanitarna organizacija. Prednost terenskega dela je, da smo več v stiku z ljudmi. Ko se tako večkrat srečamo, se nam tudi zaupajo. V primeru plačila položnic, nabave drv idr. se povežemo tudi z Ljubljano, tu so potrebni papirji, ampak v vsakem primeru se trudimo, da pomagamo.

Kako ocenjujete stanje na terenu?

Mislím, da poznamo kar nekaj ljudi, ki so resnično v stiski. Vseeno pa premalo poznamo ves teren. Menim, da so tudi taki, ki bi potrebovali našo pomoč, a

jih nismo še odkrili. Sami se ne želijo postaviti in jih okolica ne zazna. Tu je še veliko dela, ne le za KORK, ampak tudi za občino. Imamo pa resnično nekaj socialno ogroženih prebivalcev. Jaz sem jih mogoče že navajena, ampak prostovoljci, ki pridejo pomagat iz Ljubljane, so marsikdaj šokirani nad tem, v kakšnih pogojih še lahko živi posameznik.

Katera situacija vas je najbolj pretresla?

Ko vidiš človeka, v kakšnih nemogočih pogojih živi in predvsem, kako je osamljen. Ko ima človek za komuniciranje samo živali, in to že dolgo časa. Sosedje takih ljudi so običajno dobri in pomagajo, ampak tega vsakodnevnega stika ni, človek je sam, potrebuje bližino in pogovor. Težko je, ker hkrati veš, da mu to nudiš premalokrat.

Vas tovrstno delo izpopolnjuje?

Seveda. Ne samo, da ti daješ, koliko te hvaležnosti, zadovoljstva je na drugi strani. Danes imamo z vsem napredkom veliko dobrin, a pristnih odnosov z ljudmi, ki jim pogovor veliko pomeni, teh ni veliko. In izpopolnjuje te, ko veš, da si s svojim obiskom naredil nekaj dobrega za drugega. Na te ljudi se navežeš, zato ti je zelo hudo, ko nekdo zbolijo, umre.

Prostovoljstvo. Je to nekaj, kar je v današnjem času še živo?

Prostovoljstvo v današnjem času je še živo. Mogoče le ljudje niso tako pogumni, da bi se priključili organiziranim zadevam.

Vidim, da z našimi člani težko pokrijem vse potrebe na terenu, zato prosim posameznike, ki zaznavajo te situacije, naj se odzovejo.

Je prostovoljcev dovolj?

Mi jih imamo zagotovo premalo, zato so vedno dobrodošli. V prvi vrsti si moraš za tako delo vzeti čas. Prav tako nikoli ne smeš obsojati nekoga v stiski. Vsi vemo, da smo dostikrat v stiski, tudi če nam tega ne bi bilo treba oz. je to posledica včasih kakšne napačne odločitve. In človeka je treba sprejeti takega, kot je. Tudi če je sam kriv za svojo stisko, smo tu, da pomagamo, ne obsojamo. Nikoli ne vemo, kdaj se to lahko zgodi nam.

Možnosti za prostovoljstvo je še veliko. Prostovoljci Rdečega križa širijo znanje prve pomoči, spodbujajo krvodajalstvo, se odzivajo v primeru nesreč in izrednih stanj. Predvsem pa se odzovemo na stisko sočloveka in pomagamo po svojih močeh.

Sodelujete tudi s Karitas? Si pri delu pomagate, dopolnjujete, v čem je razlika?

Ne gre tu toliko za ožje sodelovanje. Ko pa na novo ugotovimo, da je nekdo v stiski, jih kontaktiramo in tudi njih zaprosimo za dodatno pomoč. Seznanimo jih z ljudmi, ki potrebujejo pomoč.

Kaj bi izpostavili kot glavni problem Velikih Lašč?

Eden izmed njih je prevoz, saj je treba prositi nekoga, da te pelje na pošto, do zdravnika, trgovine. To je posledica razsejlenosti. Tu je zelo razvita medsebojna pomoč sosedov. Tudi če niso v najboljših odnosih, ljudje iz Velikih Lašč radi pomagajo.

Velikokrat govorimo o revnih zaposlenih, revnih upokojencih, revnih ljudeh, ki pa dejansko delajo oz. imajo nezadosten prihodek. Je to težava tudi pri nas?

Tem ljudem se lahko pomaga, če vemo zanje. Samo da stopijo v stik z nami. Velikokrat se ne želijo izpostavljati, res je škoda, da ne zaprosijo za pomoč. Pogosto je tako, da ko začutiš, da bi komu lahko pomagal, ta pomoč odkloni. Bomo že, pravi. Ampak vidiš, da je v stiski.

Pri pomoči je treba bit previden. Tisti, ki zaprosi zanjo sam, jo seveda dobi. Ko pa opaziš stisko, je treba stik navezati previdno. V pogovoru je pomembno, da sogovornik začuti, da razumeš njegove težave. Treba je povprašati posameznika, kje lahko pomagaš, kje zaznavaš, da je največja težava. Največ se naredi s poslušanjem. Dostikrat na terenu odklonijo paket. Vedeti moramo, da so ti paketi predvsem nek dodatek prehrani. Niti slučajno ne omogočajo preživetja skozi mesec. So tudi ljudje, ki iz tega paketa ne uporabijo ničesar. Ti si največkrat želijo le naše družbe. Večkrat tudi nimajo dostopa do informacij, ko se je na primer treba obrniti na kakšne institucije. Pogosto pokličem na Center za socialno delo, oz. druge ustanove kjer imajo opravke.

Pogosto slišimo, da tisti, ki pomoč res potrebujejo, zanjo ne zaprosijo. Imate tudi vi take izkušnje?

Nerodno se jim je izpostaviti. Kaj bodo rekli sosedje? Težko si je priznati, da ne gre, da ne zmoreš. Lahko nisi sam kriv za nastale razmere. Mogoče so težkih razmer še najbolj navajeni ljudje, ki ves čas živijo v revščini. Težje je tistim, ki nenadoma ostanejo brez službe.

Ali posamezniki pomoč tudi izkoriščajo ali je to bolj predsodek?

Vsa evidenca izdane pomoči se natančno vodi in zabeleži, zato morebitne nepravilnosti opazimo, odpravimo. Smo imeli primer, ko so ljudje dvakrat zaprosili za pomoč, torej tudi v Ljubljani. Takrat so poskušali tudi s plačilom večjih zneskov za položnice, pa so me iz območnega združenja opozorili, da smo to že plačali. Sodelovanje je ključnega pomena. In tudi če pomagamo z večjimi vsotami, ne moremo reševati tovrstnih stisk v nedogled. Če zadevo pokrijemo, odpravimo dolgove, se pričakuje, da bo lahko šel posameznik naprej sam. Se pa zavedamo, da pri tem potrebuje tudi podporo. Ljudje imajo težke življenjske zgodbe, kjer ni bilo veliko pozitivnih spodbud. Nenamensko porabo pomoči preprečujemo tudi na ta način, da ljudem plačamo položnice, pokrijemo stroške, ne dajemo denarja. Pri tem

na območnem združenju RK v Ljubljani pregledajo dokumentacijo, dohodke.

Katera pomoč je najbolj učinkovita?

Najbolj jim pomagaš, da če s tem, kar imajo, in s tem, kar jim ti daš, znajo ravnati. In če si potem še sami pomagajo, jim je v življenju lažje. Tudi če si nekdo zasadi njivo in nekaj pridelal. Imamo kar nekaj primerov, ko so ljudje čisto na novo zaživeli. Nekatere smo tako čisto na novo postavili. Če komu predlagaš, da bi pričel z delom na vrtu, pri enih naletiš na pozitiven odziv, drugi pa seveda ocenijo, da lahko te dobrine dobijo tudi na drug način. In ostanejo pasivni.

Rdeči križ ne nosi samo paketov. Imamo tudi stvari, ki bi si želela, da bi jih izvajali. To so konkretno npr. krvodajalske akcije, novoletna srečanja in podobno. Za zdaj smo močni na terenu, med ljudmi, pa v določenih akcijah preko šole. Vsako leto imamo v šoli tri dobrodelne akcije, v tednu Rdečega križa v maju zbiramo šolske potrebščine, v oktobru sodelujemo v akciji Drobtinica, v decembru pa v akciji Za otroški nasmeh. Organizirali smo delavnico prve pomoči in temeljnih postopkov oživljanja, a je bil obisk žal slab. Mislim, da se ljudje tega bojijo. Nismo dovolj pogumni, čeprav bi radi pomagali. Zato smo šli v teh stvareh bolj do ciljnih skupin, ne več kot izobraževanje za kraj na splošno, ker je bila udeležba premajhna. Glede na to, da se tega malo bojimo, in ker svet stoji na mladih, smo s pomočjo območnega združenja Rdečega križa uspeli izpeljati naravoslovne dneve na temo prve pomoči od prvega do devetega razreda. Namen je, da to začutijo že otroci in jim ne bi bilo tako težko, kot je sedaj nam. Saj priskočimo, a nas je strah. Cilj je, da si zna majhen otrok ustaviti vsaj kri, ki mu priteče iz noska. Kot krajani se premalo zavedamo, da niso dolžni pomagati le zdravniki in medicinske sestre. To je dolžnost vsakega izmed nas. In večkrat ko greš, bolj si pogumen, ko je treba pomagati. Res bi morda v Laščah potrebovali ekipe prve pomoči, prostovoljce, ki bi redno usposabljali za tovrstno pomoč. Za to je treba skrbeti od otroštva. Pomembno je, da se znamo pravilno odzvati tudi v primeru nesreč,

potresa, poplav, požarov itd. Tudi na tem področju Rdeči križ izvaja usposabljanje. Odzovemo pa se tudi z obiskom pri ljudeh in s pomočjo, na primer po požaru. Marsikdo se po takšni situaciji znajde v hudi stiski.

Opazate glede na Covid situacijo poslabšanje razmer na terenu?

Kar se tiče posameznikov, za katere skrbimo, ne. Mi sicer nikoli ne gremo k človeku v hišo. Ta pride ven in mu izročimo paket. Smo pa seveda sedaj vsi z maskami, bolj na razdalji in se zaradi tega malo težje pogovarjamo. Hvala bogu, so za zdaj ti ljudje še zdravi. Dolžnost je, da prostovoljci poskrbimo sami zase, se razkužujemo in upoštevamo ukrepe. Ne glede na epidemijo, dostavljamo pomoč. Smo pa malo bolj pozorni, kako se ljudje počutijo, kako shajajo v nastalih razmerah. Nekateri so še bolj osamljeni, kot bi bili sicer. Zdaj ko je Covid, so se morda ravno zaradi tega nekatere povezave vseeno vzpostavile. Na primer, da pridejo otroci in prinesejo drva. Kjer so ožji družinski člani, je situacija lažja. Tam, kjer jih ni, smo v stiku tudi s sosedi, da malo pogledajo na sočloveka.

Je dostopna kakšna statistika, koliko je npr. obiskov na terenu, koliko paketov ste razdelili?

To je različno od 12 do 15 na mesec in pol, v času epidemije tudi vsak mesec. V spomladanskem delu je bil šok seveda večji, saj ljudje niso bili pripravljeni. Šli bi v trgovino, pa ni šlo, saj so nekateri imeli še knjižico in niso mogli dvigniti denarja. V glavnem hodimo po terenu, ko raznašamo pakete. Kjer so telefoni, posameznike tudi pokličemo. Če pa ni telefona, gremo vsake toliko časa pogledat, kako je z njimi. Vsebina paketa so osnovna živila: npr. olje, sladkor, kis, paštete, kon-

zerve paradižnika, fižola, marmelada in pralni prašek. Paketi so različni, kar je na razpolago v Humanitarnem centru, kar se deli ljudem v Ljubljani. Posamezniki so veseli teh paketov. Morda so nekateri manj zadovoljni, ko je pomoč v obliki mleka, moke. Moški, ki je sam, redko peče. Včasih kdo te moke ne potrebuje, pa jo podarimo družini, kjer je porabijo več. Družine, kjer so otroci, lahko zaprosijo za dva paketa. Če je treba, se povežemo tudi s patronažno službo.

Je morda kakšna stvar, ki jo potrebujete za družine v stiski?

V primerih, ko začutimo, da bi bilo dobro še kaj postoriti, ukrepamo dalje. Potrebujemo pa včasih pomoč kakšnega človeka ali podjetja. Donacije oblačil se zbirajo in hranijo v Humanitarnem centru v Ljubljani, kjer si ljudje prosto izberejo oblačila, ki jih potrebujejo. Če pa zaznamo potrebo med našimi ljudmi, ki jim dostavljamo pomoč na dom, lahko to tudi pripeljemo. Ljudje pozimi potrebujejo tudi kurjavo, a trenutno smo to nekako rešili. Vsaka donacija je dobrodošla, z njimi posameznikom lažje pomagamo.

Bi želeli še kaj dodati?

Rada bi se zahvalila vsem tistim, ki pomagajo, predvsem so to sosedge, krajani. Oni so v prvi vrsti tisti, ki nas obveščajo o pomoči potrebnih. Za sodelovanje se zahvaljujem tudi občini, saj je vedno priskočila na pomoč, ko smo jo potrebovali. Nato šoli, vodstvu, učencem, staršem, učiteljem, da izpeljemo vse akcije.

Poleg tega pa pozivam vse, ki čutite, da bi lahko pomagali, da se nam pridružite v Krajevni organizaciji Rdečega križa. Pokličite na 01 62 07 291 ali na 040 788 698 ali pa pišite na info@rdcikrizljubljana.si.

KAR NAJVEČ KULTURNE IN SNOVNE DEDIŠČINE PRENESTI NA MLADI ROD

MAGDA PETERLIN

Dragica Heric / foto: osebni arhiv

Magda prihaja iz Ribnice, natančneje iz Nemške vasi, iz družine, v kateri je imela še tri brate. Dedek in pozneje njen oče ob pomoči mame so izdelovali pečnice za izdelavo krušnih peči in kaminov. Pozneje je oče postavljaj peči, mama skupaj z otroki pa je obdelovala kmetijo. Delovnih navad se je naučila že od majhnega, saj so otroci pomagali tako v delavnici kot na kmetiji. V njenem otroštvu so bili drugi časi, z vzgojo pa je pridobila vse vrline, ki so vrednote človeka, ne glede na to, v katerem času živimo. Iz njenih ust je velikokrat slišati: vera, upanje, ljubezen. Njene roke kažejo delavnost, njen nasmeh pa prijaznost.

V Dolščake jo je pripeljala ljubezen. Z možem Marjanom sta prevzela majhno kmetijo njegovih staršev, skrbela za mamo vse do pozne starosti, ko je potrebovala dnevno nego in oskrbo, vzgojila tri sinove in oba ves čas hodila v službo. Magda je bila skoraj 30 let zaposlena v KZ Velike Lašče, najprej v suhi robi, potem trinajst let kot poslovodja v živilski trgovini, zadnja leta v oddelku za tekstil in galanterije, v katerem je bila tudi poslovodja. Kot zna prislunhiti vsakemu človeku, je delovala tudi v poslovnem, službenem svetu. Veliko stvari, ki so si jih zaželele stranke, so čez nekaj dni imeli v trgovini. Še danes je v oddelku tako, da v njem dobiš marsikaj, vse ima svoje mesto, predvsem pa se po nekaj obiskih trgovine povsem znajdeš in točno veš, kaj je na kateri polici. Pri tem ti pomagajo in svetujejo vedno in že od nekdaj prijazne prodajalke.

Delavnik žensk je bil od nekdaj poln več različnih opravkov, zlasti na podeželju. Vzgoja in skrb za otroke, kuhanje,

peka, pospravljanje, delo na vrtu ali celo kmetiji ter seveda služba. Kmetija Peterlinovih ni velika, da bi iz nje imeli kakšen prihodek, pač pa so vse, kar so pridelali, tudi sami porabili. V hlevu je bila leta nazaj krava, v svinjaku par prašičev, v kokošnjaku pa vedno kokoši. Na njivah so rasla različna žita, večino travnikov so pokosili za mrvo ali so se na njih pasle živali. Nekoč so seveda imeli tudi kohnja. Kot večina majhnih kmetij so živino opustili, razen kokoši. Na vrtu, zelniku in njivi pa ves čas pridelujejo najrazličnejšo zelenjavo in žita. Na domačiji se najde marsikatero staro orodje ali celo stroj, ki ga še vedno uporabljajo. Prav z namenom sta Magda in Marjan iskala kakšno orodje ali napravo, ki bi sicer končala na odpadu, pri njih pa še vedno pride prav. Ne zato, da ne bi sledila razvoju, pač pa ker menita, da nič ni boljše od tega, kar naredi roka, marsikaj pa ohranjata le zato, ker cenita dediščino prednikov in jo želita prenašati na mlajše rodove.

Magda Peterlin je že v osemdesetih letih sodelovala pri takratnem aktivu kmečkih žena, ki so bili v okviru kmetijske svetovalne službe v tistih časih vzpostavljeni po celotni Sloveniji, in tako je bilo tudi v Velikih Laščah. Kasneje se je aktiv organiziral v Društvo podeželskih žena Velike Lašče in med ustanoviteljicami je bila tudi Magda. V njem je bila aktivna vsa leta, od marca 2015 pa ga

Magda Peterlin je predsednica Društva podeželskih žena Velike Lašče od leta 2015. V društvu je že od vsega začetka, in kot je zapisala ob 20. obletnici pred dvema letoma, ga sestavljajo članice, ki si želijo druženja in jim to nekaj pomeni. Magdo, nekateri ji pravijo tudi Magdica, pa poznamo tudi po njenih aranžmajih, smislu za krašenje od majhnih daril do velikih prostorov ob prazničnih dnevih, za kar zbira in hrani vse mogoče naravne materiale. Veliko prostora na njivi, vrtu in cvetličnih gredicah namenja prav rastlinam za ta namen.

vodi kot predsednica. Pred dvema letoma je društvo praznovalo 20. obletnico. V društvu so povezane pridne, iznajdljive in vedoželjne žene in dekleta, ki s svojo dejavnostjo želijo opozoriti nase, hkrati pa nekaj tudi storijo zase, se bogatijo in nadgrajujejo z znanjem in izkušnjami. Društvo je v Občini Velike Lašče že od nekdanj eno najbolj dejavnih, kar je zasluga vseh članic in tudi vodstva, predvsem njihovih predsednic. »Vse, kar delamo danes v društvu, so delali ali začeli delati že pred leti, zato vsa zahvala vsem nekdanjim predsednicam za vlogo, ki jo zadnjih nekaj let opravljam jaz,« pravi Magda.

Članice Društva podeželskih žena Velike Lašče so praktično na vseh prireditvah, ki se zgodijo v Velikih Laščah, pogosto so šle tudi izven občine, celo v tujino. Običajno so na občinskih dogodkih prevzele pogostitve, nemalokrat pa je prav Magda Peterlin s svojimi sočlanicami aranžirala mesto prireditve, bodisi je bila to dvorana, mestni trg ali prireditvena soba. Po tem jo poznajo že vsi v kraju, saj med drugim že dolga leta skrbi za urejanje in aranžiranje farne cerkve v Robu, kjer poje tudi v cerkvenem zboru. Doma ima svojo delovno sobo, v kateri najdemo vse, kar je mogoče najti v naravi in se da posušiti in nasploh uporabiti. V sobi so prav vsi letni časi, najbolj pisana je seveda jesen, in tudi letos je bilo tako,

proti koncu novembra pa je že začela zbirati vse potrebno za decembrske okrasitve. Adventnih venčkov je tudi letos naredila kar nekaj, ves naravni material od mahu iz gozda, posušenih vejic in listja pa že čaka za ureditev jaslic.

Seveda smo v letošnjem letu bili tudi ob marsikatero prireditev in druženje. Magda se spomni, kako so si prireditve sledile iz meseca v mesec in je točno vedela, katera prireditev bo sledila naslednji mesec. Najpomembnejše so tiste, ki jih že tradicionalno pripravlja društvo, od Gospodinja se predstavi na dan zavetnice vseh gospodinj v avgustu, Bučno-marmeladnega dne jeseni do zadnja leta tudi vedno bolj znane in razširjene prireditve Ocenjevanje in razstava kruha iz krušne peči v Robu. »Vedno smo zraven na podelitvi Rožančevih nagrad na Trubarjevini ali kakšni drugi prireditvi, na katero v naše kraje pridejo eminentni gostje,« pove Magda, ki ima nasploh rada kulturo in se po svojih obveznostih ali preprosto za sprostitve udeleži kakšnega koncerta ali gledališke igre doma, v Ljubljani ali kje drugje. Rada ima glasbo, rada pleše, bila je članica folklorne skupine in pred leti, ko se je že upokojila in je imela več prostega časa, se je na različnih tečajih naučila tudi standardnih, latinsko-ameriških in še celo vrsto drugih plesov.

Kljub letošnjim razmeram je bila Magda vesela, ko jo je septembra poklicala Marija Merljak, ki z društvom DPŽ Velike Lašče sodeluje že več let, da bi društvo ponovno sodelovalo v oddaji Dobro jutro in tokrat predstavilo bogat pridelek buč in jedi iz buč. Z njeno organizacijo in ob pomoči drugih članic so sodelovale v oddaji in istočasno pripravile letošnji Bučno-marmeladni dan, že 16. po vrsti, na nekoliko drugačen način. Tokrat ni dišalo po bučni juhi, kot je dišalo v preteklih letih v Velikih Laščah, pač pa so pri Škrabčevih v Robu gospodinja pripravile bogato razstavo buč in drugih jesenskih pridelkov, ki je bila na ogled več dni, na dan snemanja pa tudi najrazličnejše dobrote iz buč.

Košnja Korovega hriba, kot so to delali nekoč.

Članice so se namreč tudi v času epidemije korona virusa, dokler so bili ukrepi še milejši, dobivale enkrat mesečno, kot to delajo že dolga leta. Njihov dan je zadnji ponedeljek ali sreda v mesecu, ko pregledajo aktivnosti minulega meseca in naredijo plane, to zajema tudi številne delavnice, predavanja in tečaje, na katerih pridobivajo nova znanja ali jih predajajo drugim, predvsem pa se družijo in si povedo kaj zanimivega. Magda na srečanju z majhno pozornostjo vedno preseneti vse članice, ki so tisti mesec praznovali rojstni dan. Spomni se še cele vrste drugih praznikov ali pomembnih

dni, ki jih vedno rada deli z drugimi. Roža za materinski dan, pirh za veliko noč, kvašeni ptički za božič, tudi trnova vejica s suhimi slivami na njej za dan mučnikov vsem fantom je le nekaj pozornosti, na katere ob določenih dnevih nikoli ne pozabi. Pravi, da ima to vse v glavi, v pomoč pa so ji v današnjem času tudi nove tehnologije, s katerimi se je naučila rokovati v tretjem življenjskem obdobju. Magda tudi v teh kriznih časih ne pozabi na osebne praznike in marsikateri drugi praznik. Ne le članice društva, številni drugi prijatelji, znanci in sosede so deležni njene pozornosti, v zadnjem času pač bolj na razdalji ali le preko telefona oziroma voščila preko e-maila. Kljub letošnjim izrednim razmeram zaradi pojava korona virusa tako v spomladanskem kot sedaj v jesensko-zimskem času je Magda

Magda je večkrat vodila delavnico izdelave adventnih venčkov, velikonočnih butar in drugih aranžiranj šopkov, ikeban in daril.

tista, ki poskrbi, da gre čas vseeno naprej in da se na določene stvari ne pozabi. Vse je seveda prilagojeno omejitvam zaradi epidemije in varovanje zdravja ljudi. Tako kot so v družinskem krogu spomladi imeli veliko noč, v teh mesecih niso pozabili na praznike in dneve, kot so zahvalni dan, adventne nedelje, in če bo treba, se bodo prilagodili tudi najbolj prazničnim dnevom, ki prihajajo, to sta božič in novo leto.

Magda zelo rada obiskuje druge kraje, bodisi zasebno ali preko društva.

Društva so povezana z Zvezo kmetič Slovenije, zelo pa sodelujejo tudi med seboj, ne le z društvu sosednjih občin, ampak tudi širše. V okviru društev potekajo najrazličnejša ocenjevanja in razstave domačih dobrot, kot je peka poprtnika, kruha v krušni peči, potic, marmelad, ki se jih članice zelo rade udeležujejo. Tudi Magda ima doma polno nagrad in priznanj, ki dokazujejo njeno sposobnost in ustvarjalnost. Kot pravi, to niso le tekmovanja, pač pa tudi ohranjanje naše kulturne in gastronomske dediščine ter nenazadnje prijetno druženje. Letos je večina teh dogodkov odpadla, zato si vsi želimo, da ti časi čimprej minejo in da se svet spet vrne v dokaj normalne tirnice delovanja. Ob tem Magda pripomni, da si kot predsednica društva želi, da bi v svojo družbo privedle več mlajših žena in deklet. Res pa je, da številna njihova strokovna predavanja, ekskurzije in delavnice, med slednjimi tudi na različne kuharske tečaje, ki jih organizirajo med sabo ali povabijo v Velike Lašče ali Rob zunanjega strokovnjaka za peko ali pripravo dobrot, obiščejo tudi mlada dekleta in številni drugi krajanjani.

Sušenje žita na stari način, kot so to delali naši predniki.

Pogosto si Magda želi, da bi se dan s 24 podaljšal na 30 ur, žal to ne gre. Ko ji zmanjkuje časa za kakšno stvar, premisli in povsem mirno nadaljuje z delom. Po navadi ji uspe, da opravi vse tisto, kar je imela v načrtu. Odkar sta z možem upokojena, se še bolj zavedata, kako pomembno je, če si pridelata svojo hrano. Sadja in zelenjave ter celo vrsto izdelkov iz njih pridelata in predelata toliko, da je dovolj za njiju in za širšo družino. Pravita, da trgovine skorajda ne potrebujeta. Na vrtu pridelata večino zelenjave, tudi tiste, ki na območju Velikih Lašč ne uspeva najbolje. Za to sta si v vrtu uredila pokriti prostor, majhen rastlinjak, kjer odlično uspevajo tudi plodovke od paprike, paradižnika, melancan in še kaj. Magda ima vsako leto tudi bogato banko semen, kot nekoč si gospodinje še vedno izmenjujejo semena, s pomočjo kmetijskih svetovalcev in njihovih predavanj pa vedno izvedo kaj novega in se prilagajajo novostim in podnebnim spremembam, ki jih čutimo vsepovsod, tudi na našem območju. Spomnimo se, koliko snega je bilo pred leti, v zadnjih letih ga je bistveno manj, pa tudi poletja so bolj vroča, kot so bila pred leti, ko na našem območju skorajda ni bilo suš, pripoveduje Magda.

Na Peterlinovi njivi v Dolščakah vsako leto raste koruza, krompir in pšenica ter druga žita, ki jih ročno sejejo, poleti požanjejo s pripomočki, ki so stari tudi več kot 50 let, kot je na primer stara mlatilnica, mlatijo in shranijo v kaščo za žita. Kruh in druge dobrote Magda peče iz lastnih žit. Tudi pri tem sta z možem zelo usklajena, saj je treba žito najprej zmleti, kar storita na svojem majhnem mlinčku na kamen, še isti dan Magda speče kruh ali druge dobrote. Ni boljšega kot, ko iz kuhinje zadiši po sveže spečenem kruhu. »Želim, da ta vonj začutijo in dobijo kruh tudi moji vnuki, ko prihajajo na obisk,« pove Magda.

Na njivah na velikolaškem danes ni veliko žit, kvečjemu posevki koruze, na njihovi njivi pa še vedno vsako leto rastejo že pozabljena žita: poleg pšenice in koruze so to ajda, lan, tudi proso, kakšno leto

pa soja, pira in oves, vse za lastno porabo zrnja za moke, za predstavitev žita od njive do kruha otrokom in za številne aranžmaje ali dodatke k majhnim pozornostim, s katerimi Magda razveseljuje številne ljudi okrog sebe. Del vseh žit je zasajenih prav v ta namen, del njive je še zelnik in cvetlična greda, na kateri so različnih oblik, barv in velikosti cvetov lilije, gladiole, dalije in vrsta drugih cvetic, vse za izdelovanje aranžmajev in krasitev daril. Pisana je tudi gredica dišavnic, začimb in celo zdravilnih rastlin.

V travniškem sadovnjaku je različno sadje, ki je letos dobro obrodilo. Magda je iz presežkov skuhala kompote, marmelade in džeme, v za to prirejeni sušilnici pa so posušili jabolčne krhlje, hruške in iz jabolk naredili jabolčni sok.

Najraje s svojimi dobrotami razveseljuje svoje tri sinove in njihove družine, pravo veselje pa ji je pet vnukov. »Vse, kar delam, rada prenašam na mlajše,« pove Magda

V šoli že več let v okviru naravoslovnih dni izvaja projekt predstavitev žita od njive do kruha.

Peterlin, ki jo poznajo tudi vsi drugi vaški otroci in učenci podružnične šole v Robu in v Velikih Laščah. V okviru naravoslovnih dni na njihovo kmetijo že leta prihajajo učenci podružnične šole ali pa se Magda z drugimi ženskami iz kraja odpravi v šolo in otrokom predstavi del kulturne dediščine. Tako otroci spoznajo, kako raste žito na njivi, kako se žito predela v moko in iz moke naredi kruh, kako se lička koruza in kaj vse je mogoče narediti iz koruzne moke, zdroba in koruznega ličkanja in storžev. »Otroci zelo radi sodelujejo tako pri kmečkih opravilih kot pri kuhanju, še rajši pa dobrote tudi pojedjo,« zadovoljno pove Magda.

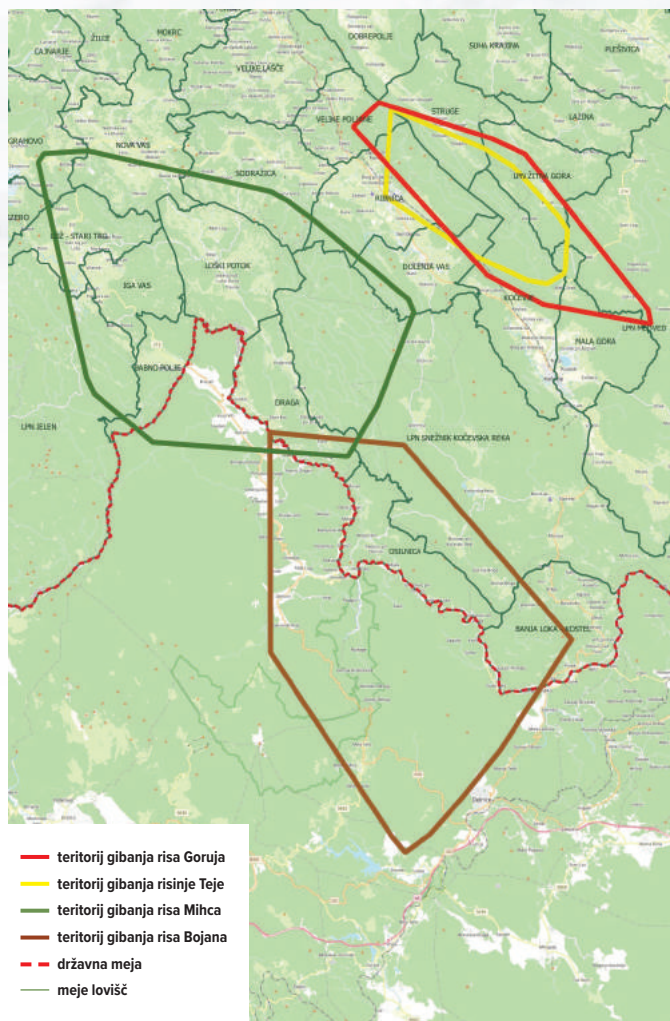
RISI

NA KOČEVSKEM

Andrej Rot, Maja Sever, Manca Velkavrh, Urša Fležar,
Aleš Pičulin, Rok Černe

Leta 1973 so rise ponovno naselili

Zgodba o prvi uspešni naselitvi risa sega v leto 1973, ko je skupina poklicnih lovcev na območje Kočevja naselila šest odraslih risov. Prva naselitev velja za zelo uspešno, kajti risi so se uspešno razmnoževali in postopoma naselili širše območje Dinaridov in dela Alp. V zadnjih dvajsetih letih pa je začela populacija močno upadati. Genetske analize so razkrile, da je glavni razlog za velik upad v številčnosti parjenje v sorodstvu.

Karta prikazuje teritorije risov na Kočevskem, ki so opremljeni s telemetrično ovratnico. Karto pripravil: A. Pičulin

Koliko je risov v Sloveniji in zakaj jih doseljujejo

Ris je v Sloveniji in sosednjih državah (Dinaridi in JV Alpe) ponovno ogrožen oziroma tik pred izumrtjem. Prvi sistematični monitoring risa z avtomatskimi kamerami je razkril, da populacija risa v Sloveniji trenutno šteje le okoli 20 odraslih živali. Za preprečitev ponovnega izumrtja smo v okviru mednarodnega projekta LIFE Lynx v dveh letih s Karpatov pripeljali sedem risov; štiri rise smo doselili v Slovenijo, tri pa na Hrvaško. Risi so zelo hitro dokazali, da ne poznajo državnih meja, saj je več doseljenih risov večkrat prečkalo državno mejo s Hrvaško. Projekt bo svoje delo nadaljeval še dobra tri leta in v tem času bomo na območje Slovenije in Hrvaške pripeljali še vsaj sedem risov. Z doseljevanjem risov želimo doseči, da ti svoje gene z razmnoževanjem vključijo v obstoječo risjo populacijo pri nas in s tem povečajo njeno genetsko pestrost. Ris Goru, ki smo ga v Slovenijo pripeljali prvega ter ga izpustili na območju Loškega Potoka, je to že storil. Z domačo risinjo Tejo sta se ustalila na Mali Gori nad Ribnico in imela v letu 2019 prvega mladiča, risinjo Malo, ki se je letos uspešno osamosvojila. Zgodbo risjih zmenkarij in uspešnega prvega razmnoževanja risa Goruja smo dokumentirali s pomočjo najnovejše tehnologije; avtomatskih kamer, genetskih analiz in telemetrije. Vsak doseljen ris je namreč opremljen s telemetrično ovratnico, ki dnevno sporoča podatke o njegovem gibanju in nam tako omogoča razbrati, kaj se dogaja v njihovem svetu. Risja romanca med Gorujem in Tejo se nadaljuje, z avtomatskimi kamerami smo fotografirali risinjo Tejo, ki sta jo spremljala dva mladiča. S pomočjo podatkov, ki jih dobimo iz telemetričnih ovratnic, lahko sklepamo, da je tudi letošnje leglo Gorujevo. Zabeležili smo namreč, da sta se Goru in Teja večkrat srečala v času paritvene sezone. Na območju Kočevske s telemetrično ovratnico spremljamo tudi gibanje dveh rezidentih risov, Mihca in Bojana. Mihec je starejši ris, ki je projektnim raziskovalcem že dlje časa poznan in ima svoj teritorij na širšem območju Loškega Potoka, Ige vasi in Drage. Ris Bojan pa se zadržuje na območju Osilnice in v okolici Gerovega na Hrvaškem.

MONITORING

Kaj se dogaja z doseljenimi risi

Poleg risa Goruja je bil v lanskem letu v hrvaškem narodnem parku Risnjak izpuščen tudi ris Doru, ki je kmalu zatem prišel v Slovenijo in svoj teritorij vzpostavil na območju Javornikov. Od januarja letos dalje žal ne prejemamo več podatkov o njegovem gibanju, zato ne vemo, kje se nahaja. V letu 2020 so bili na območje Notranjske in Kočevske doseljeni še trije risi, in sicer Katalin, Boris in Maks. Katalin je vzpostavil svoj teritorij na območju Menišije in Rakitne. Maks pa se je kmalu po izpustu

ustalil na območju Menišije. Ris Boris svoj teritorij še vzpostavlja. Po izpustu se je nekaj časa zadrževal na območju Gerovega, potem pa se je odpravil čez mejo na Hrvaško na območje Gorskega kotarja.

Izvajanje monitoringa v sodelovanju z lovci

Pomembno vlogo pri spremljanju risov na Kočevskem imajo tudi lokalne lovske družine, ki aktivno sodelujejo pri zbiranju podatkov in izvajanju monitoringa risov s pomočjo avtomatskih kamer. Za ta namen na širšem Kočevskem z nami letos sodeluje 17 lovskih družin in vsa lovišča s posebnim namenom (Medved, Žitna Gora in Snežnik Kočevska-Reka). Lansko sezono spremljanja smo na Kočevskem posneli enajst različnih odraslih risov, od tega dve samici z mladičema; že omenjeno Tejo in še eno na območju Bele krajine. Spremljanje risov z avtomatskimi kamerami bo trajalo do konca projekta in upamo, da bomo tako uspešno kot lansko leto vsako leto posneli mladiče doseljenih risov.

LIFE Lynx sodeluje z lokalnimi prebivalci

Za uspešnost celotnega podviga doseljevanja in spremljanja risov je ključno sodelovanje z lokalnimi prebivalci. Z namenom, da ustvarimo zaupanje in podporo lokalne skupnosti za aktivnosti, načrtovane v okviru projekta, smo ustanovili tako imenovane lokalne posvetovalne skupine, v katerih lahko zainteresiranim članom lokalne skupnosti predstavimo projekt, se z njimi posvetujemo in jih redno obveščamo o vseh za skupnost pomembnih temah projekta LIFE Lynx. Hkrati pa so tudi mladi tisti, ki bodo v prihodnosti odločali o usodi risje populacije, saj ta potrebuje dolgoročno varstvo.

Vse informacije in aktualne novice o risih so dostopne na spletni stalni projekta www.lifelynx.eu in na projektne Facebooku in Instagramu. Video posnetke risov pa si lahko ogledate na projektne kanalih You Tube in Vimeo.

DONACIJA – DVA PRENOSNA RAČUNALNIKA

mag. Metoda Kolar, ravnateljica
OŠ Primoža Trubarja, Velike Lašče

V izrednih razmerah, ko zaradi varovanja zdravja izvajamo pouk na daljavo in se srečujemo z različnimi tehničnimi težavami (težave s spletnimi učilnicami) ter s pomanjkanjem računalniške opreme, preko katerih bi se učenci izobraževali na daljavo, nam je tudi tokrat v **obliki donatorstva na pomoč priskočilo podjetje Naveza, d. o. o., z direktorjem Damjanom Tomšičem na čelu.**

Naše spletne učilnice imamo sedaj na samostojnem strežniku in tako je malo verjetno, da bi sistem izobraževanja na daljavo zaradi preobremenjenosti odpovedal. **Podarili oz. donirali so tudi dva prenosna računalnika,** ki bosta namenjena tistim družinam oz. otrokom, ki ju potrebujejo.

Iskrena zahvala podjetju Naveza, d. o. o., direktorju Damjanu Tomšiču ter njegovim sodelavkam in sodelavcem tudi za njihovo takojšnjo odzivnost in za pomoč, kadarkoli jo potrebujemo.

DONACIJA – OSEBNI RAČUNALNIK

mag. Metoda Kolar, ravnateljica OŠ
Primoža Trubarja, Velike Lašče

V mesecu septembru 2020 sem od Občine Velike Lašče prejela informacijo, da imajo donatorja, ki bi malo rabljen osebni računalnik podaril učencu oziroma učenki za potrebe pouka na daljavo.

V nadaljevanju je z nami stik vzpostavil **g. Andrej Kraševc, pobudnik dobrodelne akcije.** Povedal je, da podjetje HOMAR&CO. Domžale, d. o. o., s katerim poslovno sodeluje, nudi malo rabljen osebni računalnik (sistemsko enoto) za potrebe izvajanja pouka na daljavo. Veseli smo bili pobude in na šoli smo se odločili, da bomo periferne enote (monitor, tipkovnica, idr.) prispevali sami. V najkrajšem času je g. Kraševc izpeljal tudi akcijo za pridobitev teh enot.

G. Andrej Kraševc in ravnateljica OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče, mag. Metoda Kolar, se zahvaljujeva podjetjem donatorjem in njihovim predstavnikom, ki so se odzvali dobrodelni pobudi in prispevali:

Podjetje HOMAR&CO. Domžale, d. o. o., predstavnici podjetja Klara Kmetič in Majda Homar, za prispevano sistemsko enoto osebne računalnika z Windows 10 sistemom.

Podjetje BROWN BEAR TEAM, d. o. o., Trzin, predstavnica podjetja Anja Slapšak, www.bbt.si, za prispevan 22-inčni monitor HP.

Podjetje Gambit trade, d. o. o., Ljubljana, spletna trgovina www.ENAA.com, predstavnica podjetja Eva Domijan, za prispevano miško in tipkovnico.

Podjetje Hojč Peter, s. p., Grosuplje, CVETLIČARNA IVANKA, www.cvetlicarnica.si, za prispevane 240W zvočnike. Podjetje SATURN

RAČUNOVODSTVO, d. o. o., Rute, predstavnik Andrej Kraševc, www.saturn-racunovodstvo.si, za prispevan razdelilni kabel s prenapetostno zaščito 5x220V.

Dne 30. oktobra 2020 je g. Kraševc na šolo dostavil celoten komplet osebne računalnika. V teh dneh ga bomo predali družini, ki tak računalnik nujno potrebuje, da se bodo lahko otroci izobraževali na daljavo. Otroci so si do sedaj pomagali s šolskim računalnikom.

NOVA IGRALA NA OŠ LJUBA ŠERCERJA

Jan Čibej, v. d. ravnatelj

Teden pred počitnicami je bil za našo šolo prav poseben. Kljub oblačnemu vremenu je v naših srcih sijalo sonce in risalo nasmeh na naših obrazih, saj smo lahko na šolskem dvorišču opazovali, kako nastajajo nova šolska igrala.

Osnovna šola Ljubo Šercer, Kočevje, je manjša šola, kjer se izobražujejo otroci s posebnimi potrebami z lažjo, zmerno in težjo motnjo v duševnem razvoju. In ravno ti poleg učilnic in didaktičnega materiala še kako potrebujejo tudi varen in funkcionalen prostor za igro in sprostitev. Šola resda ni velika, obiskujejo pa jo otroci iz kar šestih občin: Kočevja, Ribnice, Sodražice, Loškega Potoka, Velikih Lašč in Kostela. Pred leti je že doživela temeljito prenovo učilnic in fasade, za zamenjavo dotrajanih in že kar nevarnih igral pa je zmanjkalo sredstev.

Želja po novih igralih je tako že nekaj časa tlela v naših srcih in konec preteklega šolskega leta smo se odločili, da poiščemo ponudbe za njeno uresničitev.

Po prejemu predračunov smo skoraj obupali, saj so finančni zneski ponudb krepko presegali naše zmožnosti. Zavedali smo se težkega gospodarskega položaja, a smo se vseeno odločili, da za pomoč zaprosimo različna podjetja. Prvi so nam prisluhnilo v podjetju Krka, d. d., Novo mesto z zelo velikodušno donacijo v višini 5.000 EVR. Dejstvo, da so med nami še ljudje dobrega srca, nas je spodbudilo, da nadaljujemo s pošiljanjem prošenj. Sledile so še donacije podjetja Inotherm, d. o. o., v višini 1.000 EVR, podjetja Akrapovič, d. d., v višini 500 EVR in podjetja Melamin, d. d., v višini 300 EVR. Na pomoč pa nam je priskočila tudi naša ustanoviteljica Občina Kočevje, ki se je odločila, da bo pokrila manjkajoči del predvidenega zneska, tako je bilo naše veselje nepopisno.

»En sam otroški smeh, pa bo najsvetlejši dan še bolj svetel.«
(R. G. Ingersoll)

V oktobru praznujemo teden otroka in letošnji oktober res ne bi mogel biti bolj posvečen našim otrokom. Vsak, še tako poseben posameznik, si bo lahko sedaj s pomočjo varnih igral na šolskem dvorišču poiskal svoj kotiček, tako za igro kot za učenje. Igrala so namreč odlična dopolnitev klasičnemu učenju, ki spodbuja razvoj motoričnih ter tudi senzoričnih veščin otrok.

Z besedami težko zapišemo vso srečo in hvaležnost, ki jo prinašajo nova igrala. V negotovih časih, v katerih smo se znašli v letošnjem letu, so prinesla še kako dobrodošlo otroško radovednost, igrivost in toplino. Vsi učenci in zaposleni Osnovne šole Ljubo Šercer se vam iskreno zahvaljujemo, da ste pripomogli k uresničitvi naše želje in nam omogočili nakup novih igral.

POROČNI VIDEO & FOTOGRAFIJA

☎ 040 69 12 12

✉ info@porocni-video.si

🌐 Poročni-video.si

📘 fb.com/porocnivideo

UGODNI VIDEO&FOTO PAKETI

BREZPLAČNO PREDPOROČNO FOTOGRAFIRANJE!

Poročni-video.si

SAJ NI RES. PA JE.

mag. Metoda Kolar,
ravnateljica OŠ Primoža Trubarja,
Velike Lašče

Dolgoletne pedagoške in življenjske izkušnje mi narekujejo, da zapišem svoj pogled na dogajanja o načrtovani gradnji POŠ in vrtca na Turjaku.

V drugi polovici letošnjega novembra nas je namreč močno presenetila novica, da določeni svetniki ne podpisajo spremembe občinskega proračuna, ki predvideva izgradnjo POŠ in vrtca na Turjaku. Sicer so vsi svetniki za izgradnjo, ampak so glasovali proti. Menda zato, ker se je projekt v času sedanjega župana precej podražil.

Upoštevati je treba dejstva, da je bila idejna zasnova arhitekturno skoraj za polovico manjša (seveda s tem tudi cenejša). In brez DDV-ja. Šele sedaj, ko je izdelan projekt za izgradnjo (PZI), lahko dejansko ocenimo stroške gradnje.

Obstoječo šolo je začel graditi grof Leo Auersperg leta 1899, otvoritev je bila leta 1901. Zgraditi jo je dal na lastne stroške in na lastni zemlji. Zgrajena je bila v slabih dveh letih. Očitno je, da je bilo v tistih časih znanje vrednota in da je bila skrb za otroke pomembna.

Že leta 1980 z nastopom moje prve službe na Turjaku je takratna vodja PŠ Turjak ga. Marija Zgonc pričela s pripravami na novo gradnjo, saj sicer prijazna in domačna šola ni več zadoščala potrebam sodobnega šolanja. In po 40-ih letih se še kar sprašujemo, ali na Turjaku potrebujemo novo šolo.

Verjamem, da imamo občani, starši in zaposleni v šoli še vedno isti cilj, tj. delati dobro za otroke, zato v nadaljevanju razmišljam in pojasnujem, ZAKAJ POTREBUJEMO POŠ in vrtec na Turjaku.

Trenutna zgradba ne ustreza pogojem za delovanje šole.

Trenutna zgradba zaradi iztrošenosti in prostorske stiske deluje in dobi zeleno luč za delovanje pogosto le še zato, ker povemo, napišemo in dokazujemo, da smo v fazi novogradnje.

Povečuje se število šoloobveznih otrok na POŠ Turjak

Kot kaže spodnja preglednica, se število šoloobveznih otrok od 1. do 4. razreda na Turjaku z okolico povečuje.

Prednosti šolanja na PŠ s pedagoško-sociološkega vidika

Osnovna značilnost otrok, starih šest let, je potreba po pozornosti, varnosti in zaupanju, potreba po ravnovesju med počitkom in aktivnostjo, po razmerju med igro in učenjem, po priznavanju in spoštovanju napore, ki ga je otrok vložil v pridobivanje znanja in razvijanje spretnosti.

Prehod otrok iz vrtca v šolo je zaradi dolžnosti, ki jih šolski prostor in kurikulum postavljata pred otroka, zahteven. Zlasti zato, ker je tako veliko zahtev postavljenih pred otroka naenkrat: prihod v novo okolje, soočenje z novimi ljudmi okoli sebe, usvajanje novih pravil in norm, omejevanje svobode, pridobivanje novih izkušenj, znanj, spretnosti, vlaganje napore pri doseganju rezultatov, sprejemanje porazov, oblikovanje svoje vloge znotraj skupnosti,

premagovanje lastnih strahov, prilagajanje skupini idr. Upoštevajoč vse to, je odgovor, v čem je prednost všolanja otroka na podružnično šolo, na dlani:

- podružnična šola je manjša, učenec prej spozna vrstnike, učitelje, okolico šole in zadosti svoji potrebi po varnosti, sprejetosti, zaupanju;
- učitelji učence dobro spoznajo, prisotna je večja individualizacija pouka, spodbujanje razvoja potencialov posameznega otroka; na večjih šolah imajo zadržani in učno manj uspešni učenci manjše možnosti, da učitelji opazijo tudi njihova močna področja; prav tako pa lahko na manjši šoli učitelj hitreje prepozna učenčeva šibka področja ali morebitne učne težave in mu lahko hitreje poišče ustrezno pomoč, da se otrok lažje in uspešneje razvija v skladu s svojimi zmožnostmi;
- sodelovanje med učenci v primeru kombiniranega načina poučevanja pripomore k boljši socializaciji: starejši pomagajo mlajšim, mlajši se učijo od starejših, krepi se medsebojna pomoč in povezanost ter pripadnost razredu;
- zaradi kombiniranega načina poučevanja se krepijo otrokova samostojnost, koncentracija, potrpežljivost;
- podružnične šole so po večini središče kulturnega dogajanja v kraju in tesno povezane z lokalnim okoljem in krajani – otrok si tako prve izkušnje javnega nastopanja pridobiva v varnem zavetju pred domačim občinstvom, si z javnimi nastopi krepi samozavest, bolj doživeto praznuje osebne in državne praznike, ohranja dediščino kraja in razvija svojo identiteto (in identiteto kraja), sodeluje z družbi v kraju, se povezuje s sošolci, ki so v popoldanskem času njegovi prijatelji pri igri.

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25
1. raz	7	5	19	7	9	16	15	7	9	15	14	12	14
2. raz	3	7	6	20	6	9	16	15	7	9	15	14	12
3. raz	5	3	6	6	20	6	9	16	15	7	9	15	14
4. raz	6	5	3	6	5	20	6	10	16	15	7	9	15
5. raz	3	6	6	3	6								
skupaj	24	26	40	42	46	51	46	48	47	46	45	50	55

Pomislek ob ideji za širitev centralne šole

Projekt novogradnje na Turjaku je bil korektno predstavljen z vseh vidikov, prav tako posamezne faze projekta. In vsakomur izmed nas je, verjamem, jasno, da cene idejnega projekta ne moremo primerjati z realnejšo ceno, ki lahko nastane, ponovno poudarjam, le po narejeni projektni dokumentaciji za izvedbo gradnje (PZI). Takrat je pravi čas za konstruktivne predloge.

Glede na izkušnje z vrtcem (zaradi prostorske stiske delujejo trije oddelki na Karlovici in eden v osnovni šoli, kar pomeni ogromno dodatne organizacije dela pri sestavljanju skupin in izvajanju dodatnih dejavnosti ter številne vsakodnevne vožnje tudi zaradi prehrane) menim, da je planirana možnost razširitve uporabne površine novo načrtovanega objekta (podstrešni prostori) gospodarna odločitev.

Z vidika, ki ga ne razumem

Evidentno je, da je župan občine Velike Lašče, dr. Tadej Malovrh, v svojem življenju na profesionalnem področju dosegel izjemne rezultate, da so ga klesale osebne izkušnje, ki jih je uspešno premagoval. In zakaj mu ne zaupamo? Zakaj ne verjamemo, da mu je mar? Zakaj mu ne stojimo ob strani? Ne razumem.

Postavimo naše otroke na prvo mesto.

Za zaključek želim z vami deliti smiselno nemške psihologinje, dr. Elisabeth Lukas:

*Če tožim nad zlom,
zla zaradi tega ni nič manj,
toda pozornost vseh se obrne vanj.
In ko ljudje vidijo morje slabega,
jim upade pogum,
da bi se bojevali za dobro.
Če sem pozoren na dobro,
dobrega zaradi tega ni nič več,
toda upanje vseh se usmeri nanj.
In že malo dobrega, ki ga uzrejo,
jih navduši v boju za dobro.
... in bodimo pozorni na dobro ...*

Vse to pripomore k celostnemu razvoju učenca. Seveda pa to velja le, če podružnična šola nudi prostorske in kadrovske možnosti ter ustrezno opremljenost, ki so pogoj za motiviranost in osvajanje znanja pri učencu ter njegovo dobro počutje.

Vpetost v okolje in povezanost med učenci, učitelji, starši in krajani predstavljata ključni prednosti podružničnih šol v primerjavi z večjimi šolami.

Verjamem, da boste nekateri rekli, kaj pa tam, kjer nimajo možnosti majhnih šol. Ja, tam teh prednosti otroci ne morejo izkoristiti. Če pa ta možnost obstaja, verjamem, da se jim jo bomo potrudili zagotoviti.

Prevozi otrok

Od 40 do 60 učencem ne bo treba zagotavljati dodatnih prevozov (Turjak–Velike Lašče). Pred poukom in po pouku. Mogoče bo kdo rekel, saj to sta le dve vožnji z avtobusom. Ni tako enostavno. Pred poukom je težko zagotoviti (glede na razpršenost 88 vasi, kolikor jih trenutno obsega naš šolski okoliš), da se prve vožnje ne začnejo pred 6.00. Pouk pa učenci zelo različno končujejo (razredna, predmetna stopnja). Zgodi se, da sta iz iste vasi prvošolec in npr. osmošolec, eden zaključil s poukom ob 11.30, drugi ob 14.00. Nihče, ki še ni delal voznega reda za učence naše šole, ne ve, kako težko je pripraviti vozni red za vse vozače naše šole, ki nikoli ne zadosti željam vseh učencev in staršev.

Predstavljajmo si na eni strani prvošolca, ki gre na kombi (recimo, da je doma iz srednje oddaljene vasi) ob 6. zjutraj, nato čaka na prestop na avtobus na Turjaku (avtobusna postaja ali šola) in se ob 7. 25

pripelje na centralno šolo. Pouk konča ob 11. 30 in nato čaka recimo 2 uri, da se z avtobusom odpelje do Turjaka, tam »nekje« počaka, nato gre s kombijem domov, saj s poukom šele takrat konča tudi učenec višjega razreda iz njegove vasi.

Z zdravstvenega vidika trenutnih razmer epidemije

Verjamem, da je že marsikdo izmed vas pomislil na širšo sliko življenja in šolanja v prihodnosti v času življenja z virusi. Trenutno živimo s covidom 19, ne vemo, koliko časa bo to še trajalo, in ne vemo, kaj nam na tem področju prinaša prihodnost. Zagotovo pa drži, da imajo nalezljive bolezni več možnosti širjenja v množicah.

Tudi s tega vidika je stavba za šolo in vrtec na Turjaku pomembna.

Trenutna šola v Velikih Laščah je bila zgrajena 1967 za takratne potrebe. Po osmih dozidavah in nadzidavah (med njimi tudi športna dvorana) ne zmore novih dodatnih prostorov, ker se s širitvijo ni urejala zmogljivost ogrevanja, odvodnjanja, prezračevanja itd. Celotna površina se je povečala vsaj za polovico, delovanje in vzdrževanje pa je ostalo osnovno in se ni urejalo v skladu s širitvijo. Sanitarna in zdravstvena inšpekcija (dve izmed mnogih) pa po znanih kriterijih zahtevata določeno temperaturo zraka tudi v najbolj oddaljenih razredih, določeno temperaturo vode v določenem času tudi v najbolj oddaljeni pipi itd., kar že sedaj težko vzdržujemo.

ZMOČILI SMO SI ROKE

Petra Šolar, ZKT Kostel

Vsrkavanje znanja izven šole je bolj zabavno, po nekaterih raziskavah pa tudi bolj učinkovito. Mi smo sredi oktobra združili spoznavanje okolja, likovno umetnost, NIT in družbo ter se pri tem nadvse zabavali. Zavod za kulturo in turizem Kostel je dan pred prepovedjo prehajanja med slovenskimi regijami v Domu krajanov Rob organiziral delavnico filcanja volne. Iz sosednje stavbe so kljub dežju prihajali nasmejani in radovedni obrazi, ki smo jim najprej pojasnili, od kod prihajamo, kaj je filcanje volne in katere izdelke si lahko s filcanjem naredimo. Male ročice so si z veseljem izbrale svoje kosme neobdelane volne različnih odtenkov in si zmočile roke. Za polstenje oz. filcanje volne sploh ne potrebujemo veliko – vodo, milo in volno, ki se ob izmenjavi tople in hladne vode, začne sprijemati in dobivati obliko. 35 otrok, razdeljenih v tri skupine in prihajajoč ena za drugo, je za motive izbralo metulje, zvezde, sonca, srca, rože, mavrice idr. Nastale so čudovite umetnije, pri tem pa so nam veliko pomagale 'Čajanke', ki jih otroci že dobro poznajo. Po koncu ustvarjalnih trenutkov smo skupaj ugotavljali, kako daleč od Velikih Lašč je Kostel, zakaj je zanimiv, zakaj mu rečemo Dežela vode in še marsikaj. Vsak udeleženec je ob koncu delavnice svoj izdelek odnesel s seboj.

Delavnica filcanja volne je bila ena izmed štirih, ki smo jih v sklopu projekta Junaki skrivnostnih gozdov organizirali na območju od Kolpe do Turjaka. Namen projekta je raziskati in promovirati kulturno dediščino oz. mitološko izročilo območja LAS, zlasti občin Kočevje, Kostel in Osilnica. Naš junak je Mikulov vrag, nekaj njegovih vragolij pa so skozi zgodbe spoznali tudi otroci PŠ Rob. Eden od načinov doseganja namena je izkustveno učenje, predvsem pa učenje, ki ponuja lepe ter zabavne trenutke. V sklopu projekta učilnico radi zamenjamo tudi za kostelsko naravo, saj smo v bližini gradu Kostel uredili učno pot, na kateri pohodniki spoznavajo naravno in kulturno dediščino.

ŽIVETI

je ena izmed najbolj
redkih stvari na svetu.
Večina ljudi obstaja
in to je to.
(Oscar Wilde)

Torej, ŽIVIMO.

KOLEDNIKI OBISKUJEJO VASI

Namen oz. cilj dobrovoljnih prostovoljcev je, da v prazničnih decembrskih dneh razveselijo starejše ljudi iz oddaljenih vasi, ki že v običajnih časih ne gredo pogosto od doma, v času epidemije pa tudi obiskov skorajda nimajo. Skupina jim bo v središču vasi ob upoštevanju vseh varnostnih ukrepov za zaščito proti koronavirusu zapela nekaj pesmi ter jim na primer nem mestu pustila medenjake in lepe misli.

Sodelujejo:

Sara Lipovec, Mark Lipovec,
Nina Virant, Ula Virant, Manca Bavdek
OŠ Velike Lašče: Veronika Lipovec,
ravnateljica, mag. Metoda Kolar

18. december 2020

ob 16. uri, Rašica na vasi pri kapelici
ob 17. uri, Veliki Ločnik, sredi vasi
ob 18. uri, Gradež, sredi vasi

27. december 2020

ob 16. uri, Dvorska vas, pri kapelici
ob 17. uri, Mala Slevica,
na dvorišču pri Kropcu
ob 18. uri, Karlovica, pri vrtcu

LUPA 2020

FESTIVAL NEVLADNIH ORGANIZACIJ

Andreja Vesel, Roman Jeglič

Nevladne organizacije nas spremljajo na vsakem koraku življenja, delujejo na vseh področjih in s svojim delovanjem bogatijo družbo.

Kar 23.000 nevladnih organizacij deluje na mednarodni, nacionalni in regionalni ravni, nepogrešljive so tudi na lokalni ravni. Na teh ravneh uresničujejo oziroma zadovoljujejo interese in potrebe prebivalcev, združujejo, opozarjajo na nepravilnosti idr.

So neprofitne, večinoma prostovoljne in v Sloveniji so to prvenstveno društva, ustanove in (zasebni) zavodi. Nevladne organizacije imajo (vsaj) dvojno družbeno vlogo: storitveno in zagovorniško. Slednje lahko veliko naredijo za skupnost.

Poletje, ki se je prevešalo v zgodnjo jesen, nam je ponudilo zanimiv festival LUPA 2020, 19. vseslovenski festival nevladnih organizacij v Ljubljani, pod geslom Nevladniki – z vami v dobrem in slabem, njegov namen pa je bil pokazati pestrost in razgibanost nevladnega sektorja ter njegovo družbeno vlogo.

Stojnice pod krošnjami kostanjev na Bregu smo zasedli nevladniki z vseh vetrov, med 100 raznolikimi nevladnimi or-

ganizacijami smo se aktivno predstavili DOD Gradež v družbi s Turističnim in okoljskim društvom Županova jama. Spremljevalnemu programu so svoj pester program dodala prisotna turistična društva z različnimi predstavitvami in zanimivimi temami.

Dopoldanski obisk, ko smo predstavljali ponudbo Društva za ohranjanje dediščine, je bil manjši od predhodnih sejmov. Kljub temu smo s ponudbo ekološko posušenega suhega sadja in ročno izdelanih zobotrebcev razveselili mimoidoče. Z vabilom na tradicionalni pohod po Trubarjevi rojstni fari pa smo nagovorili veliko udeležencev, ki so si z zanimanjem ogledali program pohoda.

Obiskovalci so pri TOD Županova jama z velikim zanimanjem spremljali razlago s kemijskimi poskusi iz pedagoškega programa JAMA Lab, kjer so lahko spoznali korozivni proces raztapljanja sedimentnih karbonatnih kamenin.

Program na zunanjem prizorišču je bil razgiban, saj je vsaka nevladna organizacija na svoj način predstavljala delovanje, s katerim bogati naše življenje.

Veliko podporo namenijo in vsako leto se tega velikega festivala udeležijo tudi predstavniki MOL-a z županom, g. Zoranom Jankovičem, s katerim smo se pogovarjali o novih projektih nevladnih organizacij.

Ugotovili smo, da je naše delo pomembno in dragoceno, ter da je delo preko nevladnih organizacij ena izmed poti, da dosežemo spremembe v družbi in izboljšamo kakovost življenja v okolju, kjer delujemo.

Rigler

AVTOKLEPARSTVO
VULKANIZERSTVO

T: 01 7807 065
M: 041 990 868

KOMPOLJE 77
1312 DOBREPOLJE

POPRAVILO IN CENITEV VOZIL ZA VSE SLOVENSKE ZAVAROVALNICE

BREZPLAČNO NADOMESTNO VOZILO

PRIPRAVA VOZILA NA TEHNIČNI PREGLED

POLNJENJE IN POPRAVILO KLIMATSKIH NAPRAV

SERVIS VOZIL

VULKANIZERSTVO

POPRAVILO VOZIL NA RAVNALNI MIZI

IZPUŠNI SISTEMI

AVTODIAGNOSTIKA

AVTOVLEKA

POGODBENI SERVIS ZA ZAVAROVALNICO TRIGLAV IN TRIGLAV ASISTENCA

ESP

elektroinstalacije

Sandi Petrič s.p.

☎ 041 816 494

✉ info@elektro-petric.si

Veliki Osolnik 12
1314 Rob

- 📍 elektroinstalacijev novogradnjah
- 🔌 priključek električnih aparatov in bele tehnike
- 🔌 napeljava in vzdrževanje električnih inštalacij
- 📹 video nadzor
- 🔌 vzdrževanje objektov

JE TO POT DO TURISTOM PRIJAZNE OBČINE?

Gregor Pucelj, Velike Lašče

Ljudje radi živimo v urejeni in dobro delujoči občini, ki je prijazna tudi do obiskovalcev. Zato z vsem srcem podpiram usmeritev občine v razvoj turizma, ki ga kot prednostno nalogo nesporno podpira tudi nedavno sprejeta občinska turistična strategija 2020–2025. Turizem pa smo ljudje in številne podrobnosti, ki na prvi pogled morda niso pomembne. V resnici pa so še kako. O tem priča tudi moja nedavna izkušnja.

Na srečo imamo v naši občini veliko sprehajalnih poti, kar je v teh koronskih časih še posebej dobrodošlo. Nekatere so speljane po bolj odročnih krajih, spet druge tudi skozi vasi. Pred leti je bilo skozi nekatere vasi težko priti, saj so te z vseh koncev oblegali neprivezani psi. V zadnjem času se je to, na srečo, že opazno zmanjšalo. Sva pa z ženo konec novembra na sprehodu skozi Veliko Slevico doživela pravi pasji napad. Velika, siva mrcina, kakšnih 40 kg težak šarplaninec ali kraški ovčar ali nekaj podobnega, je pobesnel pritekkel proti nama, čeprav sva le mirno hodila po javni poti skozi vas. Ne vem, kako bi se končalo, če ne bi imela pohodnih palic. Ko je slišal hrup, je nekdo (ver-

jetno lastnik) le skozi okno poklical psa, za pogovor pa seveda ni bil pripravljen ... Poleg tega da sva doživela precejšen stres, si težko predstavljam, kaj bi bilo, če bi se recimo sprehajala z vnukinjo ...

Svetovali so mi, naj dogodek prijavim republiški veterinarski inšpekciji, ki je edina pristojna za te zadeve. Le ta ustanova namreč lahko izreče denarne kazni, ki so za lastnike nevarnih psov kar visoke. Zazdaj sem se tej možnosti odpovedal, saj še vedno verjamem v rek, da lepa beseda lepo mesto najde. Zato lastnika (lastnike) neprivezanega in nadzorovanega psa, ki je lahko nevaren za sprehajalce ali kolesarje, prosim, da mu onemogoči nadzorovanje javne poti oziroma ceste. Pes seveda ni nič kriv, saj že vrsto let varuje in brani svoje ozemlje, ki pa na žalost z ničimer ni ločeno od javne poti. Zato kot dober čuvaj odganja nepoklicane sprehajalce tudi od tam.

Je pa tako obnašanje pasjega lastnika z Velike Slevice (verjetno pa še kje) v neposredni zvezi s turistično in siceršnje razvitostjo določenega kraja, občine in celo države. V Avstriji, na primer, se kaj takšnega, kot sem opisal, že dolgo ne

more zgoditi, saj se zavedajo pomena sprehajalnih/kolesarskih poti za turizem; če pa se kaj takšnega že primeri, je sankcija ostra in takojšnja, saj se vsi zavedajo, da taki pripetljaji mečejo slabo luč na celoten kraj. Če kot sprehajalec/kolesar ne kršiš zasebne posesti (kar je praviloma dobro označeno), se lahko absolutno varno sprehajaš kjerkoli. Podobno je tudi že v turistično razvitih krajih na Gorenjskem. Pred nami pa je očitno še kar dolga pot ...

Seveda nimam nič proti človekove-mu najboljšemu prijatelju in nikakor ne oporekam pravice, da imajo lastniki psov svoje ljubljence in čuvaje. Prosim pa vas, da tudi vi ne oporekate moji pravici, da se v miru, brez nevarnosti in stresa, sprehajam po javnih cestah in poteh.

Slika je simbolična.

*Naj vam novo leto prinese čim več lepih stvari,
naj bodo pozabljeni vsi dvomi in skrbi.
Uspeh naj vam povesod sledi,
sreča, veselje, ljubezen,
naj med vami tli!*

KNUT
ŠVEDSKE TOPLLOTNE ČRPALKE

www.knut.si

PO GOLDOVIH SLEDEH

Civilna iniciativa lokalnih turističnih vodnikov je bila ustanovljena 10. septembra 2020 po podelitvi licenc lokalnim turističnim vodnikom za Občino Velike Lašče.

V organizaciji sledimo razvojnim turističnim usmeritvam; strategiji razvoja turizma v Občini Velike Lašče 2020–2025, ki opredeljuje štiri ključne vrednote na področju turizma v občini, in viziji turizma Občine Velike Lašče. Ta navaja, da v zibelki slovenske kulture v ohranjeni naravi občani s trajnostnim turizmom na podeželju skupaj z občino dosegamo zadovoljstvo, gospodarsko varnost in preseganje meja.

Vsem tem v CI lokalnih turističnih vodnikov sledimo, saj se močno zavedamo vloge turističnega vodnika kot ambasadorja velikolaške pokrajine in interpretira naravne in kulturne dediščine ter predstavnika destinacije. S svojo dejavnostjo si kot predstavniki destinacije prizadevamo, da se Občina Velike Lašče bolje umesti na turistični zemljevid kot destinacija in obiskovalcem približati dožemanje velikolaškega področja, spoznavanju značilnosti, razumevanje lokalne kulture, tradicionalne vrednote in ohranjanje snovno ter nesnovno dediščino. Odprti smo za vse lokalne turistične vodnike v občini in druge zainteresirane.

Aktivni smo na Facebook profilu

f Velikolaški vodniki, kjer predstavljamo film o vlogi turističnega vodnika v povezavi s turističnimi točkami v velikolaški zibelki kulture.

V CI načrtujemo tudi posebna doživetja in prireditve na pragu prestolnice v letu 2021.

Med prvimi pa smo za vas pripravili praznično doživetje **PO GOLDOVIH SLEDEH**, ki bo decembrsko obarvano, primerno za vse ciljne skupine in za vse, ki radi zavijejo malo v stran, v drugačna doživetja.

Po glavnem junaku (labradorcu Goldu) jo imenujemo Po Goldovih sledih.

Gre za 3.8 km lepe in nezahtevne poti, ki nima vzpona in je pohodnik na njej nedaleč stran od središča Velikih Lašč, popljen v naravo in znamenitosti v zaledju Velikih Lašč. Sledili bomo vonju ocvrtih mišk, ki nas bo pripeljal mimo Šumnika in toplih napitkov do cerkve svete Trojice v Malih Laščah. V dobrem razpoloženju po uri in pol hoje po mehkih valovih krajine bomo prispeli na trg Velikih Lašč, ki bo tokrat še posebej gostoljuben.

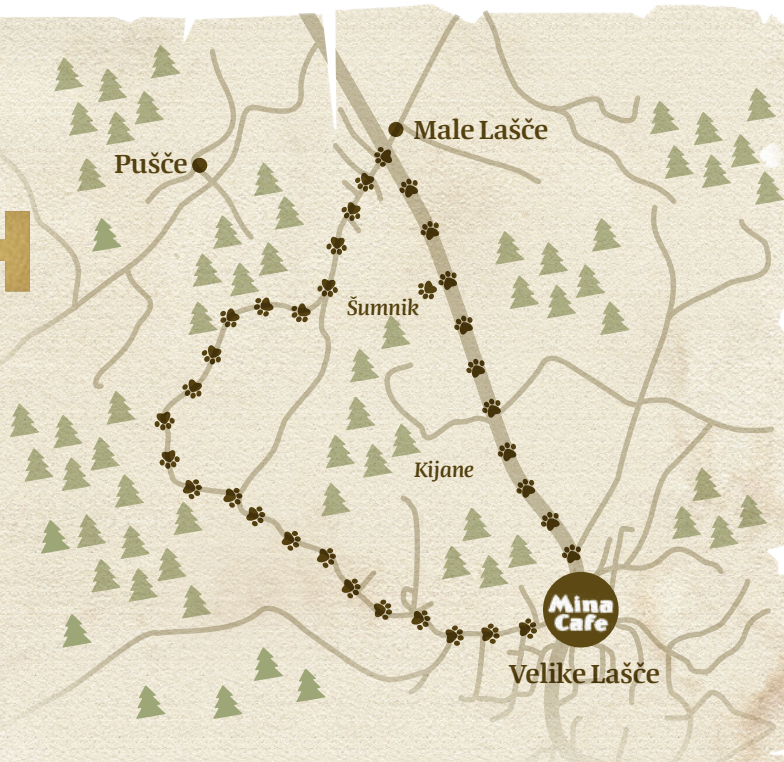
Termini, ki vas lahko pritegnejo:

18. in 25. december, ob 17. uri

20. in 27. december, ob 14. uri.

Dolžina poti: **3,5 km** / Trajanje: **45 min**

www.youtube.com/watch?v=aSRHTmpSXuQ

Obvezne prijave 24 ur pred izbranim terminom:

velikolaški.vodniki@gmail.com

GSM: 041 / 472-122

Pridrujemo si pravico do spremembe programa v skladu s takrat veljavna odredbo Vlade RS in priporočili NIJZ-ja.

Naj tudi prijazna in zanimiva srečanja bogatijo vaše poti! Presenečeno odkrivajte, česar še niste videli, in spoznajte drugačne podobe že znanega. Ob vrnitvi, če ne že kar med potjo, pa naj se v vas prebudi želja po novi poti. Želimo si, da bi vsakokrat ob pogledu na vabilo z navdušenjem vzkliknili: »Gremo!«

AJDA

Ajda je nekoč sodila med običajno kmečko hrano, imenovali so jo celo hrana revežev. Dandanes je spet zelo cenjena, saj sodi med hranljiva in zdrava živila.

Zdenka Zabukovec

Še pred 50-imi leti so ajdo pri nas pridelovali v zelo velikih količinah, nato jo je izpodrinilo bolj rodovitno žito, zlasti koruza. Ajda je namreč ekstenzivna rastlina in ne daje veliko pridelka na hektar. Žal je v Sloveniji te poljščine vse manj tudi zaradi neustrezne kmetijske politike in uničenega semenarstva. Na tržišču so dostopni slabi hibridi, neprimerni za naše razmere, in njeni zdravilni učinki so tako izgubljeni.

Letos so na Šklajbarjevi njivi (družina Staneta Zabukovca, v kateri je veliko članov in članic Društva za ohranjanje

Po koroškem,
po kranjskem
že ajda zori...

Pridelek bo gospodinja Jožica večinoma porabila za dolenske ajdove žgance, saj ni tako obilen, da bi ga lahko namenili tudi za znamenito društveno ajdovo kašo z jurčki, ki jo naše članice tradicionalno pripravljajo za Praznik suhega sadja, za katerega seveda upamo, da ga bomo naslednje leto spet lahko organizirali.

V Zabukovčevem Muzeju starega orodja so na ogled stope (nožne in ročne), tradicionalno leseno orodje za luščenje ajdovih zrn in zrn različnega žita, ter tudi cepci, ki se uporabljajo za ročno mlatenje.

*Fagopyrum
esculentum*

dediščine) na Gradežu po več letih spet posejati njivo ajde. Zanimivo pa je, da so jo avgusta posejali za zeleno gnojenje, vendar je zaradi tople jeseni lepo dozorela. Pred leti so jo sicer namensko pridelovali, vendar je bilo seme, kot je bilo že omenjeno, slabše kakovosti, čebele niso bile navdušene nad njo, poleg tega so jo veliko pojedli ptiči, ker ni bila pokrita tako, kot vsako leto pokrivamo društveno prosa. Pri oktobrski žetvi ter mlačvi s cepci in spravilu v novembru je pomagalo še nekaj članic društva, zaradi spet naraščajoče koronavirusne bolezni pa so vsi morali paziti na medsebojno razdaljo in nositi maske.

Opis rastline

Navadna ajda (*Fagopyrum esculentum*) je enoletna rastlina iz rodu *Fagopyrum* iz družine dresnovk (*Polygonaceae*). Je sorodnica rabarbare in kislice, ki prav tako spadata med dresnovke. Uvrščamo jo sicer med žita, čeprav botanično ne spada med trave (*Poaceae*), kamor spada večina vrst žita.

Ime ajda smo prevzeli iz staronemške besede *Heiden*, nemško *Heide*, kar pomeni ajd, pogan. Tako ime je dobila, ker so jo v 12. stoletju iz poganskih krajev in Kitajske

v Evropo prinesli križarji. Iz latinske besede *Fagopyrum* izhajata angleško poimenovanje *buckwheat* in nemško *Buchweizen*, ki pomenita bukovo žito oziroma bukova pšenica, ker so ajdini plodovi tetraederske oblike in zato podobni bukovim.

Ajda je zelo preprosta rastlina, ki uspeva tudi v najbolj neprijaznih razmerah, in je odporna na številne negativne vplive. Raste tudi v slabi zemlji, v suši in hladu. Primerna je za zeleno gnojenje, saj izločki njenih korenin ustavijo rast plevela. Njeni obilni beli in dišeči cvetovi privlačijo številne čebele.

Ajda na Slovenskem

Pisno je ajda v Sloveniji prvič omenjena leta 1426 v gornjegrajskem urbarju pod imenom poganka. Kot poljščino, iz katere se lahko pripravita dve značilni slovenski jedi (kruh in kaša), jo je omenjal tudi Janez Vajkard Valvasor v Slavi vojvodine Kranjske (1689).

Tudi v Kuharskih bukvah (1799) Valentina Vodnika, ki je prva natisnjena kuharska knjiga v slovenščini, so navedene jedi iz ajde.

Pomembno vlogo pri uveljavitvi ajde je imel baron Žiga Zois, ko je zaradi hude lakote v naših krajih med letoma 1812 in 1815 na Kranjsko iz Češke uvozil seme tatarske ajde ali cojzle, kot so jo imenovali. V Prekmurju ajdi narečno imenujejo hajdina.

Uporabnost ajde

Pri ajdi uporabljamo predvsem njena semena, iz katerih z luščenjem dobimo kašo, z mletjem pa moko. Ajdovo kašo uživamo kuhano (kot prikuho) ali pečeno (podobno kot rižev narastek). Iz moke

poleg kruha pripravljamo žgance, krapce, štruklje, rezance, palačinke, biskvit in druge jedi. Uporablja se tudi za nadev v različnih klobasah, iz nje izdelujejo celo brezglutensko pivo. V Beli krajini je znana t. i. ajdova povitica, pripravljena iz kvašenega testa in polnjena s skuto ali sirom.

Ajdo (liste in cvetove) lahko nabiramo za zdravilni čaj, predvsem takrat, ko polno cveti, saj vsebnost nekaterih flavonoidov narašča do cvetenja, nato pa začne upadati.

Koristne lastnosti ajde

Ajda ne vsebuje glutena, zato jo lahko uživajo tudi bolniki s celiakijo oziroma občutljivi na gluten. Vsebuje kakovostne beljakovine, zato je dober nadomestek mesa in boljša od soje. Ima veliko flavonoidov, fitosterolov, fagopirinov idr. Ker flavonoidi zmanjšujejo krhkost kapilar, jo uporabljajo za zdravljenje venske insuficience (krčnih žil) in je koristna tudi za bolnike z boleznijo srca in ožilja ter aterosklerozo. Iz njenih listov pridelujejo zdravila za zniževanje krvnega tlaka. Beljakovine ajde skupaj s škrobom, ki se počasi prebavlja, znižujejo vrednost slabega holesterola v krvi. Flavonoidi delujejo tudi antioksidativno in antibakterijsko – ker uničujejo proste radikale, varujejo pred rakom.

Zaradi nizkega glikemičnega indeksa pomaga normalizirati raven sladkorja v krvi, kar koristi tistim, ki se borijo s sladkorno boleznijo ali preveliko telesno težo. Zaradi velike vsebnosti vlaknin čisti in krepi črevesje, preprečuje tudi žolčne kamne. Pospesuje odvajanje odvečne vode in tako zmanjšuje otečene dele telesa. Je bogat vir različnih aminokislin, mineralov in vitaminov skupine B. Vsebuje tudi cink in selen, ki sta ključna za tvorjenje in ohranjanje zdravih kosti, zob in nohtov; vitamin E in magnezij, ki preprečujeta razvoj astme pri otrocih; ter železo, ki je nepogrešljivo pri slabokrvnosti.

Pomembne aminokisliline, minerali, vitamini in antioksidanti v ajdi na splošno krepijo naš imunski sistem. Zaradi vsega naštetega naj bo večkrat na krožniku, še posebej pozimi, saj je znano, da sodi tudi med tista živila, ki grejejo.

DRUŠTVO PODEZELSKIH
ŽENA

Naj nam sreča kot
sonce v očeh žari,
naj skrb kot snežinka
na roki se stopi,
naj spoštovanje in
ljubezen preplavi vse ljudi.

**Članice društva želimo
vsem blagoslovljene
božične praznike
ter zdravja, sreče in
medsebojnega sodelovanja
v novem letu 2021.**

Obenem se zahvaljujemo vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali in nas spodbujali pri naših aktivnostih, še posebej pa tistim, ki ste naše prireditve obiskali.

Dekleta in žene, ki imate veselje do druženja, peke, izdelovanja papirnatega cvetja, izmenjave receptov, vabimo, da se nam pridružite vsako zadnjo sredo v mesecu, ob 19. uri, v društveni sobi v pritličju občine Velike Lašče.

VABLJENI NA RAZSTAVO JASLIC

Društvo za ohranjanje dediščine kljub »koroni« organizira razstavo jaslic v skritih kotičkih Gradeža (pri Turjaku), ki je bila do sedaj številčno največja v Sloveniji.

Razstavo si lahko ogledate od 13. decembra 2020 do 3. januarja 2021, v spremstvu vodnikov med tednom od 16. do 19. ure, ob sobotah in nedeljah od 13. do 19. ure. Zaradi zdravstvenih ukrepov bodo na ogled le na prostem, kjer bodo vodniki poskrbeli za ustrezno ločenost obiskovalcev.

Priporočamo predhodno najavo (podatki so na www.gradez.si).

Če bodo vladni ukrepi dopuščali, se boste lahko tudi pogreli ob topli pijači in nakupili nekaj od domače ponudbe na stojnici.

MEGADOM

*Zahvaljujemo se vam za zaupanje
v iztekajočem se letu.*

*Vabimo vas, da z nami tudi v letu 2021
uresničujete ideje ceneje.*

*Mirne in zdrave praznike
ter ose dobro v letu 2021!*

MEGADOM RIBNICA, OB ŽELEZNICI 4, RIBNICA · tel: 01/835 1 640 · www.megadom.si
MEGADOM PODSKRAJNIK, PODSKRAJNIK 102, CERKNICA · tel: 01/705 0 705 · [f](#) [i](#)

LUČ MIRU IZ BETLEHEMA

skavti

Luč miru iz Betlehema je v zadnjih letih v adventnem času postala že stalnica. Plamen, ki ga od vrat do vrat in od župnije do župnije nosimo skavti, je še eden izmed simbolov, ki nas opominja na vse, kar predstavlja božič. Pa ste se morda kdaj vprašali, kakšno pot prepotuje plamen, ki naposled mirno in tiho zagori v naših domovih?

Lučka miru je projekt avstrijske televizije ORF, s katerim so začeli leta 1986. Namen projekta je že od vsega začetka dobrodelen. Pri ORF so se namreč odločili, da se bodo donatorjem v oddaji, namenjeni invalidnim otrokom, zahvalili s plamenom. Ideja o Lučki miru iz Betlehema se je rodila, avstrijska javnost pa jo je z velikim navdušenjem sprejela.

Vsako leto je na vsem svetu izbran en otrok, ki se je tisto leto še posebno izkazal, da prižge lučko v votlini Jezusovega rojstva. Z zasebnim letalom nato plamen, ki se nahaja v posebni svetilki, prepeljejo v Linz ali na Dunaj. Od tam preko različnih skavtskih delegacij potuje do posameznih evropskih držav, med drugimi že vrsto let tudi v Slovenijo.

Letos mineva že 29. leto, odkar je Lučka prvič prispela v našo domovino. To se je zgodilo decembra 1991. Geslo prve akcije pri nas je bilo preprosto, a takrat še kako aktualno: »Mir je čas brez vojne.« S širjenjem Lučke in z njo miru, ki ga predstavlja, smo skavti nepretrgoma nadaljevali do današnjih dni.

Naš steg sprejme lučko na ognjiščnem sprejemu (ognjišča so nekakše 'skavtske regije'), od tam pa s pomočjo pridnih rok (in nog) naših skavtov in skavtinja priroma do cerkva in domov.

Danes je projekt Lučke miru najverjetneje presegel vsa pričakovanja organizatorjev. Projekt je v svojih 33-ih letih obstoja prerasel meje Avstrije, prav tako pa tudi meje Evrope, saj Lučka že vrsto let potuje tudi v Ameriko.

Še danes pa je ohranjena tudi dobrodelna nota akcije. Tako vsako leto s prostovoljnimi prispevki, ki jih dobimo z raznašanjem Lučke, skavti podpremo dobrodelne projekte. Lani smo tako slovenski skavti podprli tri projekte, po enega na slovenski, evropski in svetovni ravni.

V Sloveniji smo podprli društvo Žarek oziroma njihov projekt Naj mladih ne vzgaja ulica. Namen programa je omogočiti otrokom ter mladostnikom zdravo odraščanje in razvoj v zdrave, ustvarjalne osebnosti ter se spoprijeti z življenjskimi nalogami.

Na evropski ravni smo prispevke darovali misijonarjem v Albaniji, na svetovni ravni pa so sredstva šla v roke salezijank v Braziliji, kjer so pomagale pri potrebah za vzgojo mladine. Le koga pa bomo podprli letošnje leto? Pomoči potrebnih je veliko.

Seveda pa je z Lučko miru iz Betlehema še zmeraj neločljivo prepletena tudi prvotna ideja. Ideja o miru, ki si ga zasluži vsak izmed nas, še posebno v teh težkih časih. Dopustimo, da plamen miru v letošnjem adventnem času ne zaplapolja le na naših okenskih policah, temveč tudi v našem srcu. S prijaznostjo in dobro voljo bodimo soljudem ta Luč miru.

Naš svet je povsem isti kot včeraj, ta čas je le pokazal, kakšen je v resnici. Daleč smo si, že dolgo, in si od strahu ne upamo priti bližje. Zato vam prinašamo luč. Želimo vam dati to Luč, želimo vam biti ljudje. Sprejmite jo od nas in jo nesite naprej. Ljubezen je iznajdljiva in bo našla pot.

Skavti bomo pod geslom Prižgimo bližino tudi letos poskrbeli, da bo luč miru iz Betlehema zagorela v vaših domovih. Namesto tradicionalnega raznosa in sprejema luči pri svetih mašah, bo letos plamen na voljo v župnijskih cerkvah v Velikih Laščah, Škocjanu in na Vidmu, in sicer od 20. 12. do 24. 12. 2020. V primeru, da kdo po plamen ne bi mogel priti in bi ga želel prejeti na dom, naj nam to sporoči na e-mail:

skavtiskocjanturjak1@gmail.com

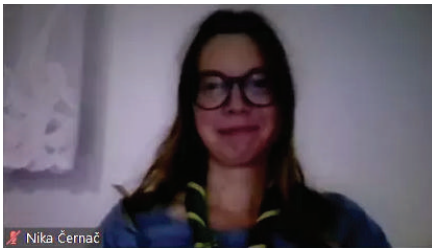

DOŽIVLJANJE KORONA ČASA MED SKAVTI

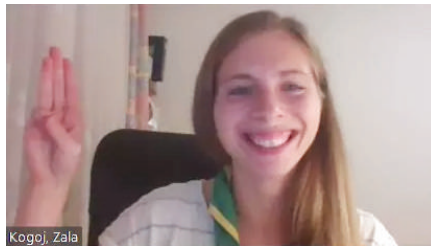
Zvita vever'ca

“Le zakaj se to dogaja?” pomislim, ko dan pred uradnim začetkom skavtskega leta dobimo sporočilo iz Združenja slovenskih katoliških skavtinj in skavtov, da so vse skavtske aktivnosti v živo do nadaljnjega odpovedane. In to ravno letos, ko smo se voditelji zares organizirali in določili super dogodke že za vse leto vnaprej.

In poleg vsega se to zgodi še čisto na začetku. Toliko novih članov – le kako naj začutijo skavtski duh, če pa se ne moremo skupaj poditi po gozdu ali pa ob večernem ognju igrati skavtskih iger? Le kako naj sploh spoznajo svoje soskavte in postanejo del družine?

Nika Černač

Kogoj, Zala

David Šavli

Pojavila se mi je tisoč in ena skrb. Kaj sedaj? Morda kar odpovemo zadevo za letos? Pred nami se je pojavil izziv, ki se je v nekem trenutku zdel skoraj nerešljiv. Le kako lahko nekaj, kar temelji na življenju v naravi in učenju prek dela, prestavimo na računalniške zaslone? Tudi če pustimo ob strani dejstvo, da nam je že sama ideja dodatnega računalniškega časa (proti čemur so skavti v običajnih časih dober preprečevalec) sila nevšečna. Le kako bodo volčiči premagali Zlobce in se učili, kako pomembno je skrbeti drug za drugega? Kako bodo izvidniki s kresilom prižgali ogenj in si postavili lasten bivač? Kako se bodo popotniki odpravili na pot in se trudili služiti bližnjim? Prav zares – to je nemogoče in skavti pač nimajo česa iskati med korona časom. Ali pač?

Nekaj neprespanih noči in miselno napornih dni kasneje končno dojamem – ne glede na vse, kar se dogaja, naše poslanstvo ostaja. Glavni namen skavtov sta vzgoja in delo z mladimi. In ti so še vedno tu. V resnici nas marsikateri izmed njih potrebuje še bolj kot prej. Zato gre-

mo ne glede na vse prepreke in izzive v akcijo! Kako? Z vsemi orodji, ki so nam pač na voljo. Tudi z Zoomom. Treba se je namreč zavedati, da bi večina mladih v vsakem primeru te dodatne ure preživela ob zaslonu – v tem primeru je vsaj vsebina bolj kakovostna, sploh če jo primerjamo s povprečno računalniško igrico. Dodatno vrednost pa prinese tudi priložnost, da se otroci tako vidijo tudi izven šolskih Zoomov, kjer je dinamika vseeno drugačna.

Če bi rekla, da je lahko, bi lagala. Potrebne je mnogo več iznajdljivosti in tudi domišljije. Tudi mnogo več vložene-ga časa in priprav. A vsako novo srečanje, ki ga izvedemo, je dokaz, da se da. Kaj to pomeni v praksi? “Vsak volčič je na začetku leta dobil posebno pismo, ki smo mu ga napisali voditelji. Da smo se pa vsaj malo spoznali, pa smo se srečali v spletni džungli Zoom in si izmenjali zanimive lastnosti, hobije, najljubše stvari drug drugega. Skoraj ves teden smo tudi spoznavali prve prebivalce džungle in

kako je Mavgli sploh prišel vanjo. Čeprav smo daleč in se še ne poznamo kot pravo krdelo, nam to ne preprečuje rado-vednega raziskovanja svojih brlogov.” (Akela)

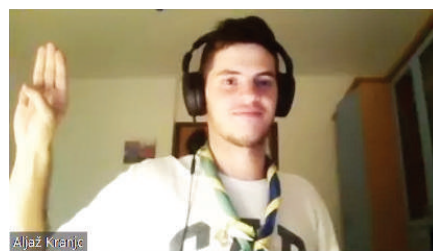
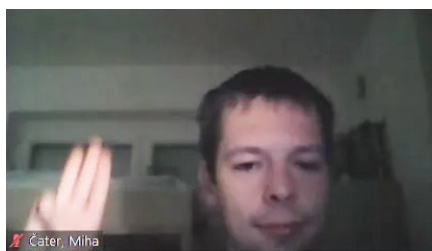
Srečanja izvidnikov in vodnic so vsak drugi teden. Če se je le dalo, smo ceremonialno s prižiganjem svečk in svetilk sprejeli medse nove člane in skupaj kot četa zasijali v novo skavtsko leto. Čeprav se ne moremo veččin učiti zunaj na prostem, pa se trudimo, da bi jih obvladali (zaenkrat) vsaj v teoriji. Na zanimive načine smo spoznavali osnove skavtstva, zanimivosti iz življenja našega ustanovitelja ter zgodovino skavtstva. S pomočjo risanja in majhnih kvizov smo spoznavali, kaj pomeni azimut, kontraazimut, in vse druge pojme, ki nam pridejo prav pri orientaciji v naravi. Prek kratkih zabavnih filmčkov, ki so jih pripravili voditelji doma, smo spoznali skavtski bonton in osnove kurjenja ter postavljanja ognjev. Med tednom globalnega učenja smo se ozrli v svojo okolico ter se pogovarjali o

revščini. Spoznali smo, da to ni nek oddaljen pojav, temveč še kako prisoten tudi pri nas v Sloveniji. Za soljudi smo se zavzeli tudi na bolj ustvarjalen način – z izdelavo novoletnih voščilnic, ki jih bomo poslali starejšim občanom. Upamo, da jim bomo tako vsaj malo polepšali praznike. Nenazadnje smo se na jesenovanju tradicionalno razdelili po vodih, nato pa skušali na zabavnem večeru s svojimi vodi premagati voditelje v različnih družabnih igrah. (četovodja)

“Popotniki se vidimo kar na tedenski ravni! In praktično ni več igre, ki je ne bi že uspešno preobrazili v Zoom varianto. Vedno je dovolj časa tudi za klepet in razmišljanje o tem kdo smo, kaj nas

veseli in kaj vse si v življenju želimo početi ... Na tak način namreč skrbimo, da si kljub fizični oddaljenosti ostajamo blizu. Zoom je tudi super platforma za načrtovanje projektov (saj je “risalni list” neomejen in veliko bolj ubogljiv za popravke), hkrati pa omogoča izvajanje marsikatere aktivnosti, ki se sprva morda ne bi zdela izvedljiva (Miklavževo obdarovanje? Nič lažjega - skupaj pečemo piškotke preko Zooma in si jih pošljemo po pošti:)). Skratka klan res ne spi! Še več - poleg carskega projekta smo si zadali še klanovski izziv, da skupaj prehodimo kilometrov za celo Jakobovo pot. Držimo pesti, da nam uspe še pred novim letom.” (klanovodja)

Prav zares – omejitve, ki jih vidimo, so najpogosteje le v naših glavah. Prav vsi se strinjamo, da časi niso idealni, in iskreno hrepenim po času, ko se bom ponovno srečala s svojimi popotniki in popotnicami. Ko bomo klepetali ob prijetnem vonju ognja in se podali na skupen potep ... A to nas ne sme ustaviti, da ne živimo skavtstva že sedaj – kjer je volja, je namreč vedno tudi pot. Naj nas vodi misel našega ustanovitelja Roberta Badena Powella: »Bodite zadovoljni s tem, kar vam je dano, in napravite iz tega kar največ. Ne glejte mrke, temveč svetlo plat stvari.« Le tako lahko namreč tudi v tem času najdemo smisel in tako trenutno obdobje ne glede na vse izkoristimo na polno – prav noben ukrep ali epidemiološka slika nam namreč ne more preprečiti osebne rasti in dobrih del.

PRIBA

Srečno in predvsem zdravo novo leto 2021 vam želi kolektiv podjetja
PRIBA OKNA d.o.o.

V NAŠI PONUDBI IMAMO:

- ♦ PVC okna in vrata
- ♦ ALU okna in vrata
- ♦ Senčila (rolete, zunanje žaluzije, roloji, screeni, pliseji, notranje žaluzije, komarniki, tende, ...)
- ♦ Sekcijska in industrijska garažna vrata
- ♦ Rolo garažna vrata
- ♦ Okenska ALU polkna
- ♦ Notranje in zunanje police
- ♦ Strešna okna VELUX
- ♦ Suhomontaža Knauf in Rigips
- ♦ Avtomatska drsna vrata

V mesecu decembru in januarju vam nudimo dodaten zimski popust.

PARTNER, VREDEN ZAUPANJA.

www.pribaokna.si

DOLENJSKI FOLKLORISTI NA SLOVENSKEM POZDRAVU

Dragica Heric

Na snemanju štirih oddaj Slovenski pozdrav, ki so že bile oziroma še bodo na programu, so sodelovali tudi člani Folklorne skupine Velike Lašče.

Slovenski pozdrav je televizijska oddaja narodnozabavne in ljudske glasbe, ki ob svojem temeljnem izročilu vsebuje tudi segmente slovenskega narodopisnega izročila. Glasbeno se v njej predstavljajo narodnozabavni ansambli in skupine, vokalno-instrumentalne skupine, ob teh pa tudi ljudske vokalne in instrumentalne skupine, pihalne godbe ter folklorne skupine. Režiserja Marjan Kučej in Aljaž Basti ter urednik Andrej Hofer so zaslužni za oddaje, ki so na sporedu že od 23. oktobra letos in skupaj z voditeljema Darjo in Blažem predstavljajo najlepše trenutke iz obdobja med letoma 2013–2020. V tem času je bilo posnetih 200 oddaj, šest festivalov Slovenska polka in valček ter pet Silvestrskih pozdravov.

Oddaje so snemali v septembru, ko smo že morali upoštevati določene

omejitve zaradi širitve koronavirusa in so že bila odsvetovani druženja ter družbeni dogodki večjega števila ljudi. Omejitvam so se prilagodili tudi pri snemanju oddaje in k sodelovanju povabili člani Folklorne skupine Vidovo iz Šentvida pri Stični, ti pa so v svojo družbo povabili še člani Folklorne skupine Velike Lašče. V gostilni in restavraciji Avsenik v Begunjah na Gorenjskem so tako v dveh dneh v večernih urah posneli štiri oddaje, ki so bile (oziroma ena še bo) na sporedu v novembru in decembru. Večina folkloristov Folklornega društva Vidovo in nekaj članov Folklorne skupine Velike Lašče je bila v svojih folklornih oblekah kot obiskovalci prireditve Slovenski pozdrav in je zaplesala izmenično ob nastopu narodnozabavnih ansamblov, trije pari pa so plesali na odru ob nastopajočih glasbenih gostih.

NISTE POZABLJENI

Srečo Knafelc, predsednik društva

Virus je dodobra spremenil naš vsakdan, to še bolj čutimo ob posebnih priložnostih, ki so bile vedno povezane z druženjem večjega števila ljudi, od kulturnih in zabavnih pa do tistih najbolj občutljivih, povezanih z dokončnim slovesom naših dragih, ali pa slovesnosti, namenjenih preminulim. Prav zadnja dva omenjena primera sta še posebej močno vplivala na naše počutje in razpoloženje, zadnjim slovesom pa odvzela tisto prepotrebno dostojanstvo, ki je bilo do sedaj tako samoumevno.

Ob upoštevanju navodil NIJZ oziroma vlade smo letos konec oktobra simbolično izvedli polaganje cvetja na Robu, Turjaku in Velikih Laščah, poleg tega smo obiskali tudi vsa obeležja NOB, ki jih je v Občini Velike Lašče kar 37.

Ker je tukaj že mesec december ter se hitro bližajo prazniki in novo leto, naj ob tej priložnosti zaželim vsem članom društva Zarja spominov Velike Lašče predvsem zdravja, težave prisilne osamitve pa lahko zmanjšamo v tem času tudi s klicem našim starejšim članom in si vzamemo čas za prijazen klepet.

**Vse dobro tudi vsem občanom
Velikih Lašč!**

POHOD PO VETERANSKI POTI KRVAVA PEČ, 5. 9. 2020

Franc Dušan Hočevar,
predsednik OZVVS Velike Lašče

V primerjavi s preteklimi leti, ko jih je spremljalo deževje, so letošnje prireditve organizatorji lahko izpeljali v lepem, sončnem dnevu. Ob 8. uri zjutraj je na pohod po veteranski poti krenilo petnajst pohodnikov, med drugimi tudi člani OZVVS Ljubljana, PO ZVVS Ljubljana in OZVVS Ribnica s svojimi prapori. Od krajanov je bila prisotna stalna ekipa pohodnikov iz Rašice pod vodstvom veterana vojne za Slovenijo Mirana Perhaja. Pot jih je vodila po položajih nekdanje 63.

SČ preko vasi Sekirišče, Purkače in Predgozd nazaj v Krvavo Peč. Pot je dolga približno 13 km in prvi pohodniki so prispeli na cilj že okrog 13. ure. V Krvavi Peči so izvedli kratek kulturni program. Slavnostni govornik je bil predsednik OZVVS Velike Lašče, Franc Dušan Hočevar. Slovesnost sta z recitacijami domoljubnih pesmi popestrila Jože Tekavec, veteran OZVVS Velike Lašče in Srečko Knafelc.

Po svečanem dogodku so pohodnike in druge prisotne pogostili z odličnim pasuljem, ki so ga pripravili v gostilni Škrabec v Robu.

V nadaljevanju je sledilo tekmovanje v balinanju, ki so ga izvedli v gostišču Škrabec v Robu. Prvo mesto je osvojilo OZVVS Velike Lašče, drugo mesto je pripadlo OZVVS Ribnica, na tretje mesto se je uvrstila ekipa vaščanov iz Krvave Peči. Vsi tekmovalci so prejeli nagrade v obliki kovinskega priznanja OZVVS Velike Lašče.

Spoštovani veterani in veteranke, posredujem vam pismo predsednika ZVVS generala Ladislava Lipiča.

V imenu območnega združenja OZVVS Velike Lašče vam želim srečno novo leto 2021.

Pazite nase in ostanite zdravi.

OZVVS Velike Lašče, F. Dušan Hočevar, predsednik

**Programe OZVVS Velike Lašče sofinancira
Občina Velike Lašče.**

Spoštovane veteranke in veterani,

po dolgoletnem trudu, obveščanju in ozaveščanju odgovornih na vladni ravni nam je uspelo vsaj delno spremeniti Zakon o vojnih veteranih. Pomembna sprememba, ki bo stopila v veljavo s prvim januarjem 2021, je ponovno znižanje starosti za uveljavitev veteranskih pravic na dopolnjenih 50 let.

S tem datumom se za vse, ki so dopolnili 50 let starosti, sprošča možnost za plačilo dodatnega zdravstvenega zavarovanja. Postopek za uveljavitev pravice lahko izvedete na upravni enoti, ki pokriva območje vašega stalnega bivališča. Seveda je treba že prej imeti urejen status vojnega veterana. Pomembno je tudi, da predhodno ne prekinete sedanjega zavarovanja, pač pa počakate na izdano odločbo, na kateri bo naveden tudi datum pričetka sklenitve novega zavarovanja.

V zakon je bila uvrščena tudi ponovna možnost zdraviliško-klimatskega zdravljenja. O tej ugodnosti še nimamo dovolj informacij, na kakšen način se bo izvajala in kdo bodo upravičenci. O tem vas bomo bolj natančno obvestili kasneje. S tem pa prizadevanj za popravo zakona še ne bo konec. Še vedno ocenjujemo, da obstajajo skupine udeležencev, ki so krivično izvzete iz določil za priznanje pravice do statusa vojnega veterana. Še naprej se bomo zavzemali, da se ta določila popravijo, res pa je, da so postopki silno dolgi in potrebnega je nemalo truda za še tako majhne spremembe.

Pozivamo vas, da z novostmi seznanite čim več svojih znancev vojnih veteranov, ki do sedaj niso mogli uveljavljati svojih pravic, ob tem pa jih tudi povabite v našo organizacijo, saj smo skupaj močnejši.

S spoštovanjem in vse dobro.
Ladislav Lipič, predsednik

SPOŠTOVANI ČLANI TVD PARTIZAN, VODENIH VADB KINEZIOFIT IN MFT!

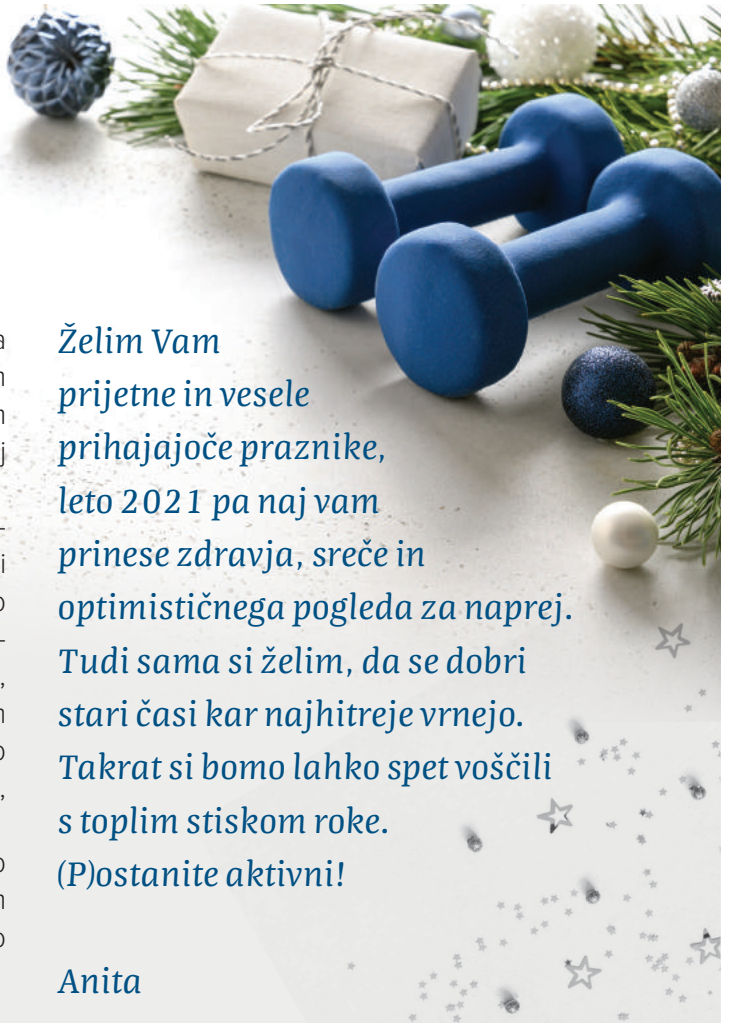
Nastala epidemiološka situacija nas je žal pripeljala do nepričakovanega zaključka naših vadb za nedoločen čas. Ob prihodu v praznično najlepše obdobje leta sem nekako primorana, da vam voščim tokrat drugače, bolj oddaljeno.

Upam, da ste čas, ki ste ga preživeli s svojimi najboljšimi prijatelji – torej sami s seboj in svojimi družinskimi člani – dobro izkoristili za vse tisto, za kar prej ni bilo dovolj časa. Za branje kakšne dobre knjige, ogled najboljšega filma, za dolg pogovor po telefonu s prijateljico, za učenje novih kuharskih veščin, za razmislek o načrtih za prihodnost, mogoče tudi za več gibanja in poglobljeno spoznavanje svojega partnerja, ki pravzaprav ni tako slab, kot ste prvotno mislili.

V pričakovanju, da se zdravi ponovno čim prej dobimo v športni dvorani, kjer bomo lahko spet krepili zdravje in urili svoje gibalne sposobnosti, vam sporočam, da veliko mislim na vas v upanju, da ste prav vsi zdravi.

*Želim Vam
prijetne in vesele
prihajajoče praznike,
leto 2021 pa naj vam
prinese zdravja, sreče in
optimističnega pogleda za naprej.
Tudi sama si želim, da se dobri
stari časi kar najhitreje vrnejo.
Takrat si bomo lahko spet voščili
s toplim stiskom roke.
(P)ostanite aktivni!*

Anita

Nova podoba, nova tehnologija.
Popolnoma novi i20.

Novosti so gonilo napredka, včasih pa nastopi trenutek, ko je potrebno redefinirati tudi najosnovnejše stvari in jih zasnovati na novo. Zato pozabite na vse, kar ste do zdaj vedeli o avtomobilih in se prepustite novi obliki in novim tehnologijam popolnoma novega Hyundai i20. Ta vam poleg nove podobe in udobja prinaša široko paleto inovativnih varnostnih funkcij ter najboljših funkcij povezljivosti v svojem razredu. Opremljen z vrhunsko pametno tehnologijo in izjemnimi voznimi lastnostmi vam zagotavlja, da se boste v njem počutili kar najbolje.

 HYUNDAI

5 letna
GARANCIJE
BREZ OMEJITVE KILOMETROV

Poprečna poraba goriva: 4,1 – 6,1 l/100 km, emisije CO₂: 94 – 126 g/km. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Kupci ste avtomobilski blagovni znamki Hyundai podelili priznanje BestBuy Award MILLENNIALS – najboljšo razmerje med ceno in kakovostjo na slovenskem trgu. Vir: <http://www.bestbuyaward.org/slovenia-619XW88>. Izdajatelj si pridržuje pravico do tiskarskih napak. Slike so simbolne. Več informacij je na voljo pri pooblaščenih prodajalcih vozil Hyundai. Pogoji garancije in podatki o specifični porabi goriva in emisijah CO₂ so na voljo na www.hyundai.si.

**Avtohiša Zalar d. o. o., Male Lašče 105, 1315 Velike Lašče,
031 331 919, 01 7881 999, www.avtohisazalar.si**

PLANINSKO DRUŠTVO VELIKE LAŠČE V LETU 2020

Anamarija Rigler, Planinsko društvo Velike Lašče

Novi virus, ki je v letošnjem letu poskrbel za toliko grozot in praktično ustavil svet, je omejil tudi delovanje Planinskega društva Velike Lašče. Leto smo tako kot po navadi začeli srečno in aktivno, nevede, kaj nas čaka. Naš letni program pohodov se po večletni tradiciji prične z novoletnim pohodom na Kamen vrh in Grmado, ki se ga je tudi letos udeležilo zelo veliko pohodnikov. Sledili sta še dve snežni turi; lažja na Kompotelo in zahtevnejša na Vrtačo. Potem se je začelo temno obdobje leta 2020. Zgodaj spomladi, ko smo bili primorani popolnoma spremeniti naš način življenja in ko so naše dneve zapolnjevali predvsem strah, vprašanja in upanje, je bilo nekaj odpovedanih pohodov najmanjša skrb. Dnevi in meseci so tekli, vreme je bilo primerno za veliko gibanja zunaj, počasi pa smo začeli pogrešati vodene pohode ter odkrivanje tako novih kot že poznanih koticov v planinah in gorah.

Kljub temu da tradicionalni pohod po Velikolaški kulturni poti terja veliko truda in organizacije, je bilo to, da smo ga morali odpovedati, precej boleče dejstvo. Prav tako kot ni bilo vseeno članom upravnega odbora, ni bilo vseeno tudi prostovoljcem, ki pomagajo na dan pohoda, in članom ter občanom, ki se pohoda in zaključka na Trubarjevini udeležujejo vsako leto. 27 let prej nas ni ustavila niti slaba vremenska napoved.

Poleti, ko so se razmere umirile in ukrepi omilili, smo se najprej odpravili na Možic, Slatnik, Lajnar in Dravh, potem od Križevnika do Velikega vrha, na mogočni Špik in Stol z avstrijske smeri. Pred novim valom korona virusa smo se povzpeli še na vrhove nad fužinskimi planinami in tukaj se je verjetno letošnji plan pohodov zaključil. Vseeno pa še vedno upamo, da nam bodo na božični dan razmere dovoljevale izpeljati tudi naš tradicionalni božični pohod z lučkami.

V letošnjem letu so bile planinske poti v naši občini, za katere skrbi naše društvo, verjetno prehojene bolj kot kdajkoli prej. Da so poti v vseh letnih časih lepo urejene, skrbijo naši markacisti. Letos so opravili sedem delovnih akcij, na katerih so poti očistili, odstranili podrta drevesa in vejevje ter porezali trnje.

Razmere trenutno niso najlepše, in kljub temu da še vedno živimo v negotovosti in se sprašujemo, kaj bo jutri, so naši planinski vodniki s pozitivnim mišljenjem in v upanju na boljše naslednje leto pripravili pester program pohodov.

Lahko smo srečni, da živimo v tako lepih krajih. Občina Velike Lašče ima veliko lepih poti za pohajkovanje. Izkoristite jih! Človek, ki je proč od narave, kmalu postane nesrečen. Ko bodo razmere dovoljevale, pa boste lahko tudi s pomočjo Planinskega društva Velike Lašče doživeli občutke osvojenih vrhov, ki so poplačani z najlepšimi pogledi čez globoke doline na sosednje vrhove.

In teh pogledov se človek ne more naveličati.

Želimo vam vesele božične praznike in lep prehod v novo leto. Predvsem pa vam želimo zdravja, volje in časa za varne korake po planinskih poteh.

**Planinsko društvo
Velike Lašče**

PREVZEM NOVEGA GVV-1 V PGD KARLOVICA

PGD Karlovica

Konec septembra je v PGD Karlovica napočil čas za prevzem našega novega gasilskega vozila GVV-1. Ta je zamenjal dotrajano vozilo GV-1 TAM 80T50, letnik 1991, katerega nadgradnja je bila končana v maju 1992.

Opremo za to vozilo pa so zbirali in posodabljali še nekaj let potem. V teh slabih 30-tih letih nam je vozilo z vsemi svojimi muhami priraslo k srcu. Postalo je nekakšen zaščitni znak našega društva, najljubše prevozno sredstvo naših mladincev, s seboj pa je vedno vozilo cel kup spominov na intervencije, vaje, tekmovanja in na naše člane, ki jih ni več med nami.

V vsem tem času je soustvarjalo našo zgodovino. V zapisniku letne konference, kot ga je takrat naslovil občni zbor, je denimo skopo zapisano: »Med agresijo JA na Slovenijo smo pomagali TO (hranjenje eksplozivnih sredstev v naših prostorih, na razpolago je bilo gasilsko vozilo) .«

Letos naš Tamček odhaja v zaslužen pokoj, gasilci PGD Karlovica pa smo mu hvaležni za vsa leta službe.

V našo garažo prihaja nov, sodoben GVV-1, ki ga je sooblikovalo nekaj članov društva v sodelovanju s podjetjem Webo, d. o. o., ki je nadgradnjo vozila tudi izdelalo. Gre za slabih 160.000 evrov vredno investicijo; večino sredstev (132.000 evrov) pa je zagotovila Občina Velike Lašče.

Vozilo temelji na podvozju Iveco Daily. Za pogon skrbi štirivaljni, 2.5-litrski motor, ki na zadnji par koles prepeleje 190 konjskih moči. Vozilo premore 1100 l vode, za osnovno gašenje pa služi visokotlačna črpalka s pretokom 240 l/min pri 40 barih. V kabinski nadgradnji je prostora za štiri napadalce. Ti se lahko med vožnjo opremijo z izoliranimi dihalnimi aparati, ki so vgrajeni v sedeže. V nadgradnji kabine je prostora za velik nabor opreme, s katero ima posadka sedmih gasil-

cev možnost strokovnega posredovanja v skorajda vsaki nesreči, ki si jo lahko zamislimo. Vozilo je opremljeno z vitlom nazivne sile 126 kN in vlečno kljuko. Za razsvetljavo na delovišču poleg razsvetljave na bokih vozila skrbi tudi avtomatski pnevmatski stolp. V vozilu pa je vgrajena tudi klasična prenosna črpalka kapacitete 800 l/min pri 8 barih.

Žal zaradi trenutnih zdravstvenih razmer uradni slavnostni prevzem vozila ni možen, zato smo se v društvu odločili, da vozilo s slovesno paradom, ki ob takem dogodku v gasilskih vrstah pač ne sme manjkati, uradno prevzamemo spomladi leta 2021, če bo to mogoče.

Zahvala ob nakupu vozila gre v prvi meri Občini Velike Lašče, ki nam je znala prisluhniti in po 30-ih letih omogočila nadaljnji razvoj gasilstva na našem območju. Zahvaliti se velja tudi vsem podpornikom in donatorjem, ki nas podpirate že vrsto let in na tak način omogočate naše delovanje. In nenazadnje hvala vsem našim članom, ki s pridnimi rokami in trdim delom skrbite za naše društvo, se usposablimate, izobražujete in skrbite za nove generacije karlovških gasilcev.

DELOVANJE GASILSKE ZVEZE VELIKE LAŠČE V LETU 2020

GZ Velike Lašče

Kot drugod je bilo tudi za gasilce leto 2020 nekoliko drugačno. Epidemija je zaznamovala naše delo, tako da so odpadla praktično vsa tekmovanja, ki običajno spremljajo tudi sicer pestro dogajanje v naših društvih. Kljub temu nam je v sodelovanju z GZ Ribnica uspelo na novo izobraziti deset nižjih gasilskih častnikov iz prostovoljnih gasilskih društev Velike Lašče, Turjak, Dvorska vas - Mala Slevica, Škrlovec in Karlovica. Šestnajst naših pripravnikov se je priključilo tečaju v Ribnici in Loškem Potoku ter pridobilo čin gasilca. Dva člana sta pridobila čin višji gasilski častnik, kar je najvišji čin v

naši občini. V lastni režiji pa smo izvajali tečaj za pridobitev čina višji gasilec. Obiskovalo ga je 26 tečajnikov, žal pa nam je izvedbo tečaja dvakrat prekinila epidemija. Zadnjič tik pred izvedbo zaključnega izpita. Tega bodo tečajniki opravili takoj, ko bo to mogoče.

Kljub epidemiji je 51 gasilcev opravilo tečaj za eno od specialnosti, en član je opravil izpit za inštruktorja, en član za vodenje večjih intervencij, dva pa za sodnika. Vse te številke so v takšni situaciji izjemen dosežek.

V letošnjem letu smo v GZ Velike Lašče bogatejši tudi za dve vozili. Prvo je t. i. moštveno gasilsko vozilo GVM-1, ki ga je prevzelo PGD Rob. To je kombi, ki je v preteklosti prevažal osnovnošolske otroke, po popravilu in predelavi pa je vozilo postalo gasilsko. Drugo pa je manjše gasilsko vozilo z vodo GVV-1, ki ga je prevzelo PGD Karlovica. Je novo moderno gasilsko vozilo, s katerim je društvo opremljeno za večino tipičnih intervencijskih scenarijev. Pri obeh investicijah je veliko mero finančnih sredstev prispevala Občina Velike Lašče, v PGD Karlovica je opremo vozila dokupilo društvo samo, v PGD Rob pa je s finančnim vložkom sodelovala tudi GZ Velike Lašče.

Leto je zaznamovalo tudi nekaj intervencij, med obširnejšimi so bile jesenske poplave, ki so najhujše prizadele območje PGD Karlovica. Ta je v enem večeru zabeležila kar dvanajst intervencij. Skupaj smo v letošnjem letu zabeležili 31 intervencij, kar leto 2020 sicer uvršča med mirnejša leta.

Zaradi epidemije so letos odpadle tudi vse prireditve družabnega značaja, ki jih društva sicer tradicionalno prirejajo. S tem pa je izpadel tudi dobršen del sredstev, s katerimi društva običajno financirajo nakup opreme in svoje delovanje. Po nekaterih društvih je izpadlih prihodkov tudi za več kot 70 %. Tu pa se pojavlja kar nekaj vprašanj z vidika financiranja delovanja gasilske službe. Iz finančne podhranjenosti izvirajo namreč tudi težave z opremljenostjo, pomanjkanjem izobraževanj in v končni fazi z operativno-tehničnim znanjem, ki je v tem delu Slovenije že pregovorno šibko.

Kljub vsem nevarnostim, ki so nas pestile, leto 2020 ocenjujemo kot uspešno. Upamo, da bo leto 2021 podobno plodno z vidika izobraževanj in tudi na drugih področjih, ki jih v boljših letih običajno izvajamo po društvih.

Vodstvo gasilske zveze Velike Lašče vam želi blagoslovljene božične praznike, vesel dan samostojnosti in enotnosti ter srečno, predvsem pa zdravo leto 2021.

Na pomoč!

TEH NAŠIH 70 LET ALI NEKAJ O NASTANKU DU VELIKE LAŠČE (6. DEL)

Helena Grebenc Gruden

foto: Martin Gruden in arhiv DU Velike Lašče

Predsedništvo Marje Trotovšek je v Društvu upokojencev potekalo od februarja 2011 do februarja 2019. leta. Pustila je močan in odmeven pečat. Še vedno je zelo živ spomin na njena velika prizadevanja za dobro počutje članov. V teh osmih letih se je nanizalo vrsto aktivnosti in dogajanj, o katerih govorimo še toliko bolj sedaj, ko se je vse ustavilo, ko se ne družimo in ne smemo nikamor. Z maskami na obrazih živimo od lepih spominov in v upanju, da se bodo vrnili časi izletov, počitnikovanj in srčnih snidenj.

Seveda se je treba zahvaliti predsednici, celotnemu upravnemu odboru in poverjenikom, ki so v tem času prispevali k dobremu rezultatu delovanja. V tem času je bila tajnica še vedno Mija Jelaska in blagajničarka Anica Zrnec. Celotna ekipa je v tej sestavi ostala dva mandata, oziroma osem let, razen tajnice, ki sem jo po štirih letih in za prav toliko zamenjala sama. Druženja in izleti so bili v domeni Petra Trotovška, socialno področje je vodila Hilda Gruden, šport Avgust Petrovič in Nitke, kot so se imenovalle pridne udeležence ročnih del, Danica Vrh. Sekcije društva so ostale iste in so delovale po že utečenem redu.

Združba našega članstva je zelo raznolika in z visoko povprečno starostjo. Zato je bila, je in bo naša prva naloga skrb zanje, predvsem za tiste, ki se raznih dejavnosti ne udeležujejo več. Hvaležni so za vsako našo pozornost in z veseljem jim jo naklonimo. Za vse ostale, ki imajo še veliko življenjske moči, pa so bile in so še organizirane različne aktivnosti, tako da si lahko vsak izbere tiste, ki si jih želi in jih potrebuje.

Ob dnevu demence se vsako leto sprehodimo po Velikih Laščah

Tako je večji poudarek po prvem desetletju novega tisočletja Društvo namenilo izobraževanju v obliki predavanj. Prioriteta je bilo področje zdravja, cilj pa osveščati naše člane o boleznih, preventivnem delovanju in ohranjanju dobrega zdravstvenega stanju. Pričela so se srečanja na Alzheimer caffejih, ki so bila začetek in temelj za nov društveni program Demenca.

Še vedno so bili zelo popularni in so željeni izleti. Bilo jih je veliko in udeležba je bila vedno zadovoljiva. Bili so dobro pripravljeni, saj so poleg druženja nudili tudi bogat program. Spoznavanje novih krajev, njihove etnologije in umetnostnozgodovinskih znamenitosti so bili vedno zanimiv izziv. Z veseljem smo obiskovali našo bližnjo in daljno okolico, tudi zamejsko.

Predsednica Marija Trotovšek in tajnica Mija Jelaska na Občnem zboru leta 2015 v OŠ Primoža Trubarja v Velikih Laščah.

Tisti člani, ki so jim bili izleti prenaporni, so se raje udeležili srečanj. Že tradicionalna so bila druženja jubilarntov, srečanje za 8. marec, martinovanje in prednovoletno druženje. Kot vedno se je v programu povežalo veselje s kulturo, plesom in z dobro kulinariko.

Na rednem programu Društva so bila v tem obdobju tudi počitnikovanja na Jadranski obali. Običajno smo izkoristili predsezonsko ceno. Tako so bila letovanja za vse ugodna. Članom se je omogočilo tudi postopno odplačevanje. Udeležba je bila vedno velika, ker je bil prevoz organiziran iz Velikih Lašč do kraja letovanja in nazaj. Tako smo se v letu 2014 odpravili na otok Hvar. Bivali smo v Jelsi. Spoznali in ogledali smo si mesto Hvar, Vrbovsko, Stari Grad. Z ladjico smo se odpeljali na Brač in se sončili na Bolu. V naslednjih letih smo letovali na Visu, obiskali Komižo ter bili na otoku Biševo v modri špilji. Tudi v Starem Gradu leta 2016 je bilo zanimivo, saj smo videli delo snemanja filma Vinetou in Paklenico.

Dobrna, v Hiši kulturne dediščine Polenek (2014).

Obisk muzeja vesoljske tehnologije KSEVT v Vitanju nas je spomnil na iznajdbe preteklosti za našo prihodnost (2014).

Baško vodo smo si 2017 zapomnili po izletu na Plitvička jezera. Bila so čudovita, nepozabna, pa tudi naporna, saj smo se sprehodili ob jezerih po najdaljši peš poti. S spoštovanjem moram omeniti, da sta jo prehodila tudi najstarejša udeleženca zakonca Hrast iz Gradeža. Korčulo smo spoznavali leta 2018 in si ob vrnitvi ogledali še Ston in Neum. Leta 2019 smo se kopali v Vodicach in nato prvič obiskali otok Prvič ter otok koral Zlarin.

Leta 2018 je predsednica Marija Trotošek zjutraj preverila, ali je Martin Gruden spremljal otroke »na varni poti v šolo«, ... ampak otroci so bili že pri pouku (2018).

Naše društvo je bilo vedno prisotno. Upravni odbor ZDUS-a z novim predsednikom Janezom Sušnikom pa je leta 2018 prvič pristopil k reorganizaciji in delno spremenil obstoječi program festivala, ga nadgradil in ga preimenoval v dneve medgeneracijskega sožitja. Ta dogodek s podobno vsebino kot F3ŽO je tokrat potekal na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Vpeljali so nove pristope k druženju ter nove ideje in pobude za nadaljnje delo.

Medgeneracijsko sodelovanje na podeželju pri nas poteka že dolgo in ves čas. Predstavlja več skupaj živečih generacij ali bolje: »Vsa družina je pod isto streho.« Med seboj si pomagamo, dopolnjujemo, si nasprotujemo in se veselimo. Društvo pa se povezuje s šolsko mladino, ki sodeluje na raznih naših prireditvah. Predsednica Marija je učence tudi učila in jih navduševala nad ročnimi deli. Vsako leto na začetku šolskega leta naši člani sodelujejo s Policijsko postajo Ribnica, in sicer pri spremljanju otrok na varni poti v šolo. Predstavniki Policije Ribnica so za člane društva organizirali tudi več predavanj o aktualnih temah, kot so varnost seniorjev v cestnem prometu, varovanje naših domov in drugo.

V začetku leta 2019 je potekel mandat predsednici Mariji Trotošek. Sledila je nova – stara zgodba s predsednico Heleno Grebenc Gruden ... in šele tedaj sem spoznala, kako velik je bil prispevek celotnega vodstva za dobrobit društva.

Vir: arhiv DU Velike Lašče

Naj bo
prihajajoče
leto zdravju
bolj prijazno
in naj vsem
v naša srca
prinese veliko
miru, radosti,
strpnosti in
razumevanja!

DU SREČNO 2021
Društvo upokojencev Velike Lašče

Na otoku Korčula smo bivali v Veli Luki, obiskali in ogledali smo si tudi staro jedro mesta Korčula (2018).

V Zadru smo prisluhnili znamenitim morskim orglam (2016).

Vrsto let, točneje od leta 2001 do 2019, je ZDUS organiziral F3ŽO – Festival za tretje življenjsko obdobje v Cankarjevem domu v Ljubljani. Festival je potekal več dni in je ponujal številne informacije, izobraževanja, najlepši pa so bili kulturni dogodki. Poleg vabljenih gostov so z nastopi, stojnicami ali z obiskom vedno sodelovali tudi člani slovenskih in tujih društev upokojencev. vanje celotne organizacije ZDUS.

Srečanje z osemdeset- in devetdesetletnimi jublanti v Turjaškem gradu. (2015).

Smrečica

Kje si rasla smrečica?
Zdaj krasiš kamnita tla,
okrašena z lučkami,
veje upognila si.

Vsi, ki mimo hodijo,
se lepoti čudijo.
Ti pa vsa nesrečna si,
blišč posvetni zate ni.

Ko bi mogla te odnesti
tja v gozd, kjer si doma,
najti tvoje korenine
in te položiti tja.

Srečna bi trohnela z njimi,
z leti bi minevala,
spremenila se v prgišče,
mehko toplo kot ležišče.

Nataša Vybiralik Klinc

foto: Ana Pia Debeljak

Voščilo bralcem Troble

Ti, jaz, vsi, obsijani s sijem božične noči,
smo trden dokaz bogate vezi med ljudmi.
Novo leto 2021 upanje za nove načrte,
poti naj bodo znova odprte.
Sreča te čaka za prvim ovinkom,
stisk roke, topel objem pod zvezdnim
utrinkom.

Ana Pia Debeljak

December

Advent,
božičnih cimbal čar,
dragocena energija,
fascinantna glorijska,
harmonija igriva.
Jelko krasimo,
leto mirno, novo
obžarja polnoč.
Radostno, srčno šepnimo:
Temperamentno, ustvarjalno,
vedoželjno, zdravo,
živahno.

Ana Pia Debeljak

Zimska

Čudoviti kristali, bele snežinke
v oblaku na nebu so zbrani.
Na zemljo se spuščajo drobni padalci,
ovijejo trate, drevesa, vsa svetovna čudesa.
Svežina kisika, polarni mraz sika,
zemlja počiva, jo snežna odeja pokriva.

Zima vasi vso deželo zavije v idilo,
krošnja dreves se v soncu lesketa,
veter kleklja čipke iz sipkega snega.
Na stoječi vodi se debel led pojavi,
dvojna pirueta, drsalec akrobat je pravi.

JNovak

Naj zgodi se – voščilo občanom

(Vsaka podobnost s Prešenovo Zdravljico je zgolj naključna.)

Laščanke in Laščani,
že leto preizkušenj jenja,
čisto drugo je kot lani,
izpite težke nam namenja
in skrbi,
da nam ni,
tako kot bilo je nekdanjih dni!

Kaj naj vam rečem zdaj,
kam drvi ta nori svet?
Morda bi morali nazaj,
da bi za vse veljala spet
le pamet
in ne žamet,
miru ima naj, meščan in kmet!

V politikante zasvojene
naj se za vselej vseli mir,
alternative ni nobene,
konča naj zdaj se dolg prepir;
ne v včeraj,
zdaj za zmeraj
le v prihodnost se oziraj!

Ljubezen, strpnost, slogo
želimo zopet vsi nazaj;
za večino strašno mnogo,
a nadvse pomembno zdaj,
ko se trpi
in vse skrbi
kaj čaka nas naslednje dni!

Brez dragih vas, Laščank,
mater, žena, deklet,
kot mojškra brez šivank
bi nepogleden bil ta svet;
z vami vse
lažje je,
še roža lepše zdaj cvete!

Laščani, močni vi krpani,
zdaj tukaj je še vaš izziv;
ko vsi ste skupaj zbrani
in um je oster in igriv,
zelo težko
vam nekdo
nazaj zavrtil bo kolo!

Naj vsa društva zdaj živijo,
ki si žele izboljšat kraj,
energijo novo naj delijo,
za vsakega bo dela kaj;
da občan
bo vsak dan
vedel, da le-ta pač ni zamán!

Nazadnje še, Laščani,
se mladosti posvetimo,
da bo jasno kot na dlani,
da na njej gradimo,
da mladina,
ne sivina,
nam bodočnost bo edina!

Srečo Knafelc

Spoštovana gospa Julijana!

Takšen častitljiv jubilej,
dočakati **108 let**, je dan
le res posebnim ljudem.
Vesel sem, da sem vas lahko
spoznal in upam, da vam
bo zdravje še naprej
dobro služilo.

Vse najboljše vam voščim
župan dr. Tadej Malovrh
s sodelavci

Novo leto je kot bel nepopisan list ...

Pobarvajte ga s sanjami, posujte z
ljubeznijo, popišite z neverjetnimi
dosežki in okrasite s čudeži.

Srečno 2021

vam želi
Kulturno-umetniško društvo
Marij Kogoj Turjak.

ADL O TEM IN ONEM O BRANJU

Pripravlja Jože Starič

Veliko ljudi pretežno bere samo še članke in novice na internetu. Tako branje pa z branjem knjig ni primerljivo.

Internet je medij, ki zahteva hitrost: besedilo moraš prebrati hitro, ga še hitreje premisliti in takoj preizkusiti, ali je kaj uporabnega. Jezik interneta je žurnalističen. Pogosto so članki iz drugih jezikov prevedeni kar z rodu za prevajanje. Naknadno jih sicer popravijo, a še vedno se ne da povsem zabrisati, da so bili prevedeni strojno. V takšnih člankih pogosto ostane angleška sintaksa. Na kraj pameti mi ne pade, da bi se na internetu učil ali celo bral leposlovje.

Knjiga pa je konkretna. Držiš jo v rokah. Knjiga ni le besedilo, ki ga je nekdo napisal. V knjigi ostane ujet proces izdelave, vonj materiala, iz katerega je narejena: od drevja, ki so ga posekali in predelali v papir, do tiska in vezave. V njej je avtorsko delo tistega, ki je besedilo napisal, in tistega, ki ga je uredil. Prepričan sem, da je v vsaki knjigi zajet delček energije in odnosa tistih, ki so sodelovali pri njenem nastanku. Ko držiš knjigo v rokah, to povzroča poseben občutek, v rokah držiš delo mnogih ljudi. Tega bi se morali ljudje bolj zavedati in imeti do knjige spoštljiv odnos.

Internet pa ni konkreten (otipljiv op. p.), zato besedila z interneta ne morem začutiti na enak način. Vsebine na internetu sicer prebiram, vendar me pri tem zanima le, ali vsebujejo kakšno informacijo ali ne. Besedilo je oropano vsega umetniškega, ostaja le informacija. Če nam to zadošča, je super. Še posebej, če lahko tako informacijo uporabimo

in je za nas koristna. Na kraj pameti pa mi ne pade, da bi na internetu bral leposlovje. Do tega nimam odnosa in me ne gane. Včasih na internetu berem poezijo. Zelo redko se me dotakne. Celotni avtorji, ki jih cenim. Kosovel, na primer, me na internetu pusti hladnega. Zame to preprosto ni isto. Ljudje smo si različni. Lahko bo kdo rekel, da je zanj enako. Zame pa ni. Besedilo, natisnjeno na papirju in zvezano v knjigo, je zame energijsko močnejše. Vsak posameznik seveda čuti na svoj način in stvari dojema malo po svoje.

Ekvivalent tiskanim knjigam bi lahko bili posnetki predavanj ali pa podkasti. Ob poslušanju podkastov se lahko zaradi njihove raznolikosti precej naučiš, poslušanje pa zna biti celo zabavno. Zabavno v inteligentnem smislu, taka zadeva ti lahko kravžlja možgane. Poslušanje sproži tok misli, te spodbudi k razmišljanju in motivira. Ravno to pa je lahko ekvivalent knjigi oziroma užitku, ki ti ga ob branju nudi knjiga. Podkasti so del interneta, radio in televizija, ki se dogajata v tem trenutku, tega ne poznata. Tudi na televiziji obstajajo pogovori, ampak te stvari lahko gledaš enkrat, potem pa se odmaknejo. No, danes jih lahko gledaš tudi za kak teden nazaj, na internetu pa ostajajo večno. To je dobra stran interneta. Posnetek govora Georgea Orwella si lahko predvajaš še danes. Gre za nekakšen časovni stroj. Na tem področju je internet lahko enakovreden nadomestek knjige, ni boljši, niti enak, ampak ekvivalenten. Enim ljudem branje enostavno ne gre, a ta oblika, ta medij jim leži in

ima zanje podoben učinek kot branje knjige.

Nekoč sem bral intervju z Umberto Ecom (1932–2016), ki je bil izjemno produktiven pisec. Povedal je, da ima veliko mizo, na kateri so različni pripomočki za pisanje: računalnik, električni pisalni stroj, navadni pisalni stroj ter papir in svinčnik. Na računalnik je pisal romane, saj za pisanje romanov potrebuješ hiter prevod toka misli v zapis. Daljše eseje, za katere mora biti proces mišljenja bolj temeljit, je pisal na električni pisalni stroj, ki je sicer še vedno hiter, a ne tako kot računalnik. Za kratke eseje je uporabljal navaden pisalni stroj, pri katerem je treba vlagati fizično delo, če želiš nekaj napisati. Za pisanje poezije je uporabljal svinčnik in papir. Vsaka literarna zvrst zahteva drugačen vmesnik. Sporočilo potuje od piščeve glave do končnega medija, ki je lahko v vseh primerih knjiga. Seveda lahko na papir zapišeš tudi roman, a ker obstajajo različne tehnologije (vmesniki), lahko izbiraš, katerega boš uporabil za ustvarjanje.

Uradnih, glavnih medijev (mainstream), na internetu pa ne spremljam več. Ker jim ne verjamem več. Pravzaprav se tam vse ponavlja, vse je propaganda. Imam nekaj izbranih strani in portalov, za katere sem po mnogih letih spremljanja in primerjanja prepričan, da so kredibilne in vredne zaupanja.

Razkritje: *Adl z odprtimi očmi in ušesi spremlja svet okoli sebe, zato so pogovori z njim vedno zanimivi. Ker se mi zdi škoda, da bi vse odletelo v pozabo, pogovore snemam in nato iz njih izluščim, kar se mi zdi zanimivo. Vse, kar je napisano, je povedal Adl, možno pa je, da je zapisano v drugačnem kontekstu, zaradi česar je odvezan vsakršne odgovornosti za objavljeno.*

Pesniško-likovna zbirka Bernardke Petrović Mager JUBILEJNA Z LJUBEZNIJO

Helena Merkač

Ko so drugi življenjepise začenjali z Rodila sem se, je Bernardka Mager zapisala Luč sveta sem zagledala; ko so drugi za rojstni dan voščili z Vse najboljše, je ona zaželela Naj ti 16. pomlad prinese vsak trenutek lepši ...

... in danes je slovenski literarni prostor od maja 2020 bogatejši za njen pesniški prvenec Žanjem želje. Ker je avtorica razpeta med rodno Koroško in Gradež pri Turjaku, kjer živi danes, se sprašuje:

*Srečni kot koroške
ali velikolaške dežele?*

Izberi?

*Kot Prežiha nese
hrepenenje po očetnjavi,
tako mene vleče v srečni kot Koroške.
V gnezdo moje mladosti, umeščeno
med Uršljo, Peco, Raduho.*

*Brezkončni občutki v objemih
dragih, med globače ljubezni
narojenih več generacij.*

*Danes se vraščam med velikolaške
velikane umetnosti po Trubarju,
Javoršku ...*

Tudi recenzentka mag. Ana Porenta v predgovoru h knjigi opazi to razpetost in zapiše: *In tako dojamem, kako pomembno je njeno zavedanje izvora, biti in izročila, ki ji ga je dala Koroška, simbol njenega otroštva in mladosti, s čimer zbirka začrta prve koordinate bralcem. Sledi spraševanje o potovanju skozi življenje, ki prinese druga okolja. In vendar jih, opremljena z zaupanjem, radovednostjo, odprtostjo, pesnica uzre v veličastni luči, saj »na grebenih sedijo stičišča duha«.*

Mag. Porenta pa slikovito predstavi tudi oblikovno podobo Bernardkine poezije: *Pesmi žuborijo in se kotalijo po strugah papirja kot iz izvira, včasih so verzi ena sama kaplja – beseda, kdaj se jih nabere za celo jezerce,*

drugič se držijo komaj opazne forme – denimo, ko prve črke verzov tvorijo abecedo (z začetnega ali zaključnega konca) ali ko so haikui. Večinoma pa se prilegajo pesniški snovi, ki jo pesnica izreka.

Knjižica z naslovom Žanjem želje prinaša 40 pesmi in 10 reprodukcij njenih slikarskih del. Svojih dni si namreč Petrovićeva v tretjem življenjskem obdobju ne bogati le v literarnih, pač pa tudi likovnih krogih.

Tadeja Nemček Glass Art

Unikatni izdelki iz taljenega stekla.

Posebno lepa darila za različne priložnosti.

Zgodbe v steklu ustvarjam v svojem studiu v Dvorski vasi pri Velikih Laščah.

Dvorska vas 49 | 031 881 341
1315 Velike Lašče | tadeja.nemcek@gmail.com
Slovenija | <https://tadejanemcek.wixsite.com/glassart>

PREDSTAVITEV PRVEGA VELIKOLAŠKEGA LITERARNEGA ZBORNIKA

VEZJE

3. decembra, na ta veseli dan kulture, se je v Velikih Laščah pričel tudi Festival božičnega kruha. In začel se je s spletno predstavitvijo knjige, s praznično pogačo besed, v kateri osemnajst avtoric in avtorjev iz naših krajev prvič skupno predstavlja svojo poezijo in prozo na 160 straneh.

Zbornik sta izdala KUD Primož Trubar in Zavod za razvijanje ustvarjalnosti Velike Lašče ob podpori Javnega sklada za kulturne dejavnosti RS in Občine Velike Lašče. Izid knjige pa smo v teh časih priredili preko spletne aplikacije ZOOM in jo v živo prenašali na Youtubu, za kar je poskrbel Gregor Grešak. Posnetek si še vedno lahko ogledate na tej povezavi: www.youtube.com/watch?v=gVX-lwO2jTg

Matej Polzelnik, predsednik KUD-a Primož Trubar, se je zahvalil avtoricam in avtorjem literarnih del: Majdi Babič, Danici Cvetko, Ani Pii Debeljak, Marinki Dernovšek, Gregorju Grešaku, Darinki Grmek Štrukelj, Sreču Knafelcu, Marku Kožarju, Silvi Langenus, Aleksandri Marijanović, Mariji Mohorič, Mariji Ovca, Andreju Perhaju, Bernardki Petrovič Mager, Ani Porenta, Marjanu Alojzu Severju, Zdenki Zabukovec, Ireni Zore, slikarki Živi Agrež in fotografu njenih slik Luki Markešu, oblikovalki knjige Gaji Grešak ter urednici Ani Porenta.

Po njegovem nagovoru je več o povezavi slik in besed v knjigi spregovorila Živa Agrež. Poudarila je prijateljsko povezanost naših umetniških srečevanj, svojih slik in naših besed, ki se ji zdi pomembna nadgradnja – sožitje umetnosti, ki skupaj sozvanjata v čudovitem zborniku VEZJE, pomembni dediščini za nadaljnje rodove. Gaja Grešak je povedala, da ji je bilo oblikovanje zbornika zanimiv izziv, lahko se je poigravala z uporabo barv iz slik tudi pri oblikovanju predstavitvenih strani posameznih avtorjev v knjigi ter pri naslovih njihovih del.

Sledilo je branje prisotnih avtoric in avtorjev, vsakega je napovedala projekcija njegove predstavitvene strani s sliko Žive Agrež, prosojnice je pripravila Gaja Grešak. Svoje misli, pesmi in prozo so z nami delili: Darinka Grmek Štrukelj, Majda Babič, Marjan Alojz Sever, Zdenka Zabukovec, Danica Cvetko, Srečo Knafelc, Bernardka Petrovič Mager, Aleksandra Marijanović in Gregor Grešak ter urednica Ana Porenta, ki sem se ob zaključku zahvalila vsem nastopajočim.

Poslovali smo se v upanju, da takoj ko bo mogoče, predstavimo zbornik tudi na Trubarjevi domačiji in se takrat zberemo prav vsi, povezani z zbornikom VEZJE.

Kdor bi želel posvojiti to barvito in zanimivo knjigo zase ali za svoje bližnje, pa ga vabimo, da obišče spletno knjigarno www.knjiga.org, kjer lahko zbornik kupite na daljavo in ga prejmete po pošti.

DRAGULJI

Brskam po zakladnici podedovanega jezika.
V drobovju zaležanih knjig iščem dragulje besed.

Obrušeni skozi stoletja blestijo.
Z njimi žlahtim novodobno poved,
jih nizam v vrstice,
da zazvenijo v pesmi.

Darinka Grmek Štrukelj

Ana Porenta:

»Naša ideja o skupnem literarnem zborniku je tlela, odkar smo leta 2014 pri KUD-u Primoža Trubarja ustanovili literarno skupino, že prej pa sodelovali z Univerzo za tretje življenjsko obdobje Velike Lašče, kjer smo se srečevali in se še vedno srečujemo na literarnih delavnicah. Zgodba z zbornikom se je začela resneje približevati 2015, ko smo se srečali s slikarko Živo Agrež, ki je v Turjaškem gradu razstavljala slike iz svojega cikla Dolina reke Krke. Darinka in jaz sva takrat brali svoje pesmi in vzklija je vez med nami: na naslednji njeni razstavi Zgodbe valov sva z Darinko pisali pesmi k njenim slikam, ob njih so bile tudi razstavljene. Živa je že ustvarjala nov cikel Srečni šopki in takrat smo z udeleženci literarne delavnice, ki jo vodim pri UTŽO Velike Lašče, pisali pesmi ob njenih novih slikah. Na otvoritvi razstave v Galeriji Levstikovega doma (novembra 2019) smo nastopili s prepletom teh besedil in se odzvali na njeno pobudo, da bi naše sodelovanje povezali v knjigo, kjer se bodo prepletale slike iz njenih številnih ciklov in naše zgodbe, pesmi in drugi literarni zapisi. Vsa naša nadaljnja srečanja smo nato posvetili temu in na eni od delavnic je Nada rekla, da bi tako narejen zbornik lahko nosil naslov VEZje. Navdušili smo se in kot urednica sem k sodelovanju začela vabiti še druge, ki pišejo. Vem sicer, da je še nekaj posameznikov in posameznikov, ki pišejo v tem času in prostoru, a za začetek se nas je nabralo ducat in pol, in to je izjemno. S tem smo prekinili navidezno tišino, ki je zavladala po odhodu naših literatov – velikanov (Trubarja, Levstika, Stritarja, Puclja, Javorška, Goršetove).«

Živa Agrež:

»Zdi se mi, da ste v tej povezanosti kljub svoji različnosti stkali prelepo individualno občutenje sedanosti in spominov. Lepe pesmi, lepa besedila, ki bodo govorili tudi v drugih časih. Ponosna sem, da so lahko moje slike med vašimi besedili in skupaj z vami delim veselje pri objavi v knjigi.«

Srečo Knafelc:

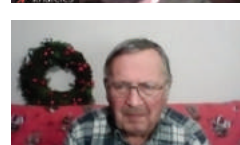
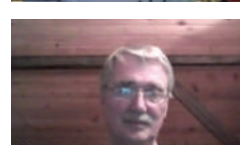
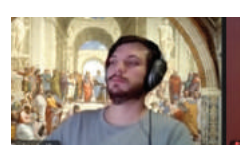
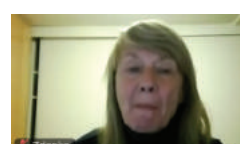
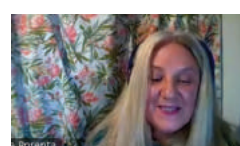
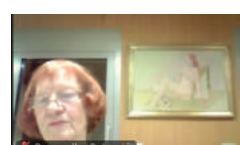
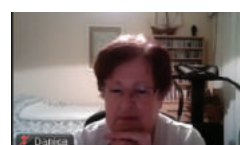
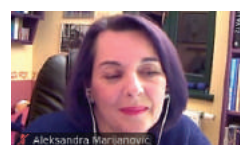
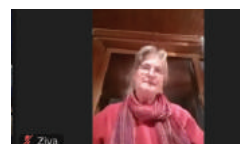
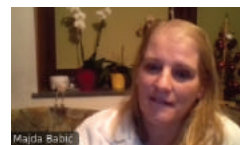
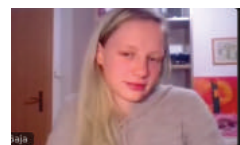
»Literati so pokazali, kaj so sodelovanje in ustvarjalnost, pa tudi učinkovitost. Ana kot organizatorica, Gaja kot oblikovalka in pika na i likovna podpora zbornika v izvedbi Žive Agrež.«

Bernardka Petrović Mager:

»Želje se mi uresničujejo: literarno in likovno ustvarjanje je povezano! Nadstandard! Ko sem to predlagala v literarni skupini, so me čudno gledali. Sita sem bila Krpana, pa zablestita Darinka in Ana v navezi z Živo Agrež v knjižnici v Ljubljani. Podoživljali smo njune pesmi o in ob vodnih motivih, a to ni bilo dovolj: Živa Agrež se predstavi v Levstikovem domu in mi z njo – naši občutki so zazveneli ob vsebarvnih šopkih. Ideja je prerasla v zbornik VEZje. Vez je med nami ustvarjena, zato sem predlagala ime VEZje. Brez naše subtilne mentorice in vrhunske pesnice z zgledom naš ustvarjalni krog ne bi valovil. Velika hvala Ani, Živi in vsem, da je lahko VEZje zagledalo luč sveta.«

Aleksandra Marijanović:

»Vsi ljudje govorimo, poslušamo, beremo in pišemo, včasih z manj, včasih pa z več predhodnega razmisleka, kaj in kako bomo kaj povedali. Odkar hodim k literarni skupini, sem se pod Aninim odličnim mentorstvom naučila predvsem pisati bolj poglobljeno, s tehtanjem besed. Večkrat se vprašam, kako zveni beseda, kako bo odmevala pri bralcu, ki mu je namenjena. Postala sem tudi zahtevnejša bralka, saj hitro prepoznam prazno leporečenje, klišejske besedne figure, rimo, ki je postavljena samo zaradi rime, besede, ki so površne, lažne in zvenijo votlo. Vse bolj uživam v branju leposlovja, začela sem brati poezijo, po kateri sem prej le redko posegla. Moj odnos do besednega ustvarjanja se je gotovo požlahnil. A to ni vse. Literarna skupina je veliko več, kot bi sprva pomislili ob njenem imenu. Literature ne moremo niti brati niti ustvarjati brez čustev, brez samorefleksije, zato je pomembno, da to poteka v skupini ljudi, ki jim zaupamo in med katerimi se počutimo sprejete in varne. Naučila sem se, da je povsem običajno, da napisano drugače doživljamo, da drugače pišemo, ker smo seveda drugačni. V današnjih časih nestrpnosti in težnje k enoumju je to sprejemanje še posebej dragoceno. Ko pišemo, pišemo vedno pravzaprav o sebi ali o svojem pogledu na zgodbe ljudi okoli nas. Ustvarjanje ima tako tudi terapevtski učinek, saj na papir prenesemo tudi tisto, kar bi sicer mogoče ostalo zaklenjeno v nas samih, tako pa to delimo in dobimo poleg literarnega napatka tudi kakšen življenjski nasvet. Hvala Ani in vsem soustvarjalcem za plemenitenje naših vezi. Saj vez je.«

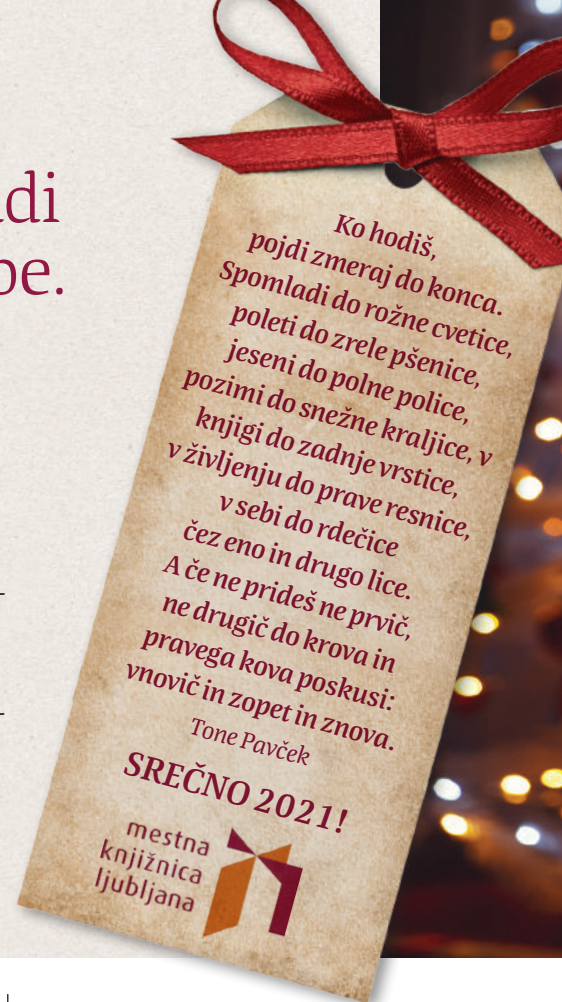

Knjižnice smo pomembne zaradi vseh ljudi, ki imamo radi zgodbe.

Trenutno se mi zdi, da je čas ravno za to. Čas za knjigo. Tako, ki nam je všeč. Mogoče so to knjige, ki nasmejejo. Ali morda knjige, ki povzročijo kurjo polt. Knjige, s katerimi potujemo skozi čas v preteklost ali prihodnost. Knjige, ki povedo, da nismo edini, ki tako čutimo ... Zapisanih zgodb je veliko. In pravijo, da smo ljudje bitja zgodb. Bosanski pisatelj Faruk Šehić je v nekem intervjuju dejal: »Že v pradavnini so se pripovedovale zgodbe. Ljudje imamo to potrebo po zgodbi, po tem, da pojasnimo stvari svetu in se skozi zgodbo nekako olajšamo.« In to velja za vse. Tudi za tiste, ki trdijo, da ne berejo zgodb. Jih pa zato pripovedujejo svojim prijateljem, znancem, komurkoli, ki jih je pripravljen poslušati. Želim vam, da bi v prihodnjem letu lahko pripovedovali samo lepe zgodbe.

»Ko internet zajame jeza in iščeš, komu sedel boš za vrat, je čas, da se odklopiš in se spraviš knjigo brat.«

(Matt Haig; v knjigi Zapisi o živčnem planetu)

Izbor novosti:

Viri: morfem.si, miszalozba.com, felix.si, primus.si, sola-retorike.si, emka.si.

Mladinski oddelek Zgodovina za mladino

Duclos, Marion; Alvarez, Jérôme; Koenig, Viviane:
Stari Egipt v stripu!

Morfemplus, 2020

Strip, ki te popelje v čas faraonov, mumij in piramid.

Dobrodošel pri faraonu Ahmozu! Odkrij njegovo veličastno palačo. Odpravi se na bregove Nila, srečaj se z njegovimi vojščaki, kmeti, obrtniki. Spoznaj faraonovo družinsko življenje in s svečeniki sodeluj pri pripravi mumije.

Mladinski oddelek Zgodbice

Arnuš Pupis, Tina:
Na gozdni južini

Miš, 2020

Knjiga Na gozdni južini je nadaljevanje priljubljene zbirke zgodb Za devetimi drevesi, ki se je uvrstila tudi na seznam Belih vran. V njej bralca čaka novih deset živalskih zgodb in stari znanci (pa tudi kakšen nov), postavljeni pred nove izzive. Tako kot v prvih zgodbah tudi v teh prav nič ne pojenjata ne avtoričin smisel za humor ne občutek za jezikovne vragolije.

Mladinski oddelek Fantastika
Collins, Suzanne: Balada o pticah pevkah in kačah
Učila International, 2020

Osemnajstletni Coriolanus Snow se v Kapitolu pripravlja, da bo zaslovel kot mentor na igrah. Za nekoč mogočno družino Snow so nastopili hudi časi. Usoda družine je odvisna od Coriolanusa, ki bo moral premagati in pretentati sošolce, če bo kot mentor želel dobiti igre. Usoda mu ni naklonjena – dodelili so mu tributko iz dvanajstega okrožja. Toda ko se v areni bije neizprosen spopad za življenje ali smrt, Coriolanus počasi spoznava, da mu ni tako vseeno zanjo, kot je sprva mislil.

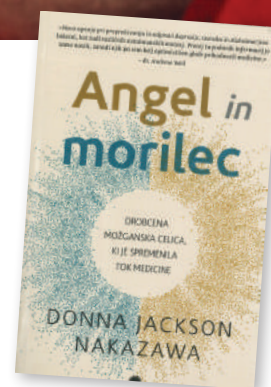
Odrasli oddelek Družbeni romani
Haruf, Kent: Najini duši ponoči
Vida, 2020

Zadržana, preprosta, grenkobna, a navdihujoča zgodba o starejšem moškem in ženski, ki se skupaj spoprimeeta z dogodki iz njunega preteklega življenja in razcvetita upe o bližnji prihodnosti. Addie Moore nepričakovano obišče sosedo, Louisa Watersa. Mož ji je umrl že pred leti, tudi Louisa žena je že pokojna – v majhnem mestu, kjer živita, se ljudje poznajo že desetletja. Njegova hči živi več ur stran v Colorado Springsu, njen sin se je odselil še dlje v Grand Junction.

Odrasli oddelek Retorika
Zupančič, Zdravko: Mali vedež spletne retorike (bližnja srečanja na daljavo)

Šola retorike Zupančič in Zupančič, 2020

Avtor, dr. Zdravko Zupančič, ki že 35 let govori in piše o govorjenju in nastopanju, je vse svoje izkušnje pretil v govorniške odrede na daljavo in učinkovita spletna srečanja. Mali vedež spletne retorike ponuja izziv vodjem spletnih sestankov in vsem sestankujočim, izvajalcem spletnih seminarjev in gostiteljem srečanj. Delovati na daljavo pomeni govoriti, in kdor dobro govori v živo, bo dobro nagovarjal tudi pred kamero.

Odrasli oddelek Medicina
Nakazawa, Donna Jackson: Angel in morilec – drobcena možganska celica, ki je spremenila tok medicine

Primus, 2020

Ta knjiga, ki jo opisujejo kot »navdušujočo«, »izjemno« in »vizionarsko«, nam ponuja radikalno drugačno podobo človekovega zdravja in obljublja, da bomo spremenili vse, kar smo mislili, da vemo o tem, kako se pozdraviti. Do nedavnega so znanstveniki verjeli, da imajo mikroglijske celice v možganih zgolj vlogo gospodinje, ki pomaga pri odstranjevanju poškodovanih celic, a ni tako ...

MESTO BERE ... LITERATURE SVETA

Promocija kakovostnega branja v Mestni knjižnici Ljubljana

Bralne sprehode po literaturah sveta zaključujemo z deseto, zadnjo sezono bralnega projekta Mesto bere, s katerim tudi letos pričenjamo 3. decembra, na ta veseli dan kulture. K bralnim užitkom vabimo z vznemirljivim seznamom knjižnih naslovov avtorjev in avtoric z vsega sveta. Na bralni seznam smo letos uvrstili 100 zanimivih knjižnih naslovov sodobnih literarnih ustvarjalcev.

Mesto bere je projekt Mestne knjižnice Ljubljana na področju promocije kakovostnega branja. V dosedanjih sezonah projekta smo brali slovenske, evropske, severnoameriške in južnoameriške, azijske, afriške ter avtorje in avtorice Oceanije. Literarna obzorja tokrat raziskujemo skozi pisave sodobnih avtorjev in avtoric z vsega sveta sodobne zgodbe zadnjih petdeset let (po letu 1970). Bralce vabimo k bralnim druženjem, v katerih bomo v petih bralnih mesecih skupaj odkrivali vrhove sodobne svetovne literature.

Zgodbe sodobne svetovne literature aktualnega priporočilnega seznama pokrivajo različne teme in literarne stile novejšega obdobja književnosti. Sprehodi po literaturi nas bodo vodili od zgodb, ki vznemirjajo, dilem, ki jih pred pisce postavlja sodobni družbeni kontekst, do raziskovanja aktualnih literarnih tem ter v prostrana prostorja brezmejnih knjižnih svetov.

O knjigah

Izbor vsebinsko zajema tako intimne zgodbe posameznikov kot družbenoprelomne zgodbe pretežno v zadnjih petdesetih letih. Sodobno

svetovno književnost med drugim predstavljamo z Nobelovimi nagradenci iz zadnjega obdobja, med njimi so J. M. Coetzee, Patrick White, Nadine Gordimer, José Saramago, Elfriede Jelinek, Herta Müller, Svetlana Aleksievich, Peter Handke in številni drugi. Ob njih so na seznamu še prejemniki številnih drugih nagrad, nacionalnih, mednarodnih, Bookerjevi in Goncourtovi nagrajenci idr.

Sklop intimnih zgodb posameznikov opisuje osamljen boj človeka z boleznijo, odnosi, norostjo, mednje lahko uvrstimo roman Karpati novozelandske avtorice Janet Frame, pa Niccola Ammanitija, italijanskega avtorja, ki se v romanu Kakor bog ukazuje pogloblja v življenja ljudi, ki živijo na družbenem robu. V slovenščino so prevedeni trije njegovi romani. Bralec knjige Jona McGregorja se v knjigi Če nihče ne govori o izjemnih stvareh nenehno počuti kot naključni opazovalec oseb, ki živijo na ulici. V romanu Tetina zgodba avstralskega nobelovca Patricka Whitea spremljamo pokrajine življenja osamljene ženske srednjih let, ki se sooča z norostjo, nad njen bogat notranji svet pa se razgrinja tudi žareče sonce. Življenje in časi Michaela

K. južnoafriškega avtorja J. M. Coetzeeja zaznamuje prekletstvo izobčenosti zaradi telesne posebnosti pripovedovalca, ki že od rojstva nezahčevito išče poti do svobode.

Med knjigami, ki odslikavajo sodobne družbene razmere, je na knjižnem seznamu roman češko-francoskega avtorja Milana Kundere Počasnost, ki raziskuje učinke modernosti in tehnologije na posameznikovo dožemanje sveta. V svetu, ki ga zaznamuje prevlada množičnih občil nad vsemi oblikami medčloveške komunikacije, je tudi ljubezenski odnos zgolj predstava za nevidno občinstvo. Viktor Pelevin v knjigi Rume na puščica podaja alegorično pripoved o sodobnem svetu. Ponazarja ga vlak, ki drvi proti porušnemu mostu: vmesnih postaj ni in potniki ne morejo izstopiti – to bi rad storil le glavni junak. Zgodba je polna humorja in fantastičnih elementov. Upognjeno rebro Faraha Nuruddina, somalijskega pisatelja, razgrinja zgodbo mladega dekleta, ki si želi sama krojiti svojo usodo v moškem svetu. Skozi njena razmišljanja in dožemanja okolice nam avtor slika neenakosti in razlike med življenjem na podeželju in v mestu, razlike med spoloma, pomanj-

kanje izobrazbe in navade ljudi. Assia Djebar si v knjigi Alžirske ženske v svojih sobanah zastavlja podobno vprašanje: Kakšno je mesto žensk v alžirskem povojnem oziroma poosamosvojitvenem družbenem in političnem redu?

Gao Xingjian, avtor zbirke kratkih zgodb *Ribiška palica za starega očeta*, pred bralca postavlja kratke zgodbe, skozi katere lahko začutimo čustveno doživljanje skozi kratke okusne grizljaje pogovorov in posameznih

skrbno izbranih prizorov. Tahar Ben Jelloun, najslavnejši magrebski pisatelj in prejemnik Goncourtove nagrade, v *Tej slepeči odsotnosti svetlobe* niza odtenke želja po preživetju posameznika v skupnosti, ki se mešajo s sanjskim mysticizmom in z vero. Ta duševno močnejšim posameznikom pomaga ohraniti zdrav razum. Mario Vargas Llosa pa v svojem nenavadnem romanu *Pripovedovalec išče pot*, kako bi izstopil iz civilizacije in postal pripovedovalec zgodb odmaknjenega življenja amazonskega plemena.

Na seznamu knjig so tudi odlične, morda (še) nenagrajene zgodbe sodobnih avtorjev in avtoric, če postavimo samo nekaj ženskih avtoric s seznama: na primer francosko avtorico mlajše generacije Maylis de Kerangal, Jenny Erpenbeck, nemško pisateljico, pa tudi dve odlični finski avtorici Sofi Oksanen in Rosa Likson, makedonsko avtorico z odlično zbirko kratkih zgodb *Moj mož* (uprizoritev tudi na repertoarju ljubljanske Drame) Rumeno Božarovsko, pa tudi odličen roman v kratkih zgodbah Sibylle Berg *Nekaj ljudi išče srečo in crkne od smeha*.

Kako sodelovati?

V bralnem projektu lahko sodelujete člani Mestne knjižnice (16+), ki boste v času trajanja projekta prebrali vsaj pet knjig z aktualnega priporočilnega seznama in nam do 3. maja 2021 poslali izpolnjen obrazec ali izpolnili elektronski obrazec na naši spletni strani.

Sponzor projekta Mesto bere je Bohinj ECO Hotel, SDH, ki za glavno nagrado enemu od bralcev podarja vikend paket za dve osebi. Vsak sodelujoči prejme tudi darilni bon za brezplačno članarino v MKL. Projekt Mesto bere ... literature sveta tudi letos pripravljamo v sodelovanju z Mladinsko knjigo, Knjigarno Konzorcij. Branja bomo zaključili s prireditvijo in podelitvijo priznanj in nagrad junija 2021.

Ker knjižnice delujejo v omejenem obsegu, lahko bralci naročijo zelene knjige za osebni prevzem ali za dostavo po pošti. **Več informacij o naročilu gradiva** <https://www.mklj.si/aktualno/item/23612-izposoja-gradiva-v-casu-epidemije#>.

OSEM OBČIN PREJELO NAZIV BRANJU PRIJAZNA OBČINA

Združenje splošnih knjižnic, Skupnost občin Slovenije in Ministrstvo za kulturo RS so že četrto leto podelili nazive občinam, ki posebno pozornost posvečajo knjigi, bralni pismenosti in kulturi.

(Grosuplje, 3. december 2020) Združenje splošnih knjižnic, Skupnost občin Slovenije in Ministrstvo za kulturo RS so danes, že četrto leto zapored, podelili nazive Branju prijazna občina. Naziv, ki je namenjen spodbujanju aktivnosti lokalne skupnosti za izboljšanje bralne pismenosti in kulture, so tokrat prejele občine: Kočevje, Miren-Kostanjevica, Ormož, Šempeter-Vrtojba in štiri mestne občine: Mestna občina Koper, Mestna občina Nova Gorica, Mestna občina Novo mesto in Mestna občina Ptuj. Skupaj je od leta 2017 nazive Branju prijazna občina prejelo 46 občin. Naziv je veljaven tri leta, po tem obdobju pa prejemnica naziva strokovni komisiji ponovno predstavi rezultate na tem področju. V letošnjem letu so nazive za nadaljnja tri leta podaljšale občina Črna na Koroškem, Ivančna Gorica, Kamnik, Krško, Mestna občina Kranj, Mestna občina Ljubljana, Prevalje, Radovljica, Sveti Andraž v Slovenskih Goricah, Škofja Loka, Trzin, Velike Lašče in Žalec.

Občine so pomembni dejavniki pri spodbujanju branja. V času epidemije ravno branje in dostopnost do fizičnih in spletnih gradiv omogočata državljanom, da krepijo svojega duha, bolj kakovostno preživljajo čas, ko je onemogočeno prosto gibanje, prav tako pa lahko s pomočjo branja nadaljujejo izobraževalne procese na daljavo. Knjižnice, kulturne in druge institucije v posameznih lokalnih skupnostih so se v tem času izkazale še za posebej pomembne. Javni natečaj Branju prijazna občina je nastal ravno z namenom, da občine spodbudi k aktivnemu delovanju v lokalni skupnosti in povezovanju med različnimi organizacijami za izboljšanje bralne pismenosti in bralne kulture. Občine v svoji vlogi izkazujejo odnos do knjižnične dejavnosti kot obvezne javne službe in predstavljajo tudi vse druge dejavnosti lokalne skupnosti na področju branja.

Vesna Horžen, predsednica Združenja splošni knjižnic, je o delu strokovne komisije in projektu povedala: »Branje spodbuja intelekt, sprošča, širi znanje, izboljšuje osredotočenost, besedni zaklad, pisanje in spo-

min, spodbuja kritično in analitično razmišljanje, zabava in še mnogo drugih pozitivnih učinkov ima. Naš cilj je, da so vse slovenske občine branju prijazne. Spodbujanje branja in vlaganje v kulturne, družbene in izobraževalne institucije v lokalni skupnosti so se izkazale za izjemno pomembne ravno v letošnjem letu, ko smo se morali državljanji prilagoditi in se osredotočiti na to, kar je na voljo v domačem kraju. Občine imajo predvsem v teh časih velik vpliv na kakovost bivanja svojih prebivalcev. Ugotavljamo, da občine, ki so naziv Branju prijazna občina že pridobile, nadgrajujejo in izboljšujejo aktivnosti na področju knjige in branja, s tem pa izboljšujejo svojo raven delovanja na socialnem, ekonomskem in kulturnem področju. Občine to počnejo v sodelovanju s knjižnicami, ki so njihov najnaravnejši partner pri spodbujanju branja.«

»V teh napornih časih samoosamitve in omejenega gibanja se je toliko bolj pokazalo, kako pomembne so knjige in branje, pa tudi, kako pomembne so knjižnice in dostop do knjižničnega gradiva. Šele takrat, ko nekaj izgubimo, spoznamo, kakšno vrednost v resnici ima,« **je o branju in knjigah povedal predsednik Skupnosti občin Slovenije Peter Misja.** Občinam prejemnicam nagrade je čestital in povedal, da je »ponosen, ne le na letos prvič nagrajene občine, ki izražajo veliko mero skrbi za bralno kulturo, ob tem pa zmorejo prepoznati najboljše projekte občinskih ustanov. V Skupnosti občin Slovenije pa smo ponosni tudi in predvsem na tiste, ki naziv Branju prijazna občina podaljšujejo. Slednje so se morale še posebej dokazati – izbirale so dobre, drzne in inovativne pristope ter na ta način uspele bralno kulturo dvigniti na višjo raven.«

dr. Ignacija Fridl Jarc: »Sleherni človek premore takšno širino misli, kolikor besed ima v svojem jezikovnem naboru. In če vemo, da človek dela tisto, kar misli, vidimo, kako zelo pomembno je, s kakšno jezikovno popotnico se podaja na svojo življenjsko pot. Zato je zelo pomembno, da

od prvih trenutkov po rojstvu krepimo jezikovne sposobnosti otroka in da imamo vse življenje sidrišče, ki se imenuje materni jezik, v katerem oblikujemo svoje misli in ubesedimo svoj odnos do drugega človeka. Siromašnejše, kot bo naše znanje maternega jezika, ki ga lahko usvajamo samo z branjem, toliko bolj skromen in zamejen bo naš življenjski svet. Zato je treba brati in znova brati, če želimo razširiti meje našega vsakdana in prestopiti v svet domišljije, ki zasije pred nami, ko odpremo prvo stran knjige. Samo če bomo brali, bomo lahko razumeli besedila in pomene med vrsticami, razločili laž in resnico, igro in manipulacijo z jezikom od besed, ki znajo in zmorejo pobožati, zdraviti in preoblikovati na boljše tako posameznika kot družbo. Zato velja posebna čestitka občinam, ki se tega izjemnega poslanstva zavedajo in tudi v okviru akcije Branju prijazna občina pomagajo krepiti zavest o pomenu branja med svojimi prebivalci.«

Dodatne informacije:

Vesna Horžen, predsednica
Združenje splošnih knjižnic,

t: 041 577 273,

e: vesna.horzen@zdruzenje-knjiznic.si

OBČINA VELIKE LAŠČE ŠE VEDNO OSTAJA BRANJU PRIJAZNA OBČINA

Barbara Pečnik

Na ta veseli dan kulture, 3. decembra 2020, se je Občina Velike Lašče razveselila tudi podaljšanja certifikata Branju prijazna občina. Občina Velike Lašče je

naзив pridobila med prvimi občinami leta 2017 za obdobje treh let. Komisija za podeljevanje naziva je v obrazložitvi zapisala, da Občina Velike Lašče v obdobju od prejema naziva še naprej namenja veliko pozornost spodbujanju bralne kulture. Poleg knjižnične dejavnosti, ki jo podpira v veliki meri, daje velik poudarek tudi drugim aktivnostim, povezanih s knjigo in z branjem. Aktivna prizadevanja na področju bralne kulture še naprej ostajajo zgled dobrega delovanja lokalne skupnosti na področju promocije branja.

**Na ta naziv smo zelo
ponosni, saj se nenazadnje
predstavljamo kot zibelka
slovenske kulture.**

STEKLARSTVO

PETER HREN, S.P.
GRADEŽ 14, 1311 TURJAK
GSM: 031/356 668
TEL: 01/7881 366

- Brušenje stekla
- Fazetiranje stekla in ogledal
- Peskanje stekla
- Izdelava izolacijskega termopan stekla
- Kaljeno steklo
- Tuš kabine (po meri, s tesnili)
- Ogledala
- Izdelava taljenega stekla z vzorci (fusing tehnika)
- Montaža vsega navedenega
- Ostale steklarske storitve

- slikopleskarstvo
- fasaderstvo
- knauf

ANDREJ JAPELJ s.p.
Rašica 19,
1315 Velike Lašče

M: 031 404 404
E: andrej.japelj1@gmail.com

VZDRŽEVANJE OBJEKTOV

TEMKOVA ŽAGA

Andrej Perhaj / foto: Vladimir Peček,
Peter Centa, Boštjan Podlogar

Temkov Jože, foto: France Modic, arhiv Janka Žužka, hrani Trubarjeva domačija

Žaga je kraj, kjer se srečata gozd in voda. Brez gozda in vode bi bilo človekovo bivanje na Zemlji nemogoče. Gozd nas s svojimi viri greje, hrani, dovaja nam kisik, nas oblači, gradi poslopja in nam z lesenimi izdelki lajša in lepša življenje. Voda pa je tekočina življenja, je njegov izvir in vir ohranjanja; ima neizmerno energetsko in očiščevalno moč. Žaga je torej tisto stičišče, na katerem voda s svojo energijo pomaga človeku izkoriščati bogastvo gozdov. Žage tudi bogatijo podobo kulturne pokrajine, so izraz nenehnega človekovega boja za preživetje in stalne ljudske želje po boljšem kruhu. So dokaz ljudske iznajdljivosti in ustvarjalnega sobivanja z naravo in njenimi viri.

Strojno žaganje lesa je s svojo 750-letno zgodovino ena najstarejših industrijskih tehnik v Evropi.

Na Slovenskem so vodne žage bolj množično razširjene od 16. stoletja; prve pojave pa zasledimo dvesto let prej. Zaradi tesnih vezi z beneškim ladjedelništvom in italijanskim fužinarstvom se je pri nas uveljavil beneški tip vodne žage – žaga venecijanka. Vodne žage naj bi najprej k nam zanesli beneški fužinarji. Bile so namreč standardna oprema rudnikov.

Razvoj vodnih žag je v različnih obdobjih usmerjalo veliko iznajditeljsko nadarjenih ljudi raznih strok. Za glavnega izumitelja pa se je tudi zaradi svojega udarnega imena uveljavil Leonardo da Vinci.

Na Slovenskem je bilo največ žag konec dvajsetih in v začetku tridesetih let 20. stoletja. Po izbruhu svetovne gospodarske krize je začelo število žag seveda upadati. Po drugi svetovni vojni so najprej žage pele noč in dan, ker je država zaradi povojne obnove na veliko izvažala žagani les. Ko žag niso več tako potrebovali, so obrtniško žaganje najprej stisnili z davki, potem pa ga prepovedali.

Argumenti so bili strokovne narave; preslab izkoristek (zaradi debeline žaginega lista je šlo lahko do četrtrtine lesa v žaganje) idr. Motivi pa so imeli predvsem ideološke korenine. Hkrati je vodne žage povozil tehnološki razvoj v žagarski industriji.

Temkovo žago poganja vodno kolo na spodnjo vodo – lopatar (podlivno vodno kolo). Drugi tip vodnega kolesa je korčnik, kolo na zgornjo vodo (nadlivno vodno kolo).

Žaga na Trubarjevi domačiji je stara dobrih dvesto let in je doživela več izboljšav. O

njeni starosti priča leseni prag, ki so ga podplati čevljev dodobra izlizali. Je venecijanka z jermenicami in je po tipu prenosa pogona zadnja stopnja v razvoju venecijank. Prvi tip je žaga na koš ali vreteno. Nima vodnega kolesa, vendar le vreteno, na katerega so nabite podolgovate lopate. Potrebuje enakomeren in močan dotok vode. Drugi tip je žaga na tribo ali preslico in je prvi tip žage s posrednim prenosom pogona; tako so izboljšali izkoristek vodne energije.

Naša žaga je venecijanka samica, ker ima v jarmu vpet le en žagin list; zato je bilo treba po vsaki odrezani deski ponovno nastaviti rez, kar je bilo lahko zamudno opravilo. Danes pa bi to predstavljalo velikansko izgubo časa.

Žagine liste so žagarji kupovali cele; brez zob, ki so jih potem s štanco naredili sami.

Delo na žagi je znalo biti neprijetno, še posebej v hladnejših mesecih. Od spodaj hladi voda, zaradi rež in odprtih stenah pa je žagar

lahko tudi na stalnem prepihu. Zato ima vsaka žaga zidani prostor, kjer je peč. To je pečnica. Pečnice so lahko večje ali manjše s pečjo ali z le odprtim kuriščem. Tam se je žagar lahko nekoliko odpočil, se pogrel, kaj pojedel in si privoščil šilce žganja. V pečnici je imel pri roki potrebna orodja in manjše rezervne dele. Pomembno pa je, da je iz pečnice, še posebno če je sedel s hrptom pri peči, vedno videl gibanje jarma, tako je lahko v primeru spremembe ritma ali zatikanja takoj posredoval in preprečil okvaro.

Žago je leta 1985/86 obnovilo Gozdno gospodarstvo Velike Lašče, saj je bila v precej slabem stanju. Dobro desetletje je žago vzdrževal Anton Žagar, gozdar iz Velikih Lašč. Takrat je bila žaga vseh skozi pripravljena za delo.

V letih 2001 in 2002 je Občina Velike Lašče poskrbela za obnovo ostrejša in zamenjavo kritine. Obnovljene so bile notranje stene in vodno kolo.

Za današnjo podobo notranjosti žage vključno s pečnico sta predvsem zaslužna: **Anton Prelesnik, gozdar iz Kočevja**, ki je eden največjih poznavalcev vodnih žag na Slovenskem. Leta 2004 je postavil na ogled makete različnih tipov venecijank in šest let pozneje postavitev nadgradil.

In **Dušan Zeković**, ki je žagarsko zbirko postavil in uredil. Oba sta za delo leta 2011 prejela Častno Valvasorjevo priznanje.

Del predmetov v zbirki je darilo **Ivana Ogrinca** iz Brež. Večina predmetov v pečnici je last Dušana Zekovića, ki jih je podedoval po svojem dedu Ivanu Mencinu, mlinarju in mizarju iz Dvorske vasi. Del predmetov je darilo **Jožeta Petriča** s Škrlovice, nekaj pa je bilo izposojenih iz Tehniškega muzeja Slovenije.

Za obnavljanje vodnega pogona skrbi mizarjski mojster iz Žerovnice **Matjaž Debevc**.

Temkova žaga ima tako kot vse vodne žage male originalne posebnosti, ki jih je dodal njen upravljavec (A. Prelesnik: Dve žagi nista glih.). Tako tudi naša žaga nosi pečat zadnjega lastnika Jožeta Pečnika (Temkovega Jožeta). Vsi, ki smo se hodili poleti kopati na Raščo, ga ohranjamo v spominu kot svojevrstnega trmastega posebneža, ki nam je znal včasih nekoliko zagreniti mladostniško veselje.

Na Trubarjevi domačiji povezavo s tehniško dediščino predstavljajo programi, ki dopolnjujejo razlago o Trubarju s tehniškimi vsebinami – z delovanjem mlina in žage. Za boljšo predstavitev je žaga opremljena z žagarsko zbirko oziroma z maketami žag, ki prikazujejo njihov tehnični razvoj. Na žagi je urejena pečnica z zbirko žagarskega orodja.

V okviru akcije Skupnosti muzejev Slovenije Praznični muzej je na spletni strani <http://www.virtualna.trubarjeva-domacija.si> objavljen tudi sprehod po Temkovi žagi z Andrejem Perhajem, kjer se lahko virtualno sprehodite po žagi in o njej izveste marsikatero zanimivost.

Viri in literatura:

- Mitja Cimperšek, *Zgodovinski razvoj vodnih žag*, v: *Gozdarski vestnik*, let. 72, št. 7/8 (2014), str. 331–341.
- *Temkova žaga, Trubarjeva domačija*, Javni zavod Trubarjevi kraji, Velike Lašče, 2009 (ponatis Parnasove zloženke iz leta 2003).
- Anton Prelesnik, *Kočevje (ustni vir)*.

Podrobnejše informacije o žagarski zbirki in njenem urejanju si lahko preberete tudi na povezavi:

www.trubarjeva-domacija.si/programi/stalne-postavitve/zaga-in-mlin.

Iz velikolaškega okraja Na Dunaj so hodili kostanj peč

Metka Starič

Nace Somrak,
dunajski kostanjar

(Vir: Velikolaški zbornik, 1986)

Kostanjarji so na Dunaj hodili kostanj peč v drugi polovici 19. stoletja in kasneje. V času popisov Orlovih ekip so se domačini velikolaških kostanjarjev še spominjali. Na sezonsko delo so fantje, možje, pa tudi žene jeseni odhajali z vlakom, z Dunaja so se vračali spomladi, tam okrog velike noči. Kot piše Polona Šega v knjigi Slovenski kostanjarji na Dunaju (Dolenjska založba, 1997), je bilo med našimi kostanjarji na Dunaju tudi več gospodarjev. Vsebine tokrat povzemam predvsem po zapiskih Borisa Orla, ki je napravil zabeležke v 60-ih letih prejšnjega stoletja pri Brlogarju v Malih Laščah, pri Janezu Klančarju v Mačkih, pri Jožetu Jakliču v Podkrajju in pri Alojzu Škulju s Kaplanovega.

Lastnik placa se je imenoval gospodar. Glede na velikost placa je vzel s seboj dva hlapca ali več. Iz Malih Lašč so hodili kostanj peč štirje, nekaj pa jih je bilo tudi z Rašice. To so bili večinoma mlajši fantje kajžarskega rodu, »iz kajžarske rodovine, bogatini niso hodili«. Janez Klančar od Mačkov, roj. 1905, je pripovedoval, da kostanjarjev od Mačkov ni bilo. So pa na Dunaj hodili od Strletov in z Brankovega.

Na Dunaju je imel vsak določen becirk in v njem je imel svoj plac, kjer je postavil peč. Kostanj so kupovali na Dunaju, največ ga je bilo iz Italije. Tudi peč so kupili na Dunaju in jo ob odhodu domov kar tam spravili. Poleg peči so imeli še putno s tremi predali. To je bila posebna kišta za koln (zaboj za premog), kostanj in orodje – lampo, fertah, metlo. Eni so puščali peč in putno na placu, obkrožili so ju z verigo in zaklenili. Drugi so vse spravljali kam v vežo ali na dvorišče sosednje hiše.

Koliko so zaslužili na sezono? Podatki se precej razlikujejo. Običajno naj bi okrog 40 goldinarjev na sezono.

63-letni Jože Gorjup naj bi v eni zimi zaslužil kar 50–70 goldinarjev. Na Dunaj je šel leta 1911/12 in tam ostal samo eno sezono. Spal je pri gospodarju, ki je bil doma z Rašice. Stanovanje so imeli v najemu, kuhala pa jim je gospodarjeva žena. Kdor je imel svoj plac, je lahko dobro zaslužil – vendar je bilo plac težko dobiti. Največ kostanja so prodali, ko je bila na Dunaju kakšna parada.

Oče Jožeta Jakliča iz Podkrajja (pri ta Zadneh) je šel na Dunaj kostanj peč trikrat, leta 1913, 1914 in 1915. Star je bil 15–17 let in takrat še ni bil poročen. Odhajali so 5. ali 6. oktobra, ostali so okrog šest mesecev in se vračali konec marca. Bil je za hlapca pri Jakšetu z Rašice, ki je kot gospodar imel štiri place in zato potreboval štiri hlapce. Na svojem placu je bil oče sam, gospodar pa je hodil od enega hlapca do drugega ter nadziral peko kostanja. Prvo leto je oče kot novic za šest mesecev prejel 55 goldinarjev, za vožnjo, stanovanje in hrano pa mu ni bilo treba nič plačevati. Drugo leto je bil stari in je za šest mesecev prejel 85 goldinarjev.

Kostanj so prodajali od 9. ure zjutraj do 9. ure zvečer. Samo na sveti dan so imeli prosto. Ali pa če je padal dež. Danes si kostanjarja v Ljubljani težko predstavljamo brez lesene hišice, do 30-ih let 20. stoletja pa so na Dunaju vsi brez izjeme stali na prostem. Prodajali so pri mostovih ali na hišnih vogalih. Le najboljša mesta so bila v zatišju ob kakšnem podhodu ali pod kapjo kakšnega hotela ali gostilne. Jedli so salame in kruh ali pa hodili v gostilne. Po zaključku sezone se niso vsi vrnili domov, nekateri so ostajali na Dunaju tudi čez leto in prodajali sodavico. Eni so na Dunaju ostali za vedno.

Dunajčani so kostanj kupovali po ceni za 2 kostanja 1 krajcar. Kostanj, ki je stal do 5 krajcarjev, so dali v škrnicelj, ki so ga sami zvili iz časopisnega papirja, za količine nad 5 krajcarjev pa so bili škrniclji že narejeni. Časopisni papir za škrniclje je moral gospodar kupovati. Denar so hlapci vsak večer odrajtali gospodarju. Kostanj so vsakemu hlapcu stehtali. Ves kostanj je bilo treba zrezati in speči. Na enem placu so lahko prodali tudi do 70 kg kostanja.

Alojz Škulj s Kaplanovega (u malni na Griči – rojen 1875) je pripovedoval, da so za hlapce na Dunaj potovali predvsem mladi fantje. Fante so jeseni izbirali razni domačini, ki so bili gospodarji oz. lastniki placa na Dunaju. Povedal je, da so ponekod gospodarji hlapce tudi prinašali okrog in place najemali kar na njihova imena. Tako so fantje, ki so bili sicer najeti kot hlapci in bili temu primerne tudi plačani, prejeli z Dunaja nalog za plačilo, češ da so kot gospodarji placa pekli kostanj na Dunaju. A kdor je bil dolgo za hlapca, je sčasoma svoj plac le dobil.

Če Kostelce poznamo kot krošnjarje z drobnim blagom, Ribničane kot krošnjarje s suho robo, pa je bilo med kostanjarji največ prav domačinov iz velikolaških krajev. Čeprav so se kostanjarjev ponekod doma zaradi nizkega vrednotenja na družbeni lestvici malodane sramovali (o tem piše tudi Stritar v svojem romanu Logarjevi), pa je bil marsikje uspešen kostanjar v očeh sovaščanov spoštovanja vredna oseba in za dekleta zaželen ženin. Navsezadnje je šel na Dunaj tisti, ki je bil zdrav, močan, pogumen, »takole malo bolj brihten«, piše Polona Šega. Kakorkoli že zavzemajo kostanjarji pomembno mesto v naši lokalni zgodovini.

Dodatek h knjigi Ne ugašajte mi luči

MOJA RMENA MORA NA POPOTOVANJE V LAŠČE

Jožek, tišči, tišči, tišči!

Jože Centa

Konec življenjske poti moje najljubše kravice Rmene je bil zame nedojemljivo tragičen. Čeprav sem vedel, da je tako usojeno ostarelim kravam, potem ko jim vime usahne in namolženo mleko komaj pokrije dno golide ... Pri Rmeni pa ni bila razlog samo njena mlečnost, ampak sveta vladar – denar.

Tudi po vojni ni bilo denarja. Niti za sol. Vendar jo je stric Lojz v te krute namene prišparal celo kilo. Že nekaj dni prej ji je mrvo, pomešano s frišnim odkosom mlade trave, solil.

Rmena se je kljub njenim piškavim zobem z njo basala in po obroku spila poln škof osoljene vode. Tako je bilo za frušte, južino in večerjo kar tri dni. Lakotnice so ji nabrekale in kmalu sem jo celo jaz komaj prepoznal. Bila je videti kot balonček. Nekam otožno je zrla vame, kot da bi se mi želela opravičevati, potem ko se je obliznila.

Prehitro je prišel tisti dan, najusodnejši za oba. Zdelo se mi je, da je zame težji kot zanjo. Meni je bilo vse jasno. Ona pa je verjetno samo domnevala. Saj menda ne bo res, še Daki

ji je prizanesel. Stric Lojz mi je brez slepomišenja ukazal, naj oblečem ta dolge zakmašne hlače, »ker gremo v Lašče«.

Zle slutnje so postale resničnost; saj je dodal, naj jo še malo poštregljam in skrtlačim. Prišel je za menjo, mi dal v roke štrik, ki naj bi ji ga nataknil čez čelo za oba rogova, verigo pa naj odpnem na vratu. Nekaj sem nasprotoval, češ da jo bo bolelo pod štrikom, saj je imela, od bogve kdaj, levi rog snet tako, da ji je iz čela štrlel samo kratek okrenek, ki so ga včasih, ko je bil krvav, obvezali s

kosom traku, odtrganim od stare ruhe. Ampak tisti frdamani črni dan je imela štrcelj že na frišno povit in prevezan s ta močno dreto.

Pa smo odšli iz štale. Vsi trije. Jaz sem držal štrik, Rmena je bila v sredini, za njo pa stric Lojz – kar v tahmašnih hlačah, čeprav sem bil jaz bos. To pa je bilo takrat v modi in se ni nihče pritoževal. Nasprotno, bilo je zelo praktično, saj si si noge lahko hitro omavžal od včerajšnjega blata in štalskega gnoja kar v prvem potočku. Vse do Hrastinjakov ni bilo kakšnih posebnih problemov. Vsi trije smo se počasi prestopali proti klančkom Lisične po sistemu »enkrat danes, enkrat jutri«. Stricu to ni bilo preveč po volji. Naenkrat mi je nekako zaskrbljivo tiho ukazal: »Jožek, daj poženi, ošvrkni jo s štrikom.« To sem ne preveč rad tudi storil. Rmena pa namesto, da bi stopila hitreje, se je ustavila, obrnila glavo proti meni in me pogledala naravnost v obraz, kot da bi mi hotela reči: »Ali ti sploh veš, kaj delaš?!« V njenih velikih očeh, ki sem si vanje komaj upal pogledati, je bilo polno očitkov. Tiste metlaste bele trepalnice pa so se počasi odpirale in zapirale ...

Prvi nogi je drevenasto tiščala v pesek in prah makadama. Stric pa: »Le čakajta, jo bom jaz pognal,« in jo ošvrknil z odlomljeno šibo. Rmena je vdano ubogala in spet smo krenili. S stricem sva se spogledala in hitro odmaknila pogled. Obeh je bilo nekako sram.

Ko smo bili že blizu Mramorja mi je namignil, češ naj hitro stopim do potočka in si umijem noge »saj bomo kmalu v Laščah, Rmena ne bo ušla«. S peskom sem si počasi ribal nogi in se ofrišal po obrazu. Vse skupaj sem želel nekako zavlačevati: »Daj no, kaj onegaviš. V slevskem turnu je že enajstrkat udarilo; smo že v zamudi,« je bil nejevoljen.

Rmena me je res mirno čakala in mi ponudila glavo bliže, da bi lažje prijel za štrik. Pa nisem. Vrgel sem ji ga preko vratu in ji tako, kot sva bila navajena, kadar je bila vprežena v voz, namignil: »Rmena, daj greva, ... dijo...!«

Do Polaka se je še enkrat namenila ustaviti in me proseče pogledala. Stric pa v luft, očitno že orng znerviran je precej glasno ukazal, naj poženem, zraven pa tiše zamrmral, da če se bomo ustavili, ji bo res prišlo »tisto na pamet...«. Vedel sem, kaj je bilo »tisto« in vedel sem, da tudi njemu ni bilo vseeno, saj je bila Rmena pri hiši že pred vojno.

Ko smo se bližali Laščam, mi je kar čez njo nekaj ravsnil, česar jaz prej nisem vedel: »Tam pri Jurjevkinih se dajta ustaviti; smo že zmenjeni ...« Res sva se ustavila skoraj pred vrati. Tista teta je stala na pragu in pokazala na zadnjo stopnico. Mimogrede pa je ušcipnila: »Mi smo mislili, da vas ne bo, saj bo že pol dne. Škaf imaš na spodnji štengi.« In se umaknila.

Škaf je bil štrihano poln. Prinesla ga je iz Cereje. Sam pa sem ugotovil, zakaj stric nosi seboj tisto culo. Na hitro jo je razvezal. V škaf se je vsulo za prgišče soli, potem pa izpraznil še vrečo z otrobi ... Rmena je pila in pila, dokler ni bil škaf skoraj prazen. Do dna pa ni mogla ... Stric mi je med njenim žlampanjem začel zabijati v glavo nekaj najbolj pomembnega: »Jožek, samo še nekaj korakov imamo do vage pri Stupici. Če bi ji prišlo na pamet »tisto« (kar je še posebej poudaril), jo prime za rep in ga močno tišči dol med noge.« Nekako sem ga razumel. Potem pa je on poprijel za štrik. Jaz pa sem raztreseno žužnjal tik za repom. Za dol po klancu je kar šlo. Ko smo prišli na ravno in bili res samo še nekaj metrov od vage, je Rmena pričela

hoditi »na šir«, se obotavljala in se začela ustavljati. Potem je čisto obstala. Narava je začela z gromkim, nedišečim brbranjem; rep je dvignila visoko – kot kakšno zastavo. Z obema rokama sem ga junaško grabil in med zelo glasnim poveljevanjem strica Lojza, ki je že hripavo ponavljal samo eno besedo: »Jožek, tišči, tišči, tišči ...« Tiščal.

Tiščal sem, kolikor sem zmogel, vse do vimena. Ampak bilo je očitno, da je gornji konec repa pretanek za zamašitev obeh etaž pod njim. Iz zgornje je driskalo, iz spodnje pa lilo. Rep je »fronto« zaustavil le toliko, da niso bili zadetki direktni. Ja pa udarjalo in zaudarjalo po levi in desni. Kmalu sem bil podoben povodnemu možu, ki se je ravnokar skobacal iz mlakuže temnozelenega blata. Po »tistem« je bila Rmena pripravljena hoditi naprej proti vagi. Stric je bil bled od jeze.

Voz, naložen s senom, je pravkar izpeljal iz tehtnice. Nanjo je stopila Rmena. Stric je skozi lino dobili listek in ga pokazal tistemu, ki je vagal seno: »Na poglej, sem mislil, da bo tristo sedemdeset, pa je tristo petdeset.« Potem se je obrnil še proti Rmeni, ji potegnil štrik izpod čela, in ji pomolil ceglec pod mavel. »Ti pa kar preberi, preklemanska kelba. Dala si me ob dvajset kil žive vage. Zdaj pa pojdi še sama k mesarju Lenčku,« je dodal in jo bolj pobožal kot mahnil s štrikom.

Na mene pa so kar pozabili. Na dvorišču so imeli pri Štupici štirno. Tam sem se za silo oplaknil. In ko sem se vrnil, Rmene ni bilo več tam. Sam pa sem se tolažil z mislijo, da bom spet kmalu pri studentu, kjer bo treba za prvim grmom »hlače dol ...«

Drugi dan so me poslali k Lenčku po eno kilo kosti »za župco«... Še na misel mi ni prišlo, da bi jo poskusil.

POSLANSKI KOTIČEK

Alenka Jeraj

Slovenijo, Evropo in ves svet je zajela epidemija, kakršne ne pomnimo. Zato smo v DZ RS sprejeli že šesti zakonski paket (PKP6), s katerim želimo ohraniti kondicijo družbe, države in gospodarstva tudi za čas po epidemiji.

Sprejeli smo nekaj novih ukrepov, nekatere, ki so se izkazali za učinkovite v prejšnjih paketih, pa podaljšujemo.

Največ sredstev je šlo za pomoč tistim, ki delajo, in za pomoč podjetjem, da se ta delovna mesta ohranijo. Tako smo v petih paketih namenili preko 300 milijonov evrov za nadomestilo izplačil oziroma plač tistim, ki začasno čakajo na delo. Te pomoči je bilo neposredno deležnih skoraj 150.000 zaposlenih. Poleg tega je bilo nekaj 10.000 upravičencem s kulturega in drugih področij izplačanih preko 110 milijonov evrov temeljnega mesečnega dohodka za samozaposlene. Tistim, ki so bili izpostavljeni v času epidemije, je bilo izplačanih za skoraj 200 milijonov evrov dodatkov. Za pomoč turističnemu gospodarstvu so bili izdani turistični boni. Doslej je to ugodnost koristilo več kot 800.000 ljudi in izplačanih je bilo okrog 125 milijonov evrov. Bone bo možno izkoristiti tudi v prihodnjem letu. Pomagali smo s subvencijami pri izpadu prihodkov v šolstvu, preko 10.000 kmetom iz različnih naslovov, največji del sredstev iz teh paketov pa je bil namenjen plačilu ali pa subvencijam pri oprostitvah plačila prispevkov za različna socialna zavarovanja, za poklicno zavarovanje (151.000 posameznikom) ter za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, kjer je bilo upravičencev skoraj 500.000.

Povečan je bil znesek dodatka za veliko družino in izplačan več kot 30.000 upravičencem. Izplačan je bil enkratni solidarnostni dodatek za upokojeince, ki ga je prejelo 305.000 tisoč upokojeincev z najnižjimi pokojninami. 150.000 upravičencem je bil izplačan tudi solidarnostni dodatek (študenti). Zagotovili smo dodatna sredstva za zaščitno in ostalo potrebno opremo v času epidemije, za kar je šlo preko 100 milijonov evrov. Izvajalci zdravstvene dejavnosti, ki

so bili v tem času prizadeti, so dobili pokrite stroške, za kar je bilo izplačanih preko 100 milijonov evrov. Tako je zdravstveni sistem ohranil kondicijo in nas rešuje tudi v bistveno bolj zaostrenih razmerah drugega vala.

PKP6 prinaša podaljšanje ukrepov za časnega čakanja na delo, dvignili smo maksimalne višine delnega povračila izplačila nadomestila plače, in sicer na povprečno plačo. Uvedel se je ukrep v obliki delnega povračila nekritih fiksnih stroškov, česar v spomladanskih ukrepih ni bilo. Dodatno se zagotavlja informacijske tehnologije za šolanje na daljavo, podaljšuje se roke, ko gre za izpolnjevanje pogojev pri usposabljanju mladih raziskovalcev, subvencionira se zaščitna oprema za dijake in študente s področja zdravstva in socialne varnosti, sofinancira sobivanje staršev ob bolnem otroku v zdravstvenem zavodu za otroka do vključno štirinajstega leta starosti. Dodatno je sproščena jamstvena shema, podaljšuje se moratorij za kredite. Starše se razbremenjuje plačila vrtcev, zagotavljajo se topli obroki za učence staršev do 3. dohodninskega razreda, torej za učence iz tistih družin, ki so socialno šibke. Uvajamo tudi financiranje zaščitne opreme za športnike in še nekaj manjših popravkov.

Vse naštetu kaže, da se je vlada sproti odzivala na probleme, ki jih je povzročila epidemija. V državnem zboru smo vse predloge obravnavali in jih večino tudi sprejeli. Ponekod so bili uvedeni manjši popravki, a usmeritev je bila prava, na kar opozarjajo tudi iz gospodarstva in drugih prizadetih področij. V tretjem četrtletju (julij–september), ko so zadeve vsaj približno stekle, se je bruto domači proizvod (BDP) dvignil za 12,6 %, kar kaže, da ne gre za tako krizo, kakršna je bila pred desetimi leti, in da se bo, ko se zadeve vrnejo v stare tire, tudi gospodarstvo hitro zagnalo. BDP je sicer nižji za 2,6 odstotka glede na lani, a je spodbudno dejstvo, da je BDP v Sloveniji na letni ravni upadel za 2,9 odstotka, v EU pa v povprečju za 4,3 odstotka. Tudi zato so nam bonitetne hiše izboljšale številke in je zadolževanje precej cenejše, kot je bilo v preteklih letih. Je pa tokrat drugače tudi to, da bomo dobili več nepovratnih sredstev za okrevanje tudi iz Evropske unije.

Pripravljen je že PKP7, ki bo naslavljal

področja, ki so bila morda izpuščena, ter pojasnil izhod iz epidemije v naslednjih treh mesecih. Obravnavali ga bomo sredi decembra in moral bi biti sprejet še letos. Pričakujemo pa tudi, da bo cepivo, ki prihaja v uporabo, uspešno ustavilo širjenje epidemije v Evropi in tudi v Sloveniji. Vlada že pripravlja načrt cepljenja. Najprej bodo cepljeni zdravstveni delavci in rizične skupine (starejši, delavci v rizični infrastrukturi).

Nekateri ste se name obrnili v zvezi z gradnjo vrtca in šole na Turjaku. Svetnici in svetnik SDS so že podali pojasnila, jaz bi dodala le to, da podpiramo projekt, vendar se pričakuje, da je ta strošek realen in se pridobijo sredstva tudi od drugje, iz različnih razpisov. Naj omenim, da smo na lgu leta 2013 zgradili vrtec za 200 otrok v 12-ih oddelkih za 3.012.410,97 evr z DDV, vključno z dodatnimi deli (24.865,81 evr z DDV). V ta znesek je vključena tudi oprema. Zagotovo se bo postopek nadaljeval, kar je nujno, saj bo februarja 2021 javni razpis za investicije v šolsko infrastrukturo in bo možno projekt na Turjaku tudi prijaviti ter tako pridobiti sredstva države. Pri tem bom pomagala po svojih močeh.

Za vse informacije sem na voljo na t: 01/478-95-80, m: 051-374-475. alenka.jeraj@dz-rs.si. Lahko tudi obiščite mojo facebook stran.

»Zaradi izzivov odkriješ o sebi stvari, ki jih nisi vedel. Zaradi njih se potrudiš in sežeš čez meje običajnega.«

Cicely Tyson

Letošnje leto je zagotovo izziv za marsikoga izmed nas. A naj bo to tudi priložnost za nov razmislek o življenju in poslanstvu, ki ga imamo kot člani te družbe. Naj vam praznični dnevi prinesejo veliko miru, veselja s svojimi najdražjimi, ponosa ob spominjanju pomembnih prelomnic v življenju našega naroda, novo leto pa naj bo zdravo in uspešno.

Srečno in vse dobro!

Alenka Jeraj, poslanka v Državnem zboru Republike Slovenije.

»Vse, kar je slabo,
z novim letom naj zbledi.
Vse, kar je dobro,
naj za vekomaj ostane.
Vse, kar je lepo, naj raste in cveti!«

Drage občanke, spoštovani
občani ter bralci Troble!

**Vam in Vašim dragim
želimo blagoslovljene,
mirne in vesele božične
praznike ter ponosno
praznovanje Dneva
samostojnosti in enotnosti.**

Ljubezen, potrpežljivost in zdravje pa naj
Vas spremljajo tudi v novem letu in Vam
dajejo voljo in pogum za medsebojno
razumevanje in dobra dela.

Srečno 2021!

Občinski odbor SDS Velike Lašče

SDS

Časi se spreminjajo in z njimi tudi mi.
Zdi se, da smo besede, kot so dobrota,
ljubezen, modrost, odnosi, resnica,
smisel in vztrajnost postavili na stran,
kjer kot Trnuljčica čakajo na prebujenje.

Zbudimo jih!

V življenju najbolj hrepenimo po sreči,
svobodi in duševnem miru.

Pridobimo jih!

Podarimo jih drug drugemu.

Mirne božične praznike in zdravo leto
2021

Za lep nasmeh skrbimo že 25 let

 invisalign®

bredent
medical

- Preventivni pregledi in posveti
- Konzervativa
- Protetika
- BREDEDENT SKY implantati
- Nevidni ortodontski aparat **INVISALIGN**
- Ortopansko slikanje zob

ZZ

Goran Petrović dr. dent. med.
zasebna zobozdravstvena ordinacija | **25 let**

TEORIJA ZAROTE

Piše inženjer dr. Alfonz Brusek, dipl. ing. PhD., mSc.

Instituto de Investigacion de Enfermedades de la Pina, Kostarika

V zadnjem času se po vsem svetu govori samo še o korona virusu. Prehitel je celo nogomet, ki je bil v Srednji in Južni Ameriki vedno tema številka ena. Virusnih novic je toliko, da bi jih težko razvrstili in analizirali tudi s pomočjo umetne inteligence. Res je, nekaj zadev okoli SARS-Cov-2 so skušali razrešiti z uporabo super računalnikov, pa kljub temu ni bilo tistih optimistično pričakovanih rezultatov. Spomnimo se samo, kako veselo so novinarji povzemali znanstvene članke o kandidatih za zdravila, ki jih je super računalnik izbral glede na molekularni ustroj virusa in delovanje okužene človeške celice. Ampak kakorkoli že, človeški možgani so le človeški možgani s svojimi rešitvami. In ravno v tem dejstvu nastaja pogost zaplet, saj večina ljudi, ki neko nerazumno informacijo procesira, to hitro pripiše kakšni teoriji zarote ali pa nadnaravni sili, včasih božanstvu. Teorij zarote je okoli korona virusa res veliko, in ker podrobneje poznam vsa dosedanja znanstvena odkritja s tega področja, se bolj kot vsemu drugemu čudim človeški domišljiji, ki te teorije zarote ustvarja. Ker se bližamo pričetku masovnega cepljenja, razmišljam o vseh teorijah zarote, ki so in bodo nastale v zvezi s tem. Koliko neresničnih zgodb in škode se pri tem ustvari, ne vemo. Je pa to zanimanje znanja vseh, ki se trudimo najti rešitve za marsikatero bolezen.

V naši raziskovalni skupini smo preučevali razvoj imunosti v različnih situacijah na korona virus (o tem sem vam poročal v eni od letošnjih številčk vašega časopisa Trobla). Raziskovali smo seveda tudi učinek novega cepiva na osnovi dednega zapisa SARS-Cov-2. Za ta cepiva je obvezno, da so neposredno do uporabe (cepljenja) shranjena na izredno nizkih temperaturah, od -80 do -70 °C. Ker človeška domišljija in neumnost ne poznata meja, so v enega od takšnih specialnih zamrzovalnikov

neodgovorni sodelavci našega inštituta spravili ostanke sladoleda, ki ga niso uspeli pojesti do konca. Drugi del ekipe je seveda korektno shranjeval cepivo in v iskanju prostora v že tako prekomerno napolnjenem zamrzovalniku je prišlo do izlitiya še ne zamrznjene šarže cepiva po tej vsebini zamrzovalnika, med drugim tudi po prej omenjenem ostanku sladoleda. Povoščena embalaža ni bila več originalno zaprta, tako da je prišlo do kontaminacije vsebine, kar smo ugotovili kasneje. Laboratorijska nesreča je bila ustrezno evidentirana, uvedeni so bili vsi predpisani postopki dekontaminacije. Sladoled v embalaži je bil namenjen uradnemu uničenju, če ne bi nižje izobraženi delavci na oddelku sterilizacije ta sladoled brez zadržkov pojedli. To smo ugotovili ob interni kontroli sterilizacijskih postopkov teden dni kasneje. Na inštitutu smo se znašli v zelo neugodni in kritični situaciji, tako da so bile tri osebe napotene na opazovanje skladno s predpisi v primeru laboratorijske nesreče. Med rednim tritedenskim spremljanjem njihovega zdravstvenega stanja smo v odvzetih vzorcih krvi teh treh neodgovornih delavcev odkrili protitelesa proti korona virusu. Iz njihove historične anamneze je bilo razvidno, da nihče izmed delavcev pred tem ni bil okužen s korona virusom niti ni kazal znakov covid-19. Podatki so seveda spodbudili znanstveno razmišljanje o vzrokih in kasneje tudi o oblikovanju modela na podlagi laboratorijske nesreče. Zakaj ne bi poskusili cepiva proti SARS-Cov-2 aplicirati preko ust (prebavnega trakta)? Do sedaj je namreč večina uveljavljenih praks, da se cepivo z injekcijo aplicira v mišico ali pod kožo. Nenazadnje je v strokovni literaturi veliko podatkov o množičnem cepljenju živali, kjer praktično ni mogoče z injekcijo cepiti posamezne živali. Na farmah z ogromnim številom kokoši ali

prašičev se v praksi cepivo dodaja v vodo ali hrano, lahko pa se v prostoru farne zraku nasiči z drobnimi kapljicami cepiva. Živali cepivo prevzamejo skozi zgornji del prebavne ali dihalne sluznice. Takšno cepljenje je neboleče in bi bilo prikladno tudi za človeka. Glede na poznana dejstva smo opravili poskus na laboratorijskih dihurjih. Za tak poskus s SARS virusi so zelo primerni prav beli laboratorijski dihurji, ki imajo radi sladek okus ananasovega ali kokosovega sladoleda, ki mu dodamo nekaj piščančje maščobe. Cepivo proti SARS-Cov-2 na osnovi dednega zapisa smo zamešali v tak sladoled, ki ga je konzumirala poskusna skupina laboratorijskih dihurjev, kontrolna skupina dihurjev je konzumirala le sladoled brez cepiva, tretja skupina dihurjev pa je bila cepljena na klasičen način, v mišico. Rezultati poskusa so bili presenetljivo dobri in glede na izid laboratorijske nesreče na inštitutu celo pričakovani. Kontrolna skupina dihurjev pričakovano ni razvila protiteles proti SARS Cov-2, medtem ko sta skupini dihurjev, ki sta prejeli cepivo s sladoledom ali v mišico, razvili visoko raven protiteles proti korona virusu. Članek z opisom poskusa in rezultati je bil objavljen v mednarodno priznani znanstveni reviji *Abstracts of future vaccinology*. Zelo obetavni rezultati poskusa nakazujejo, da bi lahko sladoled uporabili kot nosilec cepiva za cepljenje ljudi proti korona virusu, prav tako bi s tako obliko cepljenja lažje zagotavljali obstojnost cepiva, cepljenje ne bi povzročalo bolečine ter strahu, ljudje bi ga najverjetneje raje sprejeli in v domišljiji ljudi bi bilo manj prostora za nastajanje teorij zarote.

p. s. Z veseljem seveda pričakujem odziv, tako vprašanja, komentarje, kritike in predloge po sodelovanju, ki jih sprejemajo na uredništvu lokalnega medija, s katerim sodelujem. Od tam mi bodo seveda posredovali vse odzive na strokovne edukativne prispevke skladno z Zakonom o izdaji lokalnih medijev (ZILM).

NAGRADNA KRIŽANKA

SESTAVIL ANDREJ PRAZNIK	PREPRO- STO PIHALO	ILUZIJA, SAMO- PREVARA	RENIJ	VELIK KVARN- NERSKI OTOK	KAJNOV BRAT	STRIC V SRBSKEM OKOLJU	RUSKO MESTO OB AZOVSKEM MORJU
VAS SEVERO- ZAHODNO OD ROBA							
REDKA KOVINA (Yb)							
ŠTEFAN VEVAR			PIŠKOT MESTO Z. OD ZAGREBA				
KOLIČINA, KI JO MERIJO URE				PREMAZ ZA NOHTE PISATELJ ČAPEK			
ŽGANJE IZ RIŽA ALPINIST KARO					UČBENIK ZA JEZI- KOVNI POUK	NADUŠ- LJIVEC	DONALD TRUMP
TROBLA	OBVEŠČE- VALNI URAD	NAJVIŠJI URADNIK V AM. ZVEZ- NI DRŽAVI	RISTO SAVIN	ORODJE ZA ČIŠČE- NJE PLUGA	DIVJA KOZA AZIJSKIH GORA	ADAMOVA ŽENA	GLAVNO MESTO PA- KISTANA STO AROV
KMETIJSKI TEHNIK							AGAME- NONOV SIN ODPRAVA
FRANC. PISATELJ (GOSPA BOVARY)							
ELDA VILER			POLJSKO MESTO VRSTA KAMNINE				REKA V V. SIBIRIJI HODNIK NA ALP. HIŠI
OSKRBA BOLNIKA				TROPSKI KUŠČAR	MESTO Z. OD SPLITA ČASOVNI TERMIN		VRSTA SOCVETJA DRŽAVA V Z. AFRIKI
RAST- LINSKA BODICA				NEPRIJE- TEN OB- ČUTEK OB GOLOTI			ALFRED NOBEL OSEBA, KI ČESTITA
REKA NA SEVERO- ZAHODU BOSNE				GLASBENI MARŠ NEURE- JENOST			GERMAN. LJUDSTVO DOLŽIN- SKA MERA
MOŠKI, KI SKRBI ZA TUJEGA OTROKA							IGNACIJ LOJOLSKI JUŽNOAM. INDIJANCI
HRVAŠKI PESNIK IN PEVEC DEDIČ					KISLA TEKOČINA ZA SO- LATE		POLET, VNEMA GL. MESTO TURČIJE
TROBLA	MALO- VREDNO BLAGO (POGOV.)	AVSTRIJ. SKLA- DATELJ (FRANZ)	RDEČI KRIŽ DEL VOJSKE		8. STOP- NJA TON. LESTVICE ZAPOR		PTICA PEVKA ČRNE BARVE
ŠVIČAR. SLIKAR IN GRAFIK (PAUL)				FRANC. IGRALEC DELON ELEMENT			IVAN PREGELJ NEKDANJI LJUBLJ. NADŠKOF (ANTON) PESNIK GRUDEN GL. MESTO NORVEŠKE
SLOV. PEVKA (SAŠA)						SKUPEK PODOBNIH CELIC	
ČUTILO ZA SLUH				KRALJ ŽIVALI IVAN GROHAR		MADŽAR. MESTO DANI ALVES	RUDOLF MAISTER POJAV NA MORJU
ŽENSKA, KI IMA OTROKA				IZDELO- VALEC SODOV			NAJVIŠJI UPRAVNI ORGAN V DRŽAVI
SPODNJI DEL VRATNE ODPRTINE				FRANC. PESNIK (TRISTAN)			HRVAŠKA METALKA KOPJA (SARA)

Nagrajavec iz Troble št. 6 je Filip Debeljak. Nagrado bo prejel po pošti. ČESTITAMO!

Rešitev samo nagradnega gesla z vašim polnim naslovom pošljite na naslov uredništva Troble, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašce ali ga oddajte v tajništvo občine oziroma pošljite rešitev na naslov trobla@velike-lasce.si. Rešitve sprejemamo do datuma uredniškega sestanka, 3. februarja 2021. Izžrebanec nagradnega gesla bo prejel nagradni bon in bo objavljen v Trobli št. 1. Nagrado bo izžrebanec prejel po pošti.

**ORL
NOVAK****ZASEBNA ORL AMBULANTA****Vsak petek 8-13h****068 128 368****info@orl-novak.si****www.orl-novak.si****ZD Grosuplje
medicina dela****microera**

Microera Jože Šilc s.p.
Hrovača 14A (trgovski center SPAR Ribnica)
1310 Ribnica
☎ 01 8373 116
📠 051 358 762
✉ info@microera.si
www.microera.si

UGODNI NAROČNIŠKI PAKETI TER AKCIJSKI MOBITELI NA OBROKE!**Ugodni fiksni paketi NEO
in mobilni paketi NAJ**

DELOVNI ČAS:
PON - PET
8.30 h - 11.30 h
ter 14 h - 17 h
SOB
8.30 h - 11.30 h

TelekomSlovenije

POOBlašČENI PRODAJALEC

MEDICINSKI PRIPOMOČKI

BAUERFEIND®
MOTION IS LIFE.

IZPOSOJA NEGOVALNE POSTELJE

Možnost izposoje
preko naročilnic ZZS
ali samoplačniško.
Za več informacij
pokličite v podjetje.

ZZS šifre:

· Postelja: 519

· Posteljni trapez: 555

· Varovalne ograjice za obe strani: 528

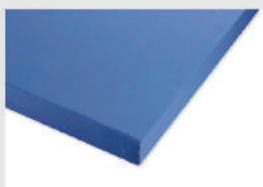
· Mizica: 522

· Blazina za posteljo: 801

POSTELJNA MIZICA

BLAZINA ZA POSTELJO

ANTIDEKUBITUSNA BLAZINA ZA POSTELJO

OSTALI PRIPOMOČKI NA IZPOSOJO

HODULJA

ZZS šifra: 512

HODULJA S KOLESI

ZZS šifra: 513

SOBNO DVIGALO

ZZS šifra: 524

DVIGALO ZA KOPALNICO

ZZS šifra: 701

STANDARDNI VOZIČEK

ZZS šifra: 504

Nahajamo se na lokaciji:**Dolenjska cesta 242b, Ljubljana Rudnik**

Za vse informacije smo na voljo:

01/42 72 941

info@bauerfeind.si

www.bauerfeind.si

www.facebook.com/bauerfeindslovenija/

Vse slike so simbolične.

BAUERFEIND.SI

zahvala

Ob boleči izgubi brata in strica
JANEZA ADAMIČA

iz Lužarjev
 (15. 9. 1936–2. 11. 2020)

se iskreno zahvaljujemo njegovi osebni zdravnici Milenki Starc Vidrih in sestri Marjeti Vidic za vso nesebično pomoč, osebju diabetičnega oddelka UKC-ja ter še posebej socialni delavki UKC-ja Mateji Zabukovec. Hvala župniku Andreju Ojstrežu za lepo opravljen obred, Lojzetu Bojancu za nepozaben govor, pogrebni službi Zakrajšek ter vsem, ki so poskrbeli, da je slovo potekalo spoštljivo in dostojanstveno.

Žalujoci vsi njegovi.

*Tiho teče našega življenja reka,
 tiho teče solza lepega spomina,
 umre srce, a ostane bolečina
 v srcu dragega in večnega spomina.*

zahvala

Obkrožena z ljubeznijo svojih dragih je v 96. letu starosti mirno odšla v večnost naša ljubljena mama, izjemna stara mama, prababica, tašča, sestra in teta

MARIJA BOBEK

iz Prilesja 6

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, darovali cvetje, sveče in svete maše. Posebna zahvala gre g. župniku Andreju Ojstrežu za lepo opravljen obred in lepe besede slovesa. Zahvaljujemo se tudi pogrebni službi Zakrajšek za poslednje slovo od naše drage mame. Posebej pa gre zahvala tudi Zdravstveni postaji Velike Lašče, dr. Starčevi, medicinskim sestram in patronažnima sestrama Petri in Martini za nesebično pomoč in tople besede v težkih trenutkih.

Žalujoci vsi njeni.

Cerkvica

Na hribčku bela cerkvica
 v daljavo se blesti,
 obnovile so jo roke
 lužarskih ljudi.

Mnogo trpljenja je takrat bilo,
 je hitro bilo vse pozabljeno,
 a ta spomin bo le ostal,
 kar vsak Lužarčan je žrtvoval.

So jo gradili mnogo dni
 za Marijo, ki v oltarju tam stoji,
 veselje, radost jim deli,
 vsej soseski lužarski.

Je zvon jim zazvonil,
 ko konec je bilo,
 zdaj Bog jim naj poplača,
 kar si zaslužijo.

Ob cerkvici je njiva,
 bodo ležali vsi,
 drug za drugim bodo prišli,
 tu mir uživali.

Janez Adamič

Ko mene več ne bo

Le sled v knjigi bo ostala,
 ki zapisala jo je moja roka.
 Morda bo tole kdo bral in si bo dejal:

Bil človek je enkratnega talenta,
 polnega srca,
 nič več ne bo prišel med vas,
 saj se mu je iztekel čas.

Reka teče, naprej drvi,
 a moje truplo v zemlji leži.
 Ne pišem več, tu ni peresa,
 a moja duša šla je v nebesa.

Janez Adamič

Festival BOŽIČNEGA KRUHA

od 13. decembra do
3. januarja 2021, Gradež
RAZSTAVA JASLIC
NA GRADEŽU

sreda, 16. 12., ob 18. uri
spletna platforma Zoom
ONLINE KULINARIČNA
DELAVNICA: BOŽIČNO-
NOVOLETNI NAPITKI

petek, 18. 12., ob 17. uri
Velike Lašče
PO GOLDOVIH SLEDEH

petek, 18. 12., ob 18. uri
OŠ Primoža Trubarja
PETKOV PRAVLJICEN
VEČER

petek, 18. 12., med 18. in 21. uro
trg v Velikih Laščah
STOJNICE, GLASBENO
PRIPovedovalski VEČER:
ZGODBE, KI DIŠIJO

sobota, 19. 12., ob 16.30
Velike Lašče
SOBOTNI KULINARIČNI
SPREHOD

sobota, 19. 12., med 18. in 21. uro
trg v Velikih Laščah
STOJNICE, RAZSTAVA
POPRTNIKOV

nedelja, 20. 12., ob 14. uri
Velike Lašče
PO GOLDOVIH SLEDEH

ponedeljek, 21. 12., ob 17. uri
spletna platforma Zoom
ONLINE KULINARIČNA
DELAVNICA:
PICE IZ DROŽI

tokrek, 22. 12., ob 17. uri
spletna platforma Zoom
ONLINE KULINARIČNA
DELAVNICA:
BOŽIČNI KRUH -
POPRTNIK

petek, 25. 12., ob 17. uri
Velike Lašče
PO GOLDOVIH SLEDEH

petek, 25. 12., ob 18. uri
trg v Velikih Laščah
TRADICIONALNI
BOŽIČNI POHOD
Z LUČKAMI

sobota, 26. 12., ob 16.30
Velike Lašče
SOBOTNI KULINARIČNI
SPREHOD

sobota, 26. 12., med 18. in 21. uro
trg v Velikih Laščah
STOJNICE, RAZSTAVA
POPRTNIKOV

nedelja, 27. 12., ob 14. uri
Velike Lašče
PO GOLDOVIH SLEDEH

sobota, 2. 1. 2021, ob 9. uri
Velike Lašče – Kamen vrh –
Grmada – Velike Lašče
NOVOLETNI
POHOD

PTIČKOV LOV
ZA ZAKLADOM
Odkrivajte velikolaške zaklade –
lepe razglede, vodna kraljestva,
drevesa in se orientirajte v naravi
s pomočjo mobilne aplikacije.
Po obstoječih gozdnih poteh so
speljane krožne poti (5, 7 ali 10
km), ki so primerne za družine
in posameznike. Na koncu vsak
otrok prejme vrečko z zakladom.
Izhodišče: Tenis Cereja. Če
bodo ukrepi NIJZ dopuščali,
bomo izvedli tudi voden lov za
zakladom s pogostitvijo.

Več na [f](#) Tenis Cereja,
041 348 498 (Stanka Hren),
[f](#) Zavod Parnas

IŠČEMO najlepšo OKRASITEV V OBČINI

Ker boste letos verjetno več čas
preživel doma, vas povabimo, da tudi
sami, v krogu svojih najbližjih okrasite
svoj dom in tako pripomorete k
okrasitvi svojega kraja.

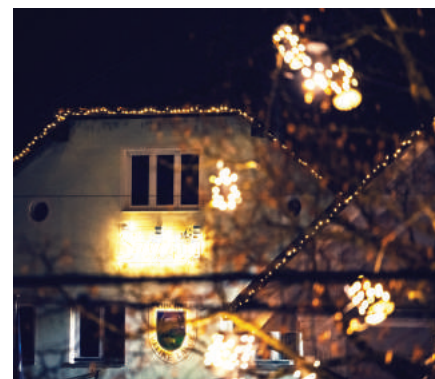
Da bi vas spodbudili k ustvarjalnosti,
smo pripravili natečaj za najboljšo
okrasitev v več kategorijah:

- trško/vaško jedro
- domačija/hiša z okolico
- okenska polica/izložba

Merila na podlagi katerih
bo komisija ocenjevala so:

- kreativnost
- celovitost ureditve
- vpetost v lokalno okolje
- sporočilnost

Prva nagrada v vsaki od kategorij
je okusna, domača potica, saj bo
Slovenija v letu 2021 gastronomska
regija Evrope. S simbolično nagrado
bodo nagrajena tudi 2. in 3. mesta.

Prijave pošljite na naslov:
obcina@velike-lasce.si.

V prijavi navedite ime in priimek
prijavitelja, kontaktno telefonsko
številko, lokacijo in obrazložitev
okrasitve, zraven pa seveda
priložite še največ tri
slike vaše okrasitve.

Prijave zbiramo do 22. 12. 2020,
komisija pa si bo okrasitve na
terenu ogledala 23. 12. 2020.